

برند بورس کالا، پاداش شفافیت

با آثار و گفتارهایی از علیرضا عسگری مارانی، محمدکاظم مهدوی بهادر شمس، علی بخشنده، کیوان جعفری طهرانی

دو ماهه اول سال ۱۴۰۰ ثبت شد

بورس کالا

افزایش ۱۹۲ درصدی ارزش معاملات بورس کالای ایران

پله پله تا قله

- بازخوانی سیر تکاملی بورس کالا در آستانه ۱۴ سالگی
- ۱۴ دستاورد مهم بورس کالا
- ۱۴ روایت چهره های سرشناس ملی
- برندینگ بورس کالا در ۱۴ سال
- برنامه های بورس کالا در سال ۱۴۰۰

مجمع عمومی
عادی سالیانه
صاحبان سهام
برای سال مالی

مجمع عمومی عادی سالیانه صاحبان سهام

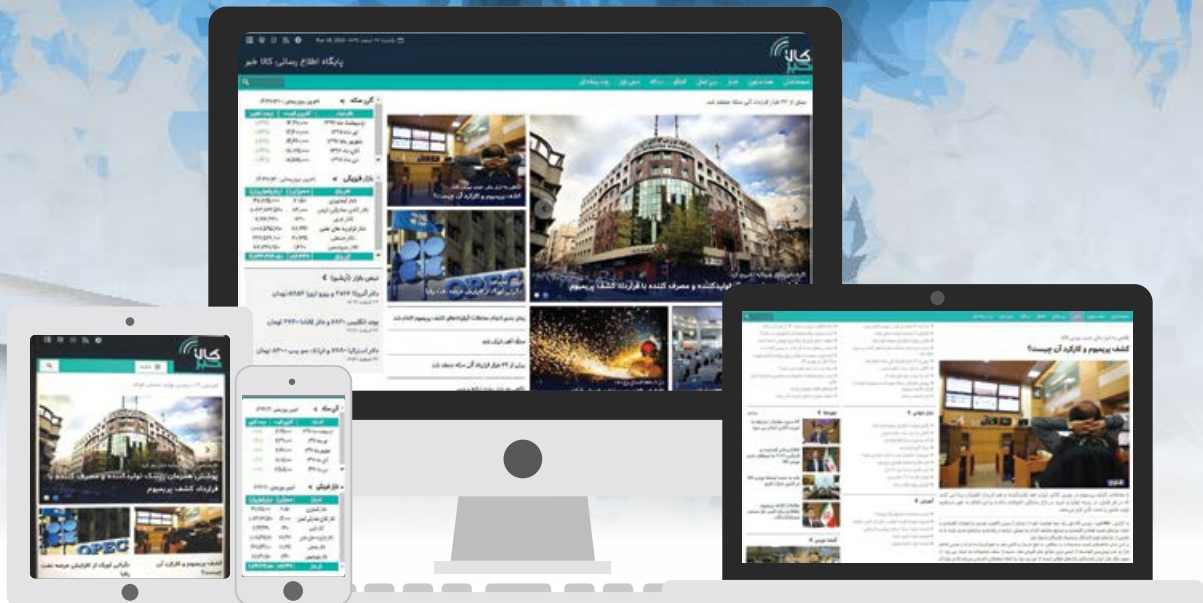
بورس کالا در آینه سهامداری

با آثار و گفتارهایی از مهدی کرباسیان، شاهین چراغی، امیرحمزه مالمیر، علی سعیدی، امیرمهدی صیابی، بهزاد کرمی

پایگاه اطلاع رسانی

کالاخبر

aparat.com/imereport

[imereport](https://www.instagram.com/imereport)

[@imereport](https://t.me/imereport)

www.imereport.ir

بازار را از وبگاه ما ببینید

- مرور تحولات بازار کالای ایران و جهان
- جدیدترین تحلیل‌ها از روند معاملات
- معرفی ابزارهای مالی بورس کالا
- انعکاس دیدگاه کارشناسان و مسئولان
- مشاهده لحظه‌ای قیمت کالاها در بازار قراردادهای آتی
- مشاهده لحظه‌ای حجم معاملات بازار فیزیکی

دوماهنامه اختصاصی

شماره ۲۹ | خرداد و تیر ۱۴۰۰

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

دوماهنامه اختصاصی

■ بورس کالا ■ خرداد و تیر ۱۴۰۰ ■ شماره ۲۹

www.ime.co.ir

◀ صاحب امتیاز | شرکت بورس کالای ایران

◀ مدیرمسئول | حامد سلطانی نژاد

◀ زیر نظر شورای سردبیری

◀ همکاران این شماره |

◀ فرزانه تهرانی، مائده امینی، حمیدرضا محمدی
یزدان مرادی سودابه کیوان فر، طیبه مرادی
محسن نعمتی، نسیم بنائی، سیاوش ضرابی
امید امانی، نهاد علی بیگ زاده، هدا عربشاهی
عطیه لباف

◀ مدیر هنری و صفحه آرا | حمیدرضا خاتونی

◀ ویراستار | امید امانی

◀ عکاس | سجاد رزم

◀ چاپخانه | رواق روشن مهر

◀ نشانی | تهران، خیابان آیت الله طالقانی، نبش

بندر انزلی، شماره ۳۵۱

◀ تلفن | ۸۵۶۴۰۰۰۰-۲

◀ نمابر | ۸۸۳۸۳۰۰۰

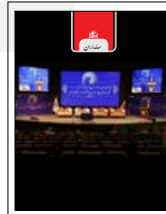
◀ خبر

- ۲..... شاه کلید بورس کالا.....
۳..... برنامه‌های سال ۱۴۰۰ بورس کالای ایران.....
۶..... ۱۰ گانه تحولات مهم بورس کالا در سال ۹۹.....

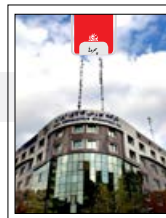
◀ سهامداران

- روایت ۱۴ سال سهامداری.....
چهره بورس کالا در آینه سهامداری.....
بورس کالا ضامن شفافیت و سلامت بازار.....
۹۹، سال بلوغ بورس کالا با اجماع ملی.....
رانت خواری به بهانه تنظیم بازار، ممنوع.....
ثبات مناسب بورس کالا در سال پر نوسان بورسی.....
چشم انداز روشن تعامل سازنده با دولت آینده.....
معاملات قانونمند و شفاف، برترین دستاورد سال ۹۹.....

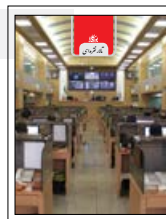
◀ چهره‌ها

- بازخوانی مواضع مقامات و چهره‌ها در سال استثنایی بورس کالا.....
دستور رئیس جمهور؛ مداخلات غیرکارشناسی در بورس، ممنوع.....
دخالت مطلقاً ممنوع، حتی دولت.....
دفاع تمام قد وزیر اقتصاد از بورس کالا.....
حمایت نایب رئیس مجلس از حذف قیمت گذاری دستوری فولاد.....
قیمتگذاری دستوری، ضربه به اقتصاد کشور.....
جستجوی شفافیت با ابزار بورس کالا.....
حمایت وزیر راه از عرضه املاک در بورس.....
تغییر نگاه دستوری به قیمت‌ها و رشد بورس.....
بورس کالا، راهکار مبارزه جدی با فساد.....
تضاد ذاتی بازار سرمایه با قیمت گذاری دستوری.....
قیمت گذاری دستوری در بورس وجود ندارد.....
بورس کالا در ایستگاه راه آهن.....
روند قیمت گذاری کاملاً رقابتی برای فولاد.....

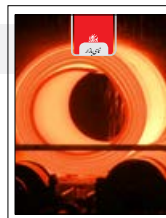
◀ تالار نقره‌ای

- افزایش ۱۹۲ درصدی ارزش معاملات بورس کالای.....
سکه طلا و زعفران ننگین، یک تاز گواهی سپرده ها.....
کارنامه آماری دوماه بازار مشتقه بورس کالا.....
۹۹، سال ثبت رکوردهای بی سابقه در تاریخ بورس کالا.....
قانون تازه مزیت جدید بورس کالا.....
۴۸..... منع قیم گذاری دستوری، رمز گسترش ابزاری.....

◀ نمای بازار

- ۴۸..... برزد شدن، پاداش ایستادگی.....
ارتباط معنادار عدم مداخله دولت با موفقیت بورس کالا.....
۵۲..... اجبارهای اقتصادی، برگ برنده بورس کالا.....
۵۴..... شفافیت گریزی، حلقه وصل مخالفان عرضه های بورسی.....
۵۶..... بازخوانی سیر تکاملی ۱۴ ساله بورس کالا.....
۶۴..... ضربه مریبار دستکاری در عرضه و تقاضا.....

◀ بورس های جهانی

- ۶۶..... عملکرد بزرگترین بورس کالا در ژاپن.....
۷۰..... فراز و فرود بورس سرزمین آفتاب تابان.....
۷۴..... کارنامه سلاطین بازارهای کالایی جهان.....

شاه کلید بورس کالا

■ محمد حسنی سعدی
مدیر روابط عمومی
و امور بین الملل بورس کالا

سال ۹۴ و در آغاز فعالیتیم در بورس کالا یکی از سوال برانگیزترین مسائل برای من این بود که چرا با توجه به نقش مهم بورس کالا در اقتصاد کشور در میان عموم مردم و حتی بسیاری از مسئولان و نخبگان شناختی نسبت به آن وجود ندارد. البته توجه این موضوع این بود که در بورس کالا فقط شرکتها در تقابل با هم قرار می گیرند و عموم مردم چون با آن تعاملی برقرار نمی کنند نیازی به شناخت و آشنایی با آن ندارند.

در سالهای بعد و با توسعه ابزارهای مالی خصوصا در بخش کشاورزی کم کم ارتباط با بورس کالا با عموم مردم توسعه یافت و منافع بسیاری از مردم به صورت مستقیم به آن گره خورد. مردم کم کم با کارکردهای آن آشنا شدند و کار به جایی رسید که فعالان هر محصول کشاورزی راه حل مشکلات بازرگانی محصول خود را در بورس کالا جست و جو می کردند و نمایندگان آنان برای استفاده از ظرفیت های بورس یک به یک مراجعه کرده و درخواست مذاکره و تعامل داشتند.

اما شناخت بورس کالا در سال ۹۷ به اوج خود رسید. زمانی که با جهش ارزی و مشکلات ناشی از تحریم های اقتصادی، نقش بورس کالا در تخصیص مواد اولیه به صنایع پایین دستی بیش از پیش اهمیت یافت. همه مسئولان و مدیران کشور از رئیس جمهوری و وزرا تا نمایندگان مجلس از بورس کالا سخن گفتند و به نقش حیاتی آن در اتصال صنایع کشور اعتراف کردند.

چیزی نگذشت که برای حل بسیاری از مشکلات تنها راه پیشنهادی بورس کالا بود. حتی وقتی صحبت از مشکل بازار مسکن و خودرو هم شد بورس کالا به نظر بسیاری راه حل ماجرا رسید و بدین ترتیب بسیاری از مردم و خصوصا آنهایی که با اقتصاد سر و کار داشتند با بورس کالا و کارکردهای آن آشنا شدند.

در بازار سرمایه هم که از سال ۹۸ جهشی بی سابقه را

تجربه کرد ابزار بورس کالا بیش از پیش شناخته شد و بسیاری از سهامداران و فعالان بازار در پرتفوی خود گواهی سپرده کالایی، اوراق سلف استاندارد و یا یونیت صندوق های کالایی را هم اضافه کردند.

در این میان بورس کالا توانست بسیاری از مشکلات سنتی بازار زعفران را رفع کند و به دنبال آن، زیره سبز، کشمش، پسته و خرما هم با پیگیری فعالان این بازارها و کشاورزان وارد بورس کالا شد. از جهش هر ساله ارزش معاملات بورس کالا که بگذریم هر سال به تنوع کالاها هم اضافه شد.

بسیاری از کارشناسان تنها راه حل مشکلات زنجیره فولاد در کشور را عرضه کل بخش های آن در بورس کالا ذکر کردند و در سال جاری برای اولین بار شاهد عرضه کل زنجیره فولاد در بورس کالا بودیم.

بازار محصولات پتروشیمی هم که گاهی با برخی کارشکنی ها و تبلیغات منفی سودجویانه روبه رو بود بهترین و آرام ترین سال های خود را پشت سر گذاشت و اکنون دیگر کسی بدیلی برای تخصیص محصولات پتروشیمی نمی شناسد.

جایگاه نشان و برند بورس کالا اکنون با آنچه تا چند سال پیش بود فرسنگ ها فاصله گرفته و اکنون علاوه بر شناختی که از کارکردهای بی بدیل آن در اقتصاد کشور به وجود آمده کسی دیگر نقش حیاتی آن را انکار و تضعیف نمی کند و هر از چندگاهی که برخی رانت خواران و کم اطلاعاتان به آن از طریق رسانه ها حمله می کنند بلافاصله از سوی نخبگان و عقلای جامعه به شدت مورد سرزنش قرار می گیرند.

بخش عمده مشکلات اقتصاد کشور ما در حوزه نظام قیمت گذاری، سامانه های توزیع و تخصیص و تجارت غیرشفاف است که حل عمده مشکلات آنها با استفاده از بورس کالا مقدور و میسر است.

اکنون راه حل بسیاری از مشکلات و گره گشای خیلی از گره های اقتصاد به درستی در بورس کالا جست و جو می شود. اتفاقی که هرچند کمی دیرتر از کشورهای صاحب تجربه و دانش دنیا رخ داده اما خجسته و مبارک است و به جرات می توان گفت امروز شاه کلید حل مشکلات اقتصاد کشور بورس کالا است.

سلطانی‌نژاد، مدیرعامل بورس کلای ایران اعلام کرد

برنامه‌های سال ۱۴۰۰ تالار نقره‌ای

محسن نعمتی/ سال ۱۳۹۹ با تمام فرازوفرودها و مشکلات و دشواری‌ها برای اقتصاد کشور، اما سالی پرتلاش و موفق برای بورس کلای ایران بود، چراکه رویدادهای جدید و مهم این بورس با رکوردشکنی‌های تاریخی معاملات همراه شد و این رکن بازار سرمایه از جهات مختلف رشد کرد.

به اعتقاد کارشناسان، اتفاق‌های رقم‌خورده در اقتصاد کشور از جمله اجماع برای فاصله گرفتن از قیمت‌گذاری دستوری کالاها به همراه اهتمام جدی سیاست‌گذاران به سازوکار بورس کالا و همچنین توسعه ساختاری این بورس از درون، همگی نوید روزهای روشنی را برای این بورس ترسیم می‌کند. از این رو «پیام اقتصادی بورس کالا» در گفت‌وگو با حامد سلطانی‌نژاد مدیرعامل بورس کلای ایران، چشم‌انداز و برنامه‌های این بورس در سال ۱۴۰۰ را مورد بررسی قرار داده است که از نظر می‌گذرد.

نظر شما در خصوص کارنامه سال ۹۹ بورس کالا چیست؟

بورس کلای ایران در سال ۹۹ به همت و تلاش کارکنان خود توانست از هر دو بعد رویدادی و آماری، کارنامه درخشانی را در تاریخ عملکردی خود به ثبت برساند. در این سال تقریباً تمامی رکوردهای معاملاتی گذشته جابه‌جا شد و ارزش کل معاملات از رقم ۳۵۰ هزار میلیارد تومان فراتر رفت و بیش از ۳۳ میلیون تن کالا در بازار فیزیکی دادوستد شد که این موارد، نشان‌دهنده حرکت رو به جلوی بورس کالا در اقتصاد کشور است. در سمت مقابل در حوزه اقدامات و رویدادها نیز می‌توان به آغاز به کار تابلوی املاک و مستغلات، راه‌اندازی

معاملات گواهی سپرده کشمش و خرما، آغاز فعالیت دو صندوق کالایی کشاورزی، آغاز معاملات به شیوه مناقصه، افتتاح تالار حراج باز و قرارداد آتی نقره اشاره کرد که هر یک از این موارد حاصل تلاش‌ها و نشست‌های متعدد همکارانم در بورس کالا بوده است.

بورس کالا در سال گذشته تفاهمنامه‌هایی را با چند نهاد به امضا رساند، در این خصوص و چشم‌انداز عملیاتی شدن آنها توضیح می‌دهید؟

یکی از اقدامات بورس کالا در سال ۹۹، انعقاد تفاهمنامه همکاری با شرکت سرمایه‌گذاری تامین اجتماعی، شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران و مرکز توسعه تجارت

الکترونیکی وزارت صمت بود که هر سه این تفاهمنامه‌ها می‌توانند اثرات مطلوب و ماندگاری را در اقتصاد کشور و بورس کالا به ارمغان بیاورند.

تفاهمنامه همکاری میان بورس کالای ایران و شستا که از همان روزهای ابتدایی به جریان افتاد در همین مدت کوتاه حتی در آمارهای معاملاتی بورس کالا نمود پیدا کرده و باعث جهش در برخی از بخش‌های معاملاتی شده است.

در این زمینه ارزش معاملات محصولات زیرگروه‌های شستا از ابتدای سال تا پایان اردیبهشت به حدود ۲۰ هزار میلیارد ریال رسید که رشد بیش از ۱۰۰ درصدی در حجم و ۴۹۰ درصدی در ارزش معاملات این گروه را نشان می‌دهد. نکته حائز اهمیت در این حوزه، افزایش سهم بازار فرعی از سه درصد به هشت درصد ارزش کل معاملات بورس کالا تا پایان اردیبهشت ماه است که عمده این جهش به دلیل پذیرش و عرضه محصولات شرکت‌های شستا در بازار فرعی رقم خورده است. علاوه بر این، شرکت‌های سیمانی تابعه شستا نیز برای عرضه مستمر این محصول در بورس کالا پیشقدم شدند تا سیمان به همت شستا و با بهره‌گیری از مکانیسم بورس کالا از نظام قیمت‌گذاری خارج شود. به این ترتیب چشم‌انداز مثبتی در خصوص تفاهمنامه میان بورس کالا و شستا در سال ۱۴۰۰ وجود دارد. همچنین تفاهمنامه همکاری بورس کالای ایران و راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران نیز که در راستای راه‌اندازی معاملات حواله حمل ریلی کالا امضا شد پس از برگزاری نشست‌های کارشناسی به دستورالعمل اجرایی معاملات حواله حمل رسیده است که با تصویب سازمان بورس و اوراق بهادار شاهد معاملات حواله حمل در کنار کالاهای در بورس کالا خواهیم بود. بر اساس این تفاهمنامه، تولیدکنندگان حوزه‌های مختلف شامل صنایع فولاد، پتروشیمی و سنگ آهن که در بورس کالای ایران حضور دارند می‌توانند همزمان با انجام معاملات کالاهای‌شان، حواله‌های حمل‌ونقل را نیز خریداری کنند تا با بهترین قیمت قادر به حمل کالای خود باشند. تفاهمنامه همکاری سوم بورس کالا در سال ۹۹ با مرکز توسعه تجارت الکترونیکی وزارت صمت امضا شده که نشست‌های کارشناسی در راستای عملیاتی شدن بندهای این تفاهمنامه نیز در حال برگزاری است. این تفاهمنامه در راستای تسهیل تبادل الکترونیکی اطلاعات و توسعه بکارگیری امضای الکترونیکی در سامانه‌های بورس کالا امضا شده که ایجاد یک زیرساخت نظارتی و نقشه‌ای جامع از عملیات تجاری از اهداف این تفاهمنامه است.

■ معامله حواله حمل ریلی کالا چقدر می‌تواند در بورس کالا رونق بگیرد؟

شرکت‌های حمل‌ونقل ریلی سالانه در حدود ۵۰ میلیون تن بار را در کشور جابه‌جا می‌کنند، اما اکنون عمده بارهای

حمل‌شده توسط این شرکت‌ها یک‌طرفه بوده و در اغلب موارد مسیر برگشت آنها بدون بار است و می‌توان چنین گفت که در حدود کمتر از ۵۰ میلیون تن ظرفیت خالی در شبکه حمل بار ریلی کشور وجود دارد.

عمده بارهایی که توسط شرکت‌های حمل ریلی در حوزه کالاهای اساسی جابجا می‌شود مربوط به مواد اولیه صنعت بوده که توسط یک خریدار با تناژ بالا سفارش داده می‌شود و برای حمل ریلی به صرفه است، به عنوان نمونه یک شرکت فعال در زمینه فولادسازی، سنگ‌آهن خود را که از نظر حجمی محموله بزرگی است از طریق شبکه ریلی از معدن تا کارخانه حمل می‌کند. اما در خصوص محصولات میانی یا نهایی به دلیل تعدد خریداران و عدم وجود هماهنگی میان آنها و تحویل بار در محل کارخانه تولیدکننده عمدتاً شبکه ریلی سهمی از جابه‌جایی این کالاهای ندارد. هر چند مجموع بار تحویل داده‌شده توسط یک کارخانه فولادی به عنوان مثال، بسیار بزرگ است و بخش زیادی از این کالا نیز در محدوده‌های جغرافیایی خاص تحویل داده می‌شود، اما خریداران متعدد هستند و برای تحویل و حمل بار میان آنها هماهنگی خاصی صورت نمی‌گیرد و در حال حاضر عمده این کالاهای از طریق حمل جاده‌ای به مقصد می‌رسد.

در این میان در سال ۱۳۹۹ بیش از ۳۳ میلیون تن کالا در بورس کالای ایران معامله شده و خریداران، کالاهای مذکور را از درب کارخانه تحویل گرفته‌اند و این بار توسط شرکت حمل تا مقصد حمل شده است؛ در صورتی که اگر معاملات مربوط به حواله حمل در بورس کالا راه‌اندازی شود، خریداران مختلف می‌توانند با یکدیگر هماهنگ شوند و با جمع‌بار می‌توان شبکه ریلی را به منظور تحویل کالا مورد استفاده قرار داد. برای حمل بار توسط شبکه ریلی البته محدودیت‌هایی وجود دارد و ریل باید میان مبدا و مقصد وجود داشته باشد و در حدود پانصد تن تا دو هزار تن بار باید جمع شود تا برای جابه‌جایی توسط یک قطار صرفه اقتصادی داشته باشد.

مطالعات اولیه نشان می‌دهد که به صورت بالقوه، در خصوص بخش زیادی از کالاهای در حال معامله در بورس کالای ایران دو شرط فوق یعنی وجود ریل و حداقل حجم بار، شروط محدودکننده‌ای نیست و در صورت راه‌اندازی معاملات حواله حمل ریلی و اطلاع‌رسانی شفاف و جمع‌بار خریداران، بهره‌گیری از ظرفیت خالی حمل ریلی امکان‌پذیر است. از جمله مزایای حمل ریلی نسبت به حمل جاده‌ای، هزینه کمتر، آلودگی زیست‌محیطی کمتر، کاهش تصادفات و ترافیک جاده‌ها است و لذا تقویت صنعت حمل ریلی به نفع کل اقتصاد خواهد بود. در بورس کالای ایران نیز قصد داریم بستری ایجاد کنیم تا کالاهایی که در بورس معامله می‌شود یا حتی برخی کالاهای که معامله نمی‌شود در صورت تمایل صاحب بار

معاملات اوراق بهادار مبتنی بر کالا از جمله گواهی سپرده کالایی، قراردادهای آتی و اختیار معامله، صندوق‌های کالایی و ... نیاز دارند. باید توجه داشت که برای کالاهایی می‌توان این ابزارها را راه‌اندازی کرد که ویژگی‌های خاصی داشته باشند، به عنوان نمونه قابلیت و نیاز به انبارش آن کالا وجود داشته باشد و بازار فیزیکی قوی با قیمت‌گذاری نسبتاً شفاف برای آن فراهم باشد و همچنین سیاست‌گذاران حساسیت بالایی به کشف نرخ آن نداشته باشند. در تلاش هستیم کالاهای مختلف در حوزه صنعتی، معدنی، پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی که این ویژگی‌ها را دارند با همکاری نهادهای مسئول و ریزنی با فعالان بازار آن کالا به عنوان دارایی جدید وارد بازارهای مالی بورس کالا شوند.

آینده بورس کالا را چگونه می‌بینید؟

با توجه به بازنگری سند استراتژیک و در راستای چشم‌انداز تعریف‌شده جدید، امید است در آینده، بورس کالای ایران سهم به‌سزایی در تامین مالی تمامی امور بخشی و فرابخشی اقتصاد ایران ایفا کرده و به‌عنوان پل ارتباطی مناسب و کارآمد برای تعامل اقتصاد ایران با اقتصاد بین‌الملل، نقش حیاتی بر عهده گیرد.

در این میان برای سال ۱۴۰۰ با توجه به پیگیری‌هایی که با نهادهای تصمیم‌گیر در حوزه فولاد انجام شده است و همان‌طور که در هفته‌های گذشته شاهد ورود محصولات معدنی و تکمیل زنجیره عرضه فولاد به همراه عرضه سیمان در بورس کالا بوده‌ایم، چشم‌انداز روشنی برای بازار فیزیکی و همچنین توسعه هرچه بیشتر بازارهای مالی بورس کالا تا پایان سال ۱۴۰۰ پیش‌بینی می‌شود.

از سوی دیگر با توجه به عمق بالای بازار سرمایه، سازمان بورس و اوراق بهادار نیز به منظور بهبود نظارت بر شرکت‌های پذیرش‌شده در بورس و ایجاد شفافیت بیشتر در بازارهای کالایی اثرگذار بر سهام شرکت‌ها، در تلاش است عمده معاملات کالاهای تولیدشده توسط این شرکت‌ها در بورس کالا انجام شود تا علاوه بر افزایش شفافیت در معاملات انجام گرفته، امکان تحلیل بازار سهام مبتنی بر داده‌های معاملاتی شفاف و لحظه‌ای فراهم شود و زمینه سوءاستفاده از اطلاعات درونی شرکت‌ها نیز کمرنگ‌تر شود.

در پایان اینکه ارزش اقدامات بورس کالا طی سال‌های گذشته و به خصوص در سال ۹۹، زمانی آشکار می‌شود که یکی از گزینه‌های اصلی سیاست‌گذاران اقتصادی کشور در بررسی مشکلات مرتبط با بازار کالاها و حمایت از تولید، انتخاب سازوکار بورس کالا است تا جایی که هم اکنون طرح‌های عرضه محصولات عمومی و مهم برای جامعه از جمله خودرو از سوی مجلس و عرضه فیزیکی مسکن از سوی وزارت راه و شهرسازی در حال پیگیری است.

با ریل جابجا شوند. مبدا و مقصد حواله حمل ریلی توسط شرکت حمل ریلی اعلام می‌شود، زمان‌بندی تحویل گرفتن و تحویل دادن کالا و سایر جزئیات موردنیاز اعلام می‌شود و خریداران حواله حمل قادر خواهند بود میزان مشخصی از بار را بر اساس حواله مربوطه از طریق قطار جابه‌جا کنند.

از برنامه‌های بورس کالا در سال ۱۴۰۰ می‌گویید؟

شرکت بورس کالای ایران در سال ۱۴۰۰ در راستای مأموریت و چشم‌انداز خود مبنی بر «مرجعیت پایدار کشف قیمت و معاملات مبتنی بر کالا و اوراق بهادار کالایی» در تلاش است تا با تمرکز بر توسعه خطوط کسب‌وکار جدید در کنار گسترش و تعمیق بازارها و ابزارهای نوین موجود، زنجیره خدمات خود را تکمیل و در ارتقای شفافیت، سلامت و رونق اقتصاد ملی کشور نقش‌آفرینی کند.

از این رو بورس کالای ایران علاوه بر حدود ۳۰۰ برنامه اجرایی روزانه، ۶۰ پروژه در زمینه توسعه و بهبود کسب‌وکار خود تعریف کرده که از اهم پروژه‌ها در حوزه «تعمیق بازارهای موجود و توسعه دارایی‌های پایه جدید» می‌توان به «توسعه معاملات مناقصه در بازار فیزیکی»، «راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی بر روی دارایی پایه جدید»، «طراحی دارایی پایه جدید قراردادهای آتی»، «طراحی دارایی پایه جدید قراردادهای اختیار» و «ایجاد بستر تحلیل اطلاعات با رویکرد بازتابی» اشاره کرد.

همچنین در حوزه «توسعه و تنوع خطوط کسب و کار شرکت» می‌توان از پروژه‌های «راه‌اندازی بازار خرده‌فروشی»، «راه‌اندازی خرید دین کالایی»، «راه‌اندازی معاملات حواله حمل کالا»، «راه‌اندازی معاملات صندوق‌های سرمایه‌گذاری بازار اموال غیرمنقول»، «راه‌اندازی سلف موازی استاندارد مسکن» و «راه‌اندازی معاملات ریپو بر پایه قبض انبار» نام برد. در ادامه اینکه شرکت بورس کالا در جهت توسعه نشان تجاری خود و بهبود کیفیت خدمات به مشتریان نیز پروژه‌هایی همچون «راه‌اندازی سامانه تحویل»، «امکان تسویه چندمرحله‌ای»، «شناسایی ظرفیت‌های انبارهای عمومی»، «استقرار سامانه پذیرش کالا»، «استقرار سامانه پذیرش مشتریان»، «راه‌اندازی وب‌سایت روسی‌زبان»، «راه‌اندازی پورتال آموزشی شرکت» و «بهبود سامانه‌ها و زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات» را تعریف کرده است.

آیا در سال جاری، محصولات جدیدی راهی بازارهای مالی از جمله قراردادهای آتی می‌شود؟

نیازسنجی بازار محصولات صنعتی، معدنی، پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی در ایران، بیانگر آن است که این بازارها همگی به وجود ابزارهای مدرن مدیریت ریسک قیمت، تامین مالی و تسهیل مبادلات از طریق معرفی و راه‌اندازی

ده گانه سال ۹۹

تحولات مهم تالار نقره ای

۲۹ مرداد، آغاز معاملات املاک

یکی از مهم ترین اقدامات سال ۹۹ در ۲۹ مردادماه رقم خورد و آن گشودن پرونده جدیدی با عنوان عرضه «املاک و مستغلات» بود. اقدامی که با عرضه شرکت عمران شهر جدید پردیس آغاز شد و مدتی بعد بانک اقتصاد نوین و وزارت دفاع نیز به آن پیوستند.

۵ مهر، کشمش بورسی شد

شنبه ۵ مهرماه، تالار اداره فرهنگ و ارشاد شهرستان خلیل آباد خراسان رضوی میزبان برگزاری مراسم راه اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی کشمش سبز قلمی در بورس کالای ایران بود. کشمش بعد از محصولاتی چون زعفران نگین، زعفران پوشال، زیره سبز، پسته فندقی و بادامی راهی بازار گواهی سپرده بورس کالا شد.

۱۶ دی، خرما وارد رینگ شد

سه شنبه ۱۶ دی ماه ۹۹ خرماي مضافتی هم به معاملات گواهی سپرده بورس کالای ایران راه یافت. البته محصول خرما از سال ۱۳۸۳ در بازار فیزیکی بورس پذیرش شده و هر از گاهی هم عرضه ای مقطعی در بورس انجام شده و از این حیث، خرما جزو کالاهای با سابقه بورس کالا محسوب می شود.

۱۶ دی، صندوق های کشاورزی در تالار سبز شدند

پس از آغاز به کار صندوق های سرمایه گذاری کالایی بر پایه دارایی طلا، نوبت به راه اندازی دو صندوق کشاورزی به نام های سحرخیز و نهال رسید. پس از پذیره نویسی صندوق سرمایه گذاری طلای سرخ نوپرا با نماد نهال و صندوق سرمایه گذاری گروه زعفران سحرخیز با نماد سحرخیز و با مجوز سازمان بورس و اوراق بهادار، معاملات واحدهای این دو صندوق در بورس کالای ایران آغاز شد.

۲۰ بهمن، تفاهمنامه مهم با شستا

تفاهمنامه همکاری میان شرکت سرمایه گذاری تامین اجتماعی

و بورس کالای ایران بر پایه سه محور اصلی امضا شد که شفافیت فروش کالاهای شرکت های تابعه شستا، عرضه املاک مزاد و تسهیل ضمانت های شرکت های عرضه کننده شستا این سه محور هستند.

۲ اسفند، معاملات مناقصه آغاز شد

معاملات به شیوه مناقصه روز دوم اسفندماه با همکاری شرکت توانیر و بورس کالا و در پی درخواست خرید ۳ هزار عدد کنتور برق از سوی شرکت توزیع نیروی برق منطقه استان آذربایجان غربی کلید خورد. رویدادی که به اعتقاد کارشناسان سرآغاز انقلابی در روند معاملات بورس کالا است زیرا معاملات از رقابت صرف بر سر افزایش قیمت ها (در روش مزایده) به میدانی برای رقابت عرضه کنندگان بر سر کاهش قیمت هم تبدیل می شود.

۶ اسفند، تفاهمنامه با مرکز توسعه وزارت صمت

تفاهمنامه همکاری میان مرکز توسعه تجارت الکترونیکی وزارت صمت و بورس کالای ایران در راستای تسهیل تبادل الکترونیکی اطلاعات و توسعه به کارگیری امضای الکترونیکی در سامانه های بورس کالا به امضا رسید.

۱۳ اسفند، تفاهمنامه با راه آهن

تفاهمنامه همکاری بورس کالای ایران و راه آهن جمهوری اسلامی ایران در راستای راه اندازی معاملات حواله حمل ریلی کالا در بستر بورس کالا امضا شد.

۱۷ اسفند، افتتاح تالار حراج

آیین راه اندازی تالار حراج باز روز ۱۷ اسفندماه با عرضه ۲۵۰ هزار تن سنگ آهن کلوخه و ۵۰ هزار تن سنگ آهن دانه بندی در بورس کالای ایران برگزار شد.

۱۷ اسفند، نقره روی تابلوی بازار آتی رفت

نقره، محصولی که بسیاری از کارشناسان آن را در کنار طلا، جذاب و پرنوسان برای سرمایه گذاری می دانند در روز ۱۷ اسفندماه روی تابلوی بازار آتی بورس کالا رفت تا در همسایگی زعفران، پسته و زیره قرار گیرد.

بورس کالا

سهامداران

نگاهی به مجامع بورس کالای ایران از سال ۸۶ تاکنون

روایت ۱۴ سال سهامداری

بورس کالای ایران از سال ۸۶ و با سرمایه اولیه ۱۰۰ میلیارد ریال فعالیت خود را آغاز کرد و سال مالی ۸۶ موفق به تقسیم سود ۴۰۰ ریالی میان سهامداران خود شد. این شرکت در سال بعد یعنی سال ۸۷ نیز همین میزان سود را در میان سهامداران خود تقسیم کرد. در دو سال بعد یعنی سال های ۸۸ و ۸۹ سود تقسیمی شرکت در میان سهامداران هر یک ۳۵۰ ریال به ازای هر سهم بود.

در سال ۹۰ سود تقسیمی ۴۰۰ ریال و سال ۹۱ بالغ بر ۳۰۰ ریال اعلام شد. شرکت ۲۵۰ ریال سود برای سال ۹۲ تقسیم کرد و در سال ۹۳ رقم سود تقسیمی ۵۱ ریال شد. بورس کالا در سال ۹۴ بالغ بر ۱۵۰ ریال و در سال ۹۵ نیز ۲۵۰ ریال سود میان سهامداران خود تقسیم کرد. سال ۹۶ این سود به ۱۵۰ ریال رسید و در سال های ۹۷ و ۹۸ هر یک ۱۰۰ ریال سود در مجامع این شرکت تقسیم شد.

سود انباشته و اندوخته احتیاطی رقم خورد و در نهایت در سال های ۹۷ و ۹۸ به ترتیب افزایش ۵۰ و ۳۴/۴ درصدی سرمایه از محل سود انباشته و اندوخته احتیاطی سرمایه شرکت را به ۲۵۰۰ میلیارد ریال رساند.

ترکیب هیئت مدیره شرکت در ابتدا و در بین سال های ۸۸ تا ۹۰ شامل نمایندگان شرکت های فولاد مبارکه، گروه بهمن، ذوب آهن اصفهان، کارگزاری بانک کشاورزی، سرمایه گذاری توسعه معادن و فلزات، صندوق بازنشستگی وزارت جهاد کشاورزی و کارگزاری بانک صنعت و معدن بود.

این ترکیب در سال ۹۰ تا ۹۲ به فولاد مبارکه، گروه بهمن، کارگزاری بانک کشاورزی، بانک ملت، سرمایه گذاری گروه

بورس کالای ایران نخستین افزایش سرمایه خود را در سال ۹۰ به میزان ۲۰ درصد و از محل سود انباشته انجام داد. دومین افزایش سرمایه شرکت به سال ۹۱ باز می گردد که در آن سال ۶۷ درصد به سرمایه شرکت از محل سود انباشته و اندوخته احتیاطی افزوده شد.

شرکت سپس در سال ۹۲ بالغ بر ۵۰ درصد افزایش سرمایه از محل سود انباشته داشت و در سال ۹۳ نیز ۵۰ درصد به سرمایه خود از محل سود انباشته و اندوخته احتیاطی افزود. افزایش سرمایه بعدی شرکت در سال ۹۵ و به میزان ۱۰۰ درصد و از محل اندوخته احتیاطی بود. سپس در سال ۹۶ افزایش سرمایه شرکت به میزان ۳۷/۷۸ درصد از محل

فلزات شدند و در کنار فولاد مبارکه، ذوب آهن اصفهان، گروه بهمن، کارگزار بانک کشاورزی و گروه مالی ملت قرار گرفتند. ترکیب هیئت مدیره در سال ۹۶ تا ۹۸ به ترتیب شامل نمایندگان شرکت های فولاد مبارکه، ذوب آهن، سرمایه گذاری گروه توسعه ملی، کارگزاری کشاورزی، گروه مالی ملت، توسعه ملی مهر آینده و سرمایه گذاری نفت، گاز و پتروشیمی شد. و اما در سال ۹۸ تا ۱۴۰۰ بانک آینده و تامین سرمایه تمدن و فولاد خوزستان به ترکیب وارد و جایگزین کارگزاری بانک کشاورزی، گروه مالی ملت و توسعه ملی مهر آینده شدند.

توسعه ملی، صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت جهاد کشاورزی و سرمایه گذاری صبا تامین تغییر یافت. ترکیب هیئت مدیره در دوره بعدی و در سال های ۹۲ تا ۹۴ به فولاد مبارکه، ذوب آهن اصفهان، گروه بهمن، گروه مالی ملت، کارگزاری بانک کشاورزی، فولاد خوزستان و سرمایه گذاری توسعه معادن و فلزات تغییر کرد. در سال ۹۴ تا ۹۶ سرمایه گذاری نفت، گاز و پتروشیمی و سرمایه گذاری خوارزمی به ترکیب هیئت مدیره بورس کالا وارد و جایگزین فولاد خوزستان و سرمایه گذاری توسعه معادن و

جدول افزایش سرمایه

توضیحات	محل افزایش سرمایه	افزایش سرمایه (%)	سال
سرمایه اولیه شرکت در بدو تاسیس ۱۰۰ میلیارد ریال بوده و در سال ۹۹ با توجه به افزایش سرمایه های صورت گرفته در سال های ماقبل و همان سال این رقم به ۲۵۰۰ میلیارد رسیده است.	از محل سود انباشته	۲۰	۹۰
	سود انباشته و اندوخته احتیاطی	۶۷	۹۱
	سود انباشته	۵۰	۹۲
	سود انباشته و اندوخته احتیاطی	۵۰	۹۲
	اندوخته احتیاطی	۱۰۰	۹۵
	سود انباشته و اندوخته احتیاطی	۳۷,۷۸	۹۷
	سود انباشته و اندوخته احتیاطی	۵۰	۹۸
	سود انباشته و اندوخته احتیاطی	۳۴,۴	۹۹

جدول تقسیم سود

سال مالی	سود نقدی (ریال)
۸۶	۴۰۰
۸۷	۴۰۰
۸۸	۳۵۰
۸۹	۳۵۰
۹۰	۴۰۰
۹۱	۳۰۰
۹۲	۲۵۰
۹۳	۵۱
۹۴	۱۵۰
۹۵	۲۵۰
۹۶	۱۵۰
۹۷	۱۰۰
۹۸	۱۰۰

ترکیب هیئت مدیره

دوره فعالیت	ترکیب هیئت مدیره					
۹۸ تا ۱۴۰۰	فولاد مبارکه	ذوب آهن اصفهان	فولاد خوزستان	سرمایه گذاری نفت، گاز و پتروشیمی	بانک آینده	تامین سرمایه تمدن
۹۶ تا ۹۸	فولاد مبارکه	ذوب آهن اصفهان	سرمایه گذاری گروه توسعه ملی	کارگزاری بانک کشاورزی	گروه مالی ملت	توسعه ملی مهر آینده
۹۴ تا ۹۶	فولاد مبارکه	ذوب آهن اصفهان	کارگزاری بانک کشاورزی	سرمایه گذاری نفت، گاز و پتروشیمی	گروه مالی ملت	سرمایه گذاری خوارزمی
۹۲ تا ۹۴	فولاد مبارکه	ذوب آهن اصفهان	گروه بهمن	گروه مالی ملت	کارگزاری بانک کشاورزی	فولاد خوزستان
۹۰ تا ۹۲	فولاد مبارکه	گروه بهمن	کارگزاری بانک کشاورزی	بانک ملت	سرمایه گذاری گروه توسعه ملی	صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت جهاد کشاورزی
۸۸ تا ۹۰	فولاد مبارکه	گروه بهمن	ذوب آهن	کارگزاری بانک کشاورزی	سرمایه گذاری توسعه معادن و فلزات	صندوق بازنشستگی کارکنان وزارت جهاد کشاورزی

چهره بورس کالا در آینه سهامداری

۲۴۰ درخواست پذیرش کالا در بازار اصلی و فرعی

فرزانه تهرانی مقدم/ از شهریور سال ۱۳۸۲ که سازمان کارگزاران بورس فلزات تهران تشکیل شد تا امروز که بورس کالا با هویت مستقل و با در بر گرفتن کالاهای مختلف فعالیت می‌کند؛ عملکردها سبب شد تعداد سهام این بازار به ۲/۵ میلیارد سهم برسد. بر اساس آخرین آمار که مربوط به اردیبهشت ۱۴۰۰ است، در این بازار با ۹ هزار و ۶۹۱ سهامدار، ۲ هزار و ۳۹۹ نفر سهامدار وفادار وجود دارد که از ابتدای پذیرهنویسی تا کنون سهامدار بوده‌اند.

۲ سهم زنان از فعالیت بازار کالایی

از مجموع سهامداران این بازار، ۳۱ درصد را سهامداران حقیقی تشکیل می‌دهد که ۲۳ درصد از آنان با تعداد ۵۹ هزار و ۸۱۵ نفر مردان و ۸ درصد از آنان با تعداد سه هزار و ۸۷۶ نفر زنان هستند.

ترکیب سنی سهامداران بورس کالا نیز جالب توجه بوده و از کم‌سن‌ترین افراد تا مسن‌ترین افراد در آن حضور دارند. به طوری که کوچکترین سهامدار این بازار متولد اول فروردین ۱۴۰۰ و مسن‌ترین سهامدار متولد نهم مهر ۱۳۹۹ هستند.

۲ سال ۹۹ در بورس کالا چه گذشت

در سال ۱۳۹۹ بورس کالا توانست عملکرد قابل توجهی را ثبت کند. در این سال در مجموع ۹ هزار و ۲۹۵ کد جدید صادر شد که ۲ هزار و ۴۲ کد از آن مربوط به بازار فیزیکی و ۷ هزار و ۲۵۳ کد از آن مربوط به بازار مشتقه بود. همچنین تفکیک کدهای جدید صادرشده به سه بخش حقیقی، حقوقی و عمومی نشان می‌دهد در بازار فیزیکی ۴۶۶

کد جدید حقیقی، هزار و ۵۱۱ کد جدید حقوقی و ۶۵ کد عمومی صادر و در بازار مشتقه ۷ هزار و ۲۲۸ کد حقیقی و ۲۵ کد حقوقی صادر شده است.

۲ رشد ۱۰ درصدی کدهای بازار فیزیکی در سال ۹۹

بررسی آمار کد معاملاتی صادرشده در بازار فیزیکی نشان می‌دهد در این بازار تا پایان سال ۹۸ در مجموع ۱۹ هزار و ۳۸۴ کد صادر شده بود که این تعداد با رشد ۱۰/۵ درصدی در پایان سال ۹۹ به ۲۱ هزار و ۴۲۶ کد رسیده است. جزئیات عملکرد در بازار فیزیکی نشان می‌دهد در پایان سال ۹۸ تعداد کدهای حقیقی، حقوقی و عمومی به ترتیب ۵۳۱۴، ۱۳۷۶۸ و ۳۰۲ کد بوده که تعداد کدها در سه بخش مورد اشاره در پایان سال ۹۹ به ترتیب به ۵۷۸۰، ۱۵۲۷۹ و ۳۶۷ کد افزایش پیدا کرده است. به عبارت دیگر تعداد کدهای حقیقی بازار فیزیکی ۸/۷ درصد، کدهای حقوقی ۱۰/۹ درصد و کدهای عمومی ۲۱/۵ درصد در سال گذشته افزایش پیدا کرده است. نمودار زیر روند کدهای صادرشده

تعداد دفعات بررسی در بخش حقیقی ۴۰۳، در بخش حقوقی ۹ هزار و ۶ و در بخش عمومی ۷۳ بار بوده است.

۸ هزار فعال‌سازی و غیرفعال‌سازی کدهای معاملاتی در سال ۹۹

بررسی تعداد دفعات فعال و غیرفعال‌سازی کدهای معاملاتی بازار فیزیکی نشان می‌دهد در سال ۹۹، دفعات فعال‌سازی کدهای معاملاتی سه هزار و ۹۷۶ و دفعات غیرفعال‌سازی ۴ هزار و ۳۶ دفعه بود که در مجموع ۸ هزار و ۱۲ مرتبه فعال و غیرفعال‌سازی صورت گرفته است.

در سال گذشته علت اغلب غیرفعال‌سازی کدها، تکمیل نکردن تیک ارسال اطلاعات اظهارنامه ۹۸ به بورس کالا توسط مشتریان بوده است و برخی از موارد غیرفعال‌سازی نیز علت دستور سایر ارگان‌ها مانند وزارت صمت و دادگستری است که با رفع علل غیرفعال‌سازی، فعال‌سازی کدهای مزبور انجام شد.

۲۴۰ درخواست پذیرش کالا در بازار اصلی و فرعی

بازار اصلی در سال ۹۹ شاهد ۱۵۹ درخواست پذیرش کالای تأییدشده بود که ۱۱۷ درخواست مربوط به بخش صنعتی و معدنی و ۴۲ درخواست مربوط به بخش پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی بوده است. در بازار فرعی نیز طی سال گذشته، ۸۱ درخواست پذیرش در بازار فرعی شد که سهم بخش صنعتی و معدنی ۲۸ درخواست، سهم بخش پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی ۲۴ درخواست، سهم بخش کشاورزی ۱۵ درخواست و سهم بخش مال غیرمنقول ۱۴ درخواست بوده است. در مجموع در سال ۹۹ در بازارهای فرعی و اصلی ۲۴۰ درخواست پذیرش کالای تأییدشده ارائه شده است.

مجموع درخواست‌های سال ۹۹ به ۳۶۹ رسید

در سال گذشته علاوه بر تعداد درخواست‌های ارسالی تأییدشده ۱۱۸ درخواست ارسالی ردشده به صورت موقت و سه درخواست ارسالی ردشده کمیته نیز وجود داشته است که در مجموع تعداد درخواست‌های ارسالی تأییدشده، ردشده به صورت موقت و ردشده کمیته را به ۳۶۹ درخواست می‌رساند.

تعداد درخواست‌های ارسالی ردشده به صورت موقت در بازار اصلی طی سال ۱۳۹۹، ۴۷ درخواست و تعداد درخواست‌های ردشده بازار فرعی ۴۴ درخواست بوده است. همچنین تعداد درخواست‌های ردشده کمیته در این سال در بازار اصلی صفر و در بازار فرعی ۳ درخواست بوده است.

در ۲ بخش حقیقی و حقوقی در بازار فیزیکی را نشان می‌دهد.

لازم به ذکر است کاهش تعداد کدهای صادرشده در ماه آذر به علت راه‌اندازی سامانه جدید مشتریان بوده است که در ماه‌های بعد با آشنایی بیشتر کارگزاران با این سامانه و رفع مشکلات سیستمی سامانه، تعداد کدهای صادرشده افزایش قابل توجهی یافت.

میانگین دفعات بررسی درخواست صدور هر کد جدید بازار نقدی کمی بیش از ۳ بار است که یعنی در سال ۹۹ جهت صدور ۲ هزار و ۴۲ کد مزبور حدوداً ۶۲۰۰ مرتبه بررسی صورت گرفته است.

۴۷ هزار کد در بازار مشتقه

تعداد کدهای صادرشده در بازار مشتقه نیز روند صعودی داشته و در پایان سال ۹۹ در مجموع به ۴۷ هزار و ۱۲۴ کد رسیده که نسبت به ۳۹ هزار و ۸۷۱ کد در پایان سال ۹۸، بیش از ۱۸ درصد افزایش یافته است.

کدهای صادرشده در بازار مشتقه طی سال ۹۸ به تفکیک ۲ بخش حقیقی و حقوقی به این ترتیب بوده است. ۳۹ هزار و ۵۲۸ کد حقیقی و ۳۴۳ کد حقوقی. این تعداد در سال ۹۹ بایک روند صعودی به ۴۶ هزار و ۷۵۶ کد حقیقی و ۳۶۸ کد حقوقی رسیده است.

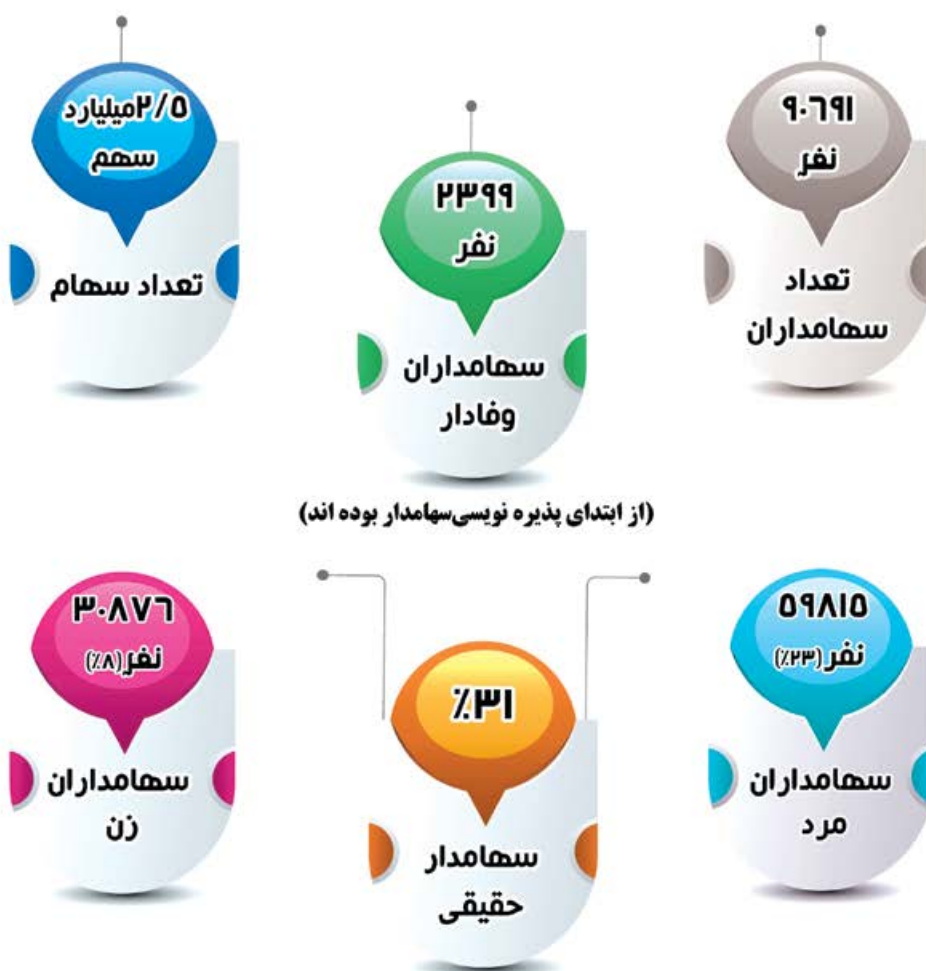
نمودار زیر روند صدور کد در بازار مشتقه به تفکیک ماه را نشان می‌دهد.

۹ هزار و ۴۰۰ مرتبه بررسی کد معاملاتی

آمار تعداد دفعات بررسی شامل افزودن یا ویرایش کدهای معاملاتی موجود ۹ هزار و ۴۸۲ مرتبه بررسی را نشان می‌دهد.

ترکیب سهامداران شرکت بورس کالا ایران در پایان اردیبهشت ۱۴۰۰

کوچکترین سهامدار
متولد ۱۴۰۰.۱.۱

مسن ترین سهامدار
متولد ۱۲۹۹.۷.۹

بورس کالا، ضامن شفافیت و سلامت بازار

مهدی کرباسیان: مشکلات عرضه‌های جدید بورسی همواره به سرعت رفع می‌شود

حسین ضیغمی/ رئیس وقت هیات عامل سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) با بیان اینکه بورس کالا باعث شفافیت و حفظ منافع تولیدکننده و مصرف‌کننده می‌شود، توضیح داد: برای تحقق هدف سالمسازی اقتصاد لازم است فعالیت‌های بورس کالا توسعه یابد.

مهدی کرباسیان به سابقه تاسیس بورس کالا اشاره کرد و افزود: تاسیس بورس کالا به اوایل دهه ۸۰ بازمی‌گردد و آقای صادقی در راه‌اندازی بخش فلزات، نقش چشمگیر داشت. آن زمان، من در وزارت اقتصاد بودم و شاهد بودیم که دولت اهتمام ویژه‌ای در تاسیس بورس کالا دارد. او افزود: در آن زمان بانک مرکزی هم برای فعال‌سازی بورس به میدان آمد و با کمک‌هایی که در مجموع ارائه شد، بورس کالا با محصولات فولادی کار خود را آغاز کرد.

وجود داشته، مقطعی بوده و همواره به سرعت رفع شده است.

مقاومت در عرضه محصولات جدید، بازار را توسعه داد

کرباسیان یادآور شد: به خاطر دارم در آن مقطع توافق کردیم که دو محموله قیر و روغن پایه را وارد بورس کنیم. در آن زمان مخالفت‌های زیادی برای ورود این دو محصول صورت گرفت اما ما با مقاومت، شروع به عرضه این محصولات کردیم. به این ترتیب قیر جی و نفت سپاهان که زیر نظر ما بود و شرکت‌هایی که زیر نظر شستا بودند، محصولات‌شان را در بازار عرضه کردند. این ایستادگی ما سبب شد که کار عرضه محصولات پتروشیمی قوت بگیرد و بازار این محصولات در بورس شکل داده شود.

او متذکر شد: با وجود همه مشکلات توانستیم، بورس کالا را توسعه دهیم. گسترش بورس به محصولات دیگر، سبب می‌شود اقتصاد به سمت شفافیت حرکت کند و بازار با سازوکارهای خود به تعادل برسد. از این جهت لازم است توسعه عرضه محصولات و افزایش شمولیت کالاهای عرضه‌شده در دستور کار جدی قرار گیرد. کرباسیان با بیان اینکه در سال‌های گذشته نیز بورس کالا با عرضه‌های جدید کالاهای جمله محصولات معدنی، بازار محصولات دیگر را نیز به سمت شفافیت برده، افزود: بورس کالا همچنین حجم عرضه‌ها را در سال‌های قبل افزایش داده و این رشد در آمار عملکرد سالانه به‌خوبی قابل مشاهده است.

تصمیم برای ورود محصولات پتروشیمی

کرباسیان با اشاره به اینکه کار بورس کالا با ورود محصولات شیمیایی و پتروشیمی توسعه پیدا کرد، افزود: در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ بود که آقای یزدانجو، مدیرعامل شستا و من که در صندوق بازنشستگی نفت سمت داشتیم با کمک آقای هاشمیان، رئیس وقت هیات‌مدیره بورس کالا در یک جمع‌بندی سه نفره، تصمیم گرفتیم محصولات شیمیایی و پتروشیمی را وارد بورس کالا کنیم. آن زمان برای ورود محصولات جدید به بورس کالا مقاومت جدی می‌شد.

به گفته او، برخی مسئولان پتروشیمی وقت و بعضی فعالان بخش خصوصی، مخالف ورود محصولات پتروشیمی به بورس بودند. وی ادامه داد: همان‌طور که اکنون نیز در خصوص ورود محصولات جدید به بورس با مخالفت‌هایی مواجه هستیم.

مشکل عرضه‌های جدید مقطعی است

رئیس وقت هیات عامل سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) افزود: این مخالفت‌ها در حالی بود که بورس کالا در معاملات می‌تواند باعث ایجاد شفافیت و سلامت بازار شود. هرچند ممکن است در کوتاه‌مدت عرضه محصولات جدید با مشکلاتی همراه باشد اما در بلندمدت این مشکلات حل خواهد شد و بازار به سمت سلامت می‌رود. او خاطرنشان کرد: بررسی عملکرد سال‌های گذشته بورس نیز در خصوص عرضه محصولات جدید نشان داده اگر مشکلاتی در بحث این عرضه‌ها

۹۹ سال بلوغ بورس کالا با اجماع ملی

شاهین چراغی، رئیس هیات مدیره بورس کالا: سران و اغلب مقامات هر سه قوه پشتیبان این بورس شده‌اند

عطیه لباف/ سال ۱۳۹۹ یک گام مؤثر در راستای پذیرش بورس کالای ایران به عنوان مدافع اقتصاد آزاد و مبتنی بر عرضه و تقاضا رقم خورد. اگرچه دشوار و پرچالش، اما بالاخره تمام سیاست‌گذاران کشور پذیرفتند که این بازار بورسی می‌تواند جانشین قیمت‌گذاری‌های دستوری شود. به این خاطر است که شاهین چراغی، رئیس هیات مدیره بورس کالای ایران می‌گوید: «بزرگ‌ترین دستاورد بورس کالا در سال ۹۹ این بود که به عنوان مرجع و بازار کالایی محوری و رقابتی، مورد پذیرش همه ارکان نظام و نهادهای ذی‌صلاح قرار گرفت و چشم‌انداز روشن و روند بسیار خوبی نیز برای آینده این بورس ترسیم شد.» چراغی با اشاره به شفافیت بازارهای بورس کالا از آینده شرکت‌ها در اقتصاد ایران می‌گوید. به اعتقاد او، اگر شرکتی اصل شفافیت را نپذیرد، به‌زودی از اقتصاد کشور حذف خواهد شد.

مهم‌ترین دستاورد سال ۹۹ بورس کالا از نظر شما چه بود؟

بزرگ‌ترین دستاورد بورس کالا در سال ۹۹ این بود که به عنوان مرجع و بازار کالایی محوری و رقابتی، مورد پذیرش همه ارکان نظام و نهادهای ذی‌صلاح قرار گرفت و چشم‌انداز روشن و روند بسیار خوبی نیز برای آینده این بورس ترسیم شد. طی سال‌های گذشته با مواردی از مداخله و قیمت‌گذاری دستوری دولت یا سازمان‌های نظارتی و حمایتی مواجه بودیم و در جلسات و بحث‌ها، پیامدهای زیان‌بار این مداخلات را به آنان یادآور می‌شدیم و اغلب شاهد پافشاری مسئولان بر مواضع خود بودیم. این موضع‌گیری‌های نامنعطف، به تدریج سیر نزولی گرفت و نهایتاً سال ۱۳۹۹ بلوغ کامل بورس کالا در اقتصاد ملی و در نظام

کالایی کشور رخ داد.

اکنون می‌بینیم که در مذاکرات، مناظره‌ها و گفت‌وگوهای میان سران سه قوه و در بطن دولت، موضع‌گیری‌ها و سخنان از اعتماد کامل آنان به بورس کالا و نقش گره‌گشای آن در زدودن رانت و کشف قیمت واقعی حکایت دارند. دیگر، هیچ کالایی را مشمول قیمت‌گذاری نمی‌دانند و حتی منتقد این نوع قیمت‌گذاری هستند و همه این تحولات سترگ، ناشی از پذیرش کارآمدی نظام عرضه و تقاضای بورس کالا در ذهن مسئولان طی سال ۹۹ است.

اکنون کسانی که به هر دلیلی مخالف توسعه بورس کالا بودند، برای همسویی با فضای غالب تلاش می‌کنند تا وانمود کنند که حامی بورس کالا شده‌اند. درواقع، این بورس در اقتصاد مالی جایگاه شایسته

اینکه می‌گویید بورس کالا جایگاه رسمی خود را پیدا کرده؛ آیا مفهوم آن رسیدن، تحقق همان آرمان «مرجع پایدار کشف قیمت» است؟

بله، این اتفاق افتاده است به طور که الان اغلب حتی مقامات، بورس کالا را مرجع قیمت‌گذاری در کشور و مرجع پایدار کشف قیمت می‌دانند و سران و اغلب مقامات هر سه قوه پشتیبان این بورس شده‌اند.

به شفافیت معاملات در بورس اشاره کردید، فکر می‌کنید بورس کالای ایران توانسته است این اصل را به درستی رعایت کند؟ آیا واقعا رانتی در پشت پرده معاملات نیست؟

بورس کالا، قوانین و مقررات ویژه خود دارد. خریداران وارد اتاق شیشه‌ای می‌شوند و بر مبنای قواعد رقابتی، خرید می‌کنند و هیچ محدودیتی وجود ندارد. البته با توجه به شرایط خاص کشور و تحریم‌ها، آزادی عمل و میدان مانور در کالاهای استراتژیک و کالاهای اقساط که می‌تواند نظام قیمت‌گذاری را به هم بریزد، محدودتر است و این بخش، هنوز در حوزه شفافیت بورس کالا قرار نگرفته است. همچنین نظام تخصیص خیلی از کالاها با توجه به ساختار کشور، در سیستم «بهین‌یاب» وزارت صمت انجام می‌شود و آنها به استناد وضعیت خاص تحریمی کشورمان، تخصیص سهمیه‌ها را بر اساس پروانه‌های متقاضیان و بررسی‌های خود تعیین می‌کنند و بورس کالا در این حوزه هم نقشی ندارد و عملکرد این بخش را نیز نباید به حساب شفاف نبودن بورس کالا گذاشت. خواست ما در بورس، ایجاد بستری برای ورود آزادانه تولیدکنندگان و خریداران است اما واقع‌بینانه باید پذیرفت، به هر حال، کشور فعلا دچار محدودیت‌هایی است که هرچند مربوط به بورس کالا نیست اما به نظام اقتصاد کالایی ما ارتباط دارد و نهایتا محدودیت‌هایی به ما تحمیل می‌شود. شفافیت یک اصل در بازارهای بورسی است. اما وقتی کالایی استراتژیک است و بر سلامت، زندگی و معیشت مردم تاثیر دارد و به وفور هم یافت نمی‌شود، دولت ناچار به اعمال محدودیت‌هایی می‌شود تا کالا به مصرف‌کننده نهایی برسد و کسی نتواند، صرفا با ابزار پول انحصار ایجاد کند. این در حالی است که بورس کالا، رقابت‌محور و شفاف است و نرم‌افزار، ساختار، نیروی انسانی و بخشنامه‌های خاص خود را دارد. ما امیدواریم، آمار تولید در کشورمان به حدی برسد که تامین نیاز بازار، نیازی به اعمال محدودیت‌های دولتی نداشته باشد و تولیدکنندگان و خریداران، معاملات رقابتی، شفاف و فارغ از قیدوبندهای ملاحظات و دستورات

خود را پیدا کرد و البته این تحول مهم، نتیجه فرآیندی طولانی بوده و علاوه‌بر کارنامه مجاب‌کننده عملکردی بورس کالا، بسیار کسان از کارشناسان، رسانه‌ها و فعالان بازار با مدیران بورس کالا هم‌افزایی کرده‌اند و به سهم خود زحمت کشیده‌اند تا بورسی نوپا به جایگاه رفیع کنونی برسد.

نقش چالش ایجادشده میان بورس کالا و مقامات وزارت صمت پیرامون قیمت‌گذاری دستوری فولاد چقدر در تسریع بلوغ این بورس موثر بود؟

اگرچه چالش قیمت‌گذاری داشتیم اما کارشناسان، مدیران و تصمیم‌سازان در سه قوه به این اجماع رسیدند که مواضع ما در بورس کالا، کارشناسی و درست است. به همین دلیل، اکنون می‌بینیم که به ساختار و رفرنس‌های بورس کالا مراجعه می‌کنند. در برهه‌ای بسیاری از وزرا و مدیران به دنبال عرضه محصولات در بیرون از بورس کالا بودند اما الان این بحث را نداریم و سال ۹۹ بورس کالا در جایگاه رسمی خود قرار گرفته است. در این میان بورس کالا چالش‌های زیادی از جمله بر سر قیمت‌گذاری فولاد پشت سر گذاشت اما خروجی نهایی، مثبت بود و نهایتا بورس کالا به بلوغ و جایگاه رسمی خود در بازار رسیده و این روند رو به جلو و در حال تکمیل است.

به هر روی، در خصوص چالش‌های فولادی باید توجه کرد که وزیر صمت تازه به دولت آمده بودند و به علت اطلاعاتی که به ایشان داده شده بود، دچار چالش‌هایی با ایشان بودیم. یکی از معضلات رایج، این است که اغلب مدیران کشور با مکانیزم و کارکرد بورس کالا آشنا نیستند و آنان تحت تاثیر اطلاعات اشتباهی که دریافت می‌کنند، ابتدا با گارد مخالفت می‌آیند اما هنگامی که با واقعیت‌ها آشنا می‌شوند، به موافق سرسخت این بورس تبدیل می‌شوند. این تجربه را در دولت‌های قبلی هم داشته‌ایم. واقعیت این است که بورس جایگاه اجرای اصول علمی و کارشناسی است. شاخص‌های بورس‌ها در کشورهای پیشرفته جهان همواره، مرجع و رفرنس است و هیچ فرد منطقی نمی‌تواند، الزامات علم اقتصاد مبتنی بر رقابت را نپذیرد. تجربه ما هم تاییدکننده این واقعیت است که سمت و سوی اغلب چالش‌های مان با مقامات، پس از تبیین و تشریح دیدگاه‌های کارشناسی‌مان، در نهایت به تایید مواضع بورس کالا تغییر می‌کند.

دولتی را در بستر کارآمد و مجهز بورس کالا انجام دهند تا منافع حداکثری طرفین تامین و بنیان‌های اقتصادی ایران تقویت شود.

❑ برخی مدعی هستند که معاملات بورس کالا بر سر میز ناهار مدیران تعیین تکلیف می‌شود؛ این ادعاها چقدر منطبق با واقعیت است؟

به عنوان یکی از مدیران ارشد بورس کالا و مالک یک واحد تولیدی، صادقانه و به جرات، اعلام و تاکید می‌کنم که هنوز نتوانسته‌ام ۲۰ تن کالا از این بورس، خریداری کنم. اگر ادعاها و شایعات درست باشد، وضعیت من به عنوان رئیس هیأت‌مدیره بورس کالا و هم‌زمان کارگزار و فعال بازار نباید این‌گونه باشد. ارزیابی‌ها و سخن‌گفتن‌ها باید مستند و منصفانه باشد. واقعیت این است که نظام قیمت‌گذاری در بورس کالا، اجازه رانت‌خواری و سوءاستفاده را از هر مقام و فردی، سلب کرده است. بنابراین، ادعاهایی مانند اینکه در ایران معامله مربوط به بورس کالا را خارج از ساختارها و سر میز ناهار، تعیین می‌کنند، بیگانه با واقعیت و دروغ محض است. اگر دولت، محدودیت تخصیص منابع و کالا نداشته باشد و بگوید کنترل قیمت، اولویت دولت نیست، بورس کالا، مکانیزم کارآمد و موثری برای شفافیت معاملات دارد. اما در مورد برخی از کالاها دولت مداخله می‌کند تا انحصار و دامپینگ اتفاق نیفتد. در تمام ساختارها این چنین است. قوانین و مقررات جهانی را ببینید. آنها نیز نمی‌گذارند انحصار و دامپینگ اتفاق بیافتد. قوانین ضد انحصار در تمام دنیا وجود دارد. تمام جهان درصددند که مکانیزم اقتصاد بازار را ایجاد کند و بورس را بهترین ابزار تحقق این استراتژی می‌دانند. بنابراین، اصولاً شفافیت ذاتی بورس، اجازه معاملات رانت‌خواری سر میز ناهار را به کسی نمی‌دهد.

❑ ارزیابی‌تان از نحوه تعامل دولت سیزدهم با بورس کالا چیست؟

هر دولتی در ایران بی‌تردید حامی بورس کالا خواهد بود. زیرا این بورس، مبتنی بر علم است و همانند هر نهاد علم‌بنیان دیگری، مثلاً بیمارستان، نمی‌توان آن را کنار گذاشت یا نادیده گرفت.

❑ آینده بورس کالا را چگونه می‌بینید؟

عالی؛ آینده را عالی می‌بینم. اقتصاد آینده ایران، اقتصاد رو به رشدی است. برای نمونه کشورمان زمانی واردکننده فولاد و میلگرد بود و اکنون صادرکننده میلگرد و شمش هستیم. اقتصاد رو به رشد هم گزینه علمی و منطقی، جز

تقویت و فراخ‌تر کردن میدان برای بورس کالا، گزینه دیگری ندارد. از این منظر، سال‌های بسیار خوبی را برای بورس کالا پیش‌بینی می‌کنم. به ویژه آنکه سال ۹۹ ما با هر چالشی که باید برخورد می‌کردیم، مواجه شدیم و نهایتاً همین سال ۹۹ را با ظفرمندی و بلوغ بورس کالا بدرقه کردیم.

اکنون، بسیاری از تولیدکنندگان به مزیت‌های بورس کالا پی برده‌اند. با ساختار و نظام بورس کالا، کل تشکیلات فروش و خرید یک شرکت شفاف می‌شود. اغلب شرکت‌های ایرانی در حوزه تامین منابع اولیه به مشکل برمی‌خورند و با چالش انحصار در ساختار خرید و فروش مواجه می‌شوند و رفع این مشکلات با حضور در تالار نقره‌ای و بهره‌مندی از ابزارهای کارآمد بورس کالا به راحتی امکان‌پذیر است.

در واقع، بسترسازی و امکانات بورس کالا این مزیت را برای هر تولیدکننده‌ای ایجاد کرده که بی‌نیاز از راه‌اندازی یک سیستم عریض و طویل بازرگانی، معاملات‌شان را خیلی راحت، انجام و مواد اولیه خود را به دور از فساد و سیستم‌های جعلی و با انجام استعلام‌های لازم، تامین کنند. با اتکا به همین ملاحظات، اقتصاد کشورمان را رو به جلو می‌دانم زیرا بورس کالا در حال ایجاد و تقویت شفافیت در بازارهای مهم کالایی است.

❑ آیا برای بهبود و تسریع سرعت رشد بورس کالا قوانین موجود نیاز به تغییر و اصلاح دارند؟

نیاز بازار، بیشتر اصلاح است تا تغییر قوانین. ما با توجه به روند رو به رشد بازارها، مدام باید قوانین و مقرراتی را که با اقتصاد کالایی مرتبط هستند، به‌روز کنیم. با چنین رویکردی، ناگزیر قوانین و مقررات نیازمند، حتماً وجود خواهد داشت.

❑ سوال پایانی مربوط به شفافیت‌گریزی برخی فعالان بازار و شرکت‌هاست. بورس کالا برای تقویت و نهادینه کردن شفافیت، چه برنامه‌هایی دارد؟

شک نکنید آنهایی که به دنبال شفافیت در بازرگانی خود نیستند، به تدریج از اقتصاد ملی حذف می‌شوند. زیرا در هر اقتصاد رقابتی، شفافیت، متغیری غیرقابل انکار و بسیار کارآمد است. خیلی از شرکت‌ها، سال گذشته علاقه‌مند ورود به بورس بودند؛ زیرا متوجه شده‌اند سود ناشی از عملکرد شفاف، بسیار بیشتر از منفعت‌های عدم شفافیت است. ضمن آنکه شفافیت، زمینه‌ساز بورسی شدن شرکت‌ها را نیز فراهم می‌کند. از این رو، معتقدم که روند توسعه بورس کالا در اقتصاد ایران و حرکت به سمت شفافیت، اجتناب‌ناپذیر و ادامه‌دار خواهد بود.

رانت خواری به بهانه تنظیم بازار، ممنوع

امیرحمزه مالیر، نایب‌رئیس هیات‌مدیره بورس کالا: ثبات در بازارها با بورس کالا ایجاد می‌شود

حسین ضیغمی/دغدغه تنظیم بازار یکی از مسائل جدی بود که بورس کالای ایران در سال ۹۹ با آن مواجه شد اما پس از طی یک راه پر پیچ و خم، سرانجام از شدت این دغدغه کم شد و به تعبیر نایب‌رئیس هیات‌مدیره بورس کالای ایران، در نهایت شاهد افزایش اطمینان، شفافیت و بهبود سطح تعادل بازار بودیم. امیرحمزه مالیر می‌گوید که دغدغه تنظیم بازار خصوصا در بازارهای انحصاری و کالاهای اساسی، دغدغه درستی است اما نباید این موضوع بهانه‌ای باشد که برخی از افراد و اشخاص از رانت برخوردار شوند. او در این گفت‌وگو به بیان نقاط قوت و ضعف فعالیت‌ها در سال ۹۹ و چشم‌انداز این بازار برای ۱۴۰۰ و سال‌های پس از آن پرداخت.

۱ به نظر می‌رسد که دولت با مداخله در قیمت‌ها به دنبال

حمایت از جامعه هدف مشخصی است. نظر شما چیست؟

در این زمینه برنامه دولت و نگاه دولت بسیار مهم است. اگر نگاه تصمیم‌سازان کشور به این بازار نگاه مداخله‌جویانه، سرکوب قیمتی و قیمت‌گذاری دستوری باشد، بورس کالا تضعیف خواهد شد. این موضوع باعث افزایش رانت نیز خواهد شد؛ چراکه امکان کنترل کامل زنجیره تولید و توزیع تا زمانی که به دست مصرف‌کننده برسد وجود نخواهد داشت. این در حالی است که اگر یارانه‌های پنهان و غیرمستقیم حذف شود و محصولات در بازاری شفاف و رقابتی مورد معامله قرار گیرند و از طرفی بورس کالا با تعریف ابزارهای نوین و توسعه ابزارهای موجود، پیش‌بینی‌پذیری را برای تولیدکننده و زنجیره ارزش ایجاد کند؛ هم به ثبات اقتصادی کشور کمک خواهد شد و هم دولت با پرداخت یارانه مستقیم به افراد نیازمند واقعی به عدالت اجتماعی مد نظر خود خواهد رسید.

۲ به نظرتان دولت سیزدهم باید برای این کاهش رانتی که

اشاره کردید، چه اقداماتی انجام دهد؟

اقداماتی نظیر اینکه، بانک مرکزی و دولت باید از ظرفیت بورس کالا برای بازار ارز و سکه استفاده کنند و کشاورزان نیز باید امکان فروش محصولات خود را به صورت کاملاً رقابتی در بازار بورس کالا داشته باشند. در این خصوص تعیین قیمت تضمینی خرید محصولات کشاورزی بسیار حائز اهمیت و تعیین‌کننده است. از این رو، تغییر دولت و نگاه آن به بورس کالا در سال پیش رو و سال‌های بعد در بورس کالا بسیار حائز اهمیت است.

۳ آینده این بازار را چگونه می‌بینید؟

با توجه به آنچه گفته شد و نقش به‌سزایی که بورس کالا طی سالیان اخیر در اقتصاد ایفا کرده، جای هیچ‌گونه تردیدی نیست که در سال ۱۴۰۰، بورس کالا با چشم‌انداز روشن‌تری روبه‌رو است و قطعاً رکوردهای جدیدی را ثبت خواهد کرد.

۴ به نظرتان دغدغه تنظیم بازار دولت در سال ۹۹ به روند

فعالیت‌های بورس کالا لطمه نزد؟

بورس کالا در سال گذشته، با تمام فرازونشیب‌ها سال بسیار خوبی را پشت سر گذاشت و توانست رکوردهای خوبی را از خود بر جای بگذارد و نقش مناسب‌تری را در اقتصاد کشور ایفا کند. این در حالی بود که مداخلات دولت در راستای تنظیم بازار باعث شد که هر از گاهی بورس کالا با چالش مواجه شود و انرژی بسیار زیادی برای رفع چالش‌ها و کم‌اثر کردن آن در بازار واقعی از مدیران خود بگیرد. دغدغه تنظیم بازار خصوصا در بازارهای انحصاری و کالاهای اساسی، دغدغه درستی است اما نباید این موضوع بهانه‌ای باشد که برخی از افراد و اشخاص از رانت برخوردار شوند. در سال گذشته به‌واسطه همین دخالت‌ها و قیمت‌گذاری دستوری، امکان عرضه برخی از محصولات، خصوصا کالاهای کشاورزی فراهم نشد.

۵ مهم‌ترین نقطه قوت بورس کالا در سال ۹۹ را چه می‌دانید؟

به طور خلاصه، تصور می‌کنم که ایجاد اطمینان برای عرضه‌کنندگان و خریداران و نهایتاً بهبود تعادل در بازار، افزایش شفافیت معاملاتی، توسعه بازار فیزیکی و ابزارهای نوین مالی، از برجسته‌ترین نقاط قوت فعالیت بورس کالا در سال قبل بود.

۶ اشاره کردید که بورس کالا در سال ۹۹ رکوردهایی داشته و

نقش مناسب‌تری را در اقتصاد کشور ایفا کرده است. آیا این

کافی است یا هنوز این بازار نیازمند ترقی است؟

اعتماد به زیرساخت‌های بورس کالا می‌تواند به عدالت اجتماعی و ثبات و پیش‌بینی‌پذیری بازارها منجر شود و نهایتاً افزایش سرمایه‌گذاری در تولید کالاها و خدمات قابل رقابت را رقم بزند. از آنجا که بورس کالا همیشه پیشرو بوده، حرکت رو به جلو است اما با این حال هنوز بسیار جوان است و نقش اساسی خود را در اقتصاد ملی ایفا نکرده است. لذا کارهای نیمه‌تمام و شروع‌نشده بسیار زیادی وجود داشته و خواهد داشت.

ثبات مناسب بورس کالا در سال پرنوسان بورسی

علی سعیدی، عضو هیات مدیره بورس کالا: برنامه سال ۱۴۰۰ تعریف ابزارهای جدید تامین مالی است

حسین ضیغمی/افرازوفرودهای بازار سرمایه در سال ۱۳۹۹ چه میزان بر بورس کالای ایران اثر داشت؟ تحولات نرخ ارز و نوسانات بورس اوراق بهادار چطور؟ این بازار بورسی چطور می‌تواند بزرگتر شود و مسیر رسیدن آن به چشم‌انداز تعریف شده، چقدر هموار است؟ علی سعیدی، عضو هیات‌مدیره بورس کالای ایران در این گفت‌وگو به پرسشهایی از این دست پاسخ می‌دهد. او می‌گوید: «آمارهای قابل توجهی از رشد بخش‌های مختلف معاملاتی در سال ۱۳۹۹ وجود دارد و چشم‌انداز روشن است. در این راه، امیدوارم که با توسعه ابزارهای مالی از جمله طراحی ابزار مشتقه ارزی و احیای قراردادهای آتی سکه شاهد رشد بیشتر بورس کالا باشیم.»

مالی صنایع و حمایت از واحدهای تولیدی موثر واقع شود. برنامه امسال هیات‌مدیره و مدیرعامل محترم بورس کالا این است که در ادامه فرآیند توسعه‌ای سال گذشته، ابزارهای جدید تامین مالی در بورس کالا تعریف شود و به طور کلی معاملات اوراق بهادار مبتنی بر کالا رشد بیشتری داشته باشد.

آینده بورس کالا را چگونه می‌بینید؟ این بازار بورسی تا چه اندازه می‌تواند در اقتصاد ایران ارتقا یابد؟

از آنجایی که بورس کالا ایجاد شده تا شفافیت را بیشتر کند، با توجه به شعار نامزدهای انتخاباتی مبنی بر بهبود سلامت در بازارهای کالایی و بازار مالی تصور می‌کنم که آینده روشنی در انتظار بورس کالا است. امید است که وزارتخانه‌های مرتبط از جمله صمت، کشاورزی و نفت (در حوزه پتروشیمی) و عمده شرکت‌های مرتبط با دولت به سمت افزایش شفافیت معاملات در بورس کالا گام بردارند. انتظار این است که دولتمردان جدید نگاه ویژه‌تری به بورس کالا داشته باشند. چرا که بورس کالا یکی از روش‌های مطلوب برای مبارزه با فساد و ایجاد شفافیت است. از آنجایی که معاملات در بازار شفاف بورس کالا اتفاق می‌افتد، انتظار ما این است که رشد قابل توجهی در خصوص معاملات این بازار را در سال جاری و سال‌های آتی داشته باشیم. در مقابل هم امیدواریم که قراردادهای آتی بتواند مورد استفاده قرار بگیرد و با توجه به اینکه در بازار انتظار ثبات بیشتری هست، امیدواریم که مسئولان جدید بانک مرکزی نیز در مورد بازار آتی ارز و صندوق‌های ارز تجدید نظر کنند و امکان طراحی ابزارهای مشتقه و مبتنی بر ارز را هم توسعه دهند. و همین‌طور در مورد احیای قرارداد آتی سکه که در سال ۹۸ متوقف شد، امید است که در سال ۱۴۰۰ بتوانیم شاهد آغاز مجدد آن باشیم. با توجه به ظرفیتی که در بورس کالا وجود دارد، تصور می‌کنم که امکان افزایش در هم تنیدگی آن با اقتصاد و رشد هر دو وجود دارد.

سال ۱۳۹۹ یک سال پرنوسان برای اکثر بازارها بود. بورس کالا چه شرایطی داشت؟

آمارها از رشد بخش‌های مختلف معاملاتی در سال ۱۳۹۹ حکایت می‌کند. حجم فعالیت‌ها به طور چشم‌گیری افزایش پیدا کرده است؛ تناژ معاملاتی و ارزش معاملات رشد داشته و موضوع تنظیم قیمت‌ها به نحو بهتری مدیریت شده است. به هر حال به واسطه اینکه نوسانات نرخ ارز در ۱۳۹۹ نسبت به ۹۸ کمتر بود، شرایط ثبات نسبی داشت. این در حالی است که شاهد نوسانات بازار اوراق بهادار بودیم اما این نوسانات بر بورس کالا اثر قابل ملاحظه‌ای نداشت.

البته در مقابل افزایش قیمت برخی از فلزات هم مورد توجه سرمایه‌گذاران بورسی قرار نگرفت و با وجود اینکه قیمت برخی از محصولات در بورس کالا به میزان قابل توجهی افزایش پیدا کرد اما سهام شرکت‌های تولیدکننده آنها شاهد تغییر چندانی نبود.

مساله بعدی توسعه اوراق بهادار مبتنی بر کالا بود که در این زمینه مواردی نظیر قرارداد آتی نقره مراحل طراحی خود را به نتیجه رساند و معرفی شد. اینها اتفاقات مهمی است که در بورس کالا در سال ۹۹ رقم خورد. البته مساله تنظیم قیمت‌ها و تضادی که با اهداف بورس دارد، اگرچه تا اندازه‌ای مدیریت شد اما هنوز وجود دارد و امیدواریم در سال ۱۴۰۰ و با استقرار تیم دولت جدید کاهش پیدا کند.

آیا بازار در سال جاری گسترده‌تر خواهد شد؟ استراتژی امسال چیست؟

برای سال ۱۴۰۰ امیدواریم حجم فعالیت‌ها توسعه بیشتری داشته باشد و امکان تامین مالی شرکت‌های عرضه‌کننده محصولات در بورس کالا افزایش پیدا کند. به هر حال، واقعیت این است که ظرفیت‌ها برای رشد بورس کالا در اقتصاد کشور بیش از سطح فعلی است و می‌تواند این بازار در حوزه تامین

چشم‌انداز روشن تعامل سازنده با دولت آینده

امیرمهدی صباپی، عضو هیات‌مدیره بورس کالا: دولت جدید به مکانیزم عرضه و تقاضا اعتقاد

عطیه لباف/ بررسی معاملات بورس کالای ایران در سال ۹۹ نشان می‌دهد که ارزش کل معاملات این بورس رشد ۱۰۸ درصدی نسبت به سال ۹۸ داشته است. ارقامی بی‌سابقه از سال ۸۶ تا کنون که کارنامه این بازار را درخشان می‌کند. اما آیا این بورس باز هم رکوردهای جدید به ثبت می‌رساند؟ امیر مهدی صباپی، عضو هیات‌مدیره بورس کالای ایران در این باره با مثبت ارزیابی کردن چشم‌انداز ۱۴۰۰ و سنوات آتی می‌گوید: «بورس کالا کماکان در مسیر توسعه‌ای و نقشه راه ترسیم‌شده، قدم برمی‌دارد.» چشم‌انداز بورس کالای ایران تبدیل شدن به مرجع پایدار کشف قیمت و معاملات مبتنی بر کالا و اوراق بهادار کالایی است و با در نظر گرفتن این موضوع می‌توان گفت که مسیر رشد بورس کالا در اقتصاد ایران همچنان ادامه دارد. صباپی برقراری تعاملی سازنده میان بورس کالا و دولت سیزدهم را نیز پیش‌بینی می‌کند.

تقویت و توسعه بازار املاک و مستغلات، تقویت و تعمیق بازار مناقصه، توسعه بازارها و ابزارهای گواهی سپرده کالایی روی محصولات مختلف از جمله محصولات کشاورزی و قیر، تمرکز و فعالیت بیشتری داشته باشیم.

❑ برخی کارشناسان، استقرار دولت جدیدی با گرایش به تقویت قیمت‌گذاری دستوری را پیش‌بینی می‌کنند. اگر این پیش‌بینی محقق شود، وضعیت بورس کالا تغییری خواهد کرد؟

تغییر دولت‌ها همیشه متناسب با سیاست‌گذاری جدید آنها می‌تواند فعالیت بخش‌های مختلف اقتصاد کشور را تحت تاثیر قرار دهد و بورس کالا هم به عنوان یکی از بازارهای پیشران در اقتصاد کشور از این قاعده کلی مستثنی نیست. اما با توجه به شعارهای انتخاباتی نامزدهای اصلی در دفاع از مکانیزم عرضه و تقاضا و نفی دخالت‌های دستوری امیدواریم سیاست‌های دولت آینده به تقویت بورس کالا منجر شود، زیرا برای تحقق این وعده‌ها، بورس کالا کارآمدترین و بهترین ابزار است. انتظار افکار عمومی این است که نامزدها پس از پیروزی انتخاباتی و ورود به «پاستور»، به وعده‌ها و شعارهای دوران رقابت‌های انتخاباتی خود پایبند بمانند.

❑ در واقع شما آینده بورس کالا را مثبت ارزیابی می‌کنید؟

بله. امیدوار به تعامل سازنده با دولت جدید هستیم. با توجه به شعار مبارزه با قیمت‌گذاری دستوری نامزدها و احتمال جدی اعتقاد دولت جدید به مکانیزم عرضه و تقاضا و کشف قیمت در بازار چشم‌انداز بورس کالا را نه فقط برای سال ۱۴۰۰ بلکه برای سنوات بعدی نیز می‌توان مثبت و روشن ارزیابی کرد.

❑ حرکت بورس کالا در سال ۹۹ چقدر این بازار به هدف و استراتژی تعیین‌شده برای آن نزدیک‌تر کرد؟

بورس کالا کماکان در مسیر توسعه‌ای و نقشه راه ترسیم‌شده حرکت می‌کند. سال ۹۹ هم گام موثری در این مسیر برداشته شد و از نظر میزان حجم و مبلغ معاملات کالاها و سایر اوراق بهادار مبتنی بر کالاها رشد خوبی رقم خورد. به طوری می‌توان دریافت این بازار در سال ۹۹ موفق‌تر از سال ۹۸ بوده است. برای مثال حجم معاملات تقریباً ۲۵ درصد بیشتر از سال ۹۸ بود و از نظر ارزش کالاها و اوراق مبتنی بر کالاها در سال ۹۹ شاهد رشدی دوبرابری بودیم.

❑ تاثیر عملکرد سال گذشته را در کارنامه سال جاری بورس کالا چگونه می‌بینید؟

سال ۹۹ اقدامات خوبی در راستای منطقی‌تر و واقعی‌تر کردن عرضه و تقاضا در محصولات استراتژیک رخ داد. همین‌طور راه‌اندازی بازارهایی مثل بازار املاک و مستغلات و بازار مناقصه را داشتیم که نقاط قوت فعالیت بورس کالا در این سال به شمار می‌روند. مجموعه اقداماتی نیز برای ورود زنجیره فولاد به بورس کالا شروع شد که نتیجه آن را در ابتدای ۱۴۰۰ با ورود محصولات جدید زنجیره فولاد ملاحظه می‌کنیم. به همین ترتیب اقدامات متنوعی صورت گرفت که احتمالاً در سال ۱۴۰۰ بیشتر نمود پیدا می‌کند.

❑ محورهای برنامه سال ۱۴۰۰ بورس کالا چیست؟

امسال اقداماتی را که در سال ۹۹ انجام‌شده، پیش می‌بریم. از جمله، پذیرش سایر محصولات جدید و استراتژیک مثل سیمن که اخیراً انجام شد و انشا... عرضه تایر و سایر محصولات که می‌توانند در بازارهای فیزیکی پذیرش و معامله شوند. همچنین سال جاری باید روی برنامه‌های توسعه‌ای بورس کالا،

معاملات قانونمند و شفاف، برترین دستاورد سال ۹۹

بهزاد کرمی، عضو هیات‌مدیره بورس کالا: اهمیت این دستاورد بورس کالا، بیشتر از افزایش

حسین ضیغمی/سال ۱۳۹۹ یکی از سال‌های سخت برای اقتصاد ایران بود. تحریم‌ها از یک سو و بحران همه‌گیری کرونا از سوی دیگر بر اقتصاد فشار مضاعف وارد می‌کرد و سطح نگرانی‌های مسئولان در اوج خود قرار داشت. ولی با این حال، اگرچه سخت اما دولت قبول کرد که در بخشی از محصولات به بورس کالای ایران اعتماد کند و در روند قیمت‌گذاری محصولات دخالت کمتری داشته باشد. بهزاد کرمی از اعضای هیات‌مدیره بورس کالای ایران با اشاره به این مشکلات یکی از نقاط قوت این بازار را در سال سخت ۱۳۹۹، مقاومت در برابر دخالت‌ها عنوان می‌کند و می‌گوید: «۱۳۹۹ را توانستیم با کمترین سطح دخالت و با تکیه بر سازوکار قانونمند و شفاف بازار پشت سر بگذاریم و اکنون نیز امیدواریم که اهمیت و نقش ویژه بورس کالا و به صورت کلی بازار سرمایه بیشتر درک شود تا به توسعه، رشد و بالندگی اقتصاد کشور بینجامد.» این گفت‌وگو را در ادامه بخوانید.

گروه از خدمات و محصولات اعلام کرده و امیدواریم که امسال این اتفاقات رقم بخورد.

با این تعابیر، سال ۱۳۹۹ سال مقاومت در برابر دخالت‌ها بوده، به نظر‌تان سال ۱۴۰۰ چگونه سالی برای بورس کالای ایران خواهد بود؟

۱۴۰۰ می‌تواند سال پذیرش و عرضه بسیاری از محصولات در بورس کالا و رونق بیشتر رینگ‌های صادراتی باشد.

البته امسال تغییر دولت را داریم. آیا این موضوع سرعت‌گیر فعالیت‌های بورس کالا نخواهد بود؟ آینده را چگونه می‌بینید؟

با توجه به تجربه تلخ سال گذشته و سال قبل آن از برخورد با برخی مسئولان و سازمان‌ها در چگونگی عملیات بورسی عرضه کالاها و ابزار مالی مبتنی بر کالا، امیدواریم که دولت جدید همراهی بیشتری داشته باشد و به قوانین حاکم بر آن احترام بگذارد تا شرایط رشد و تعالی بیش از پیش بورس فراهم شود. شکی نیست که رونق بورس، رونق و پیشرفت اقتصاد کشور و رفاه و سلامت جامعه را در پی خواهد داشت.

به لطف خدا بورس کالای ایران یکی از بهترین نهادهایی است که طی دو دهه فعالیت خود منشأ خیر و برکت برای اقتصاد کشور و تعالی جامعه بوده و خواهد بود. قطعاً اگر این اعتقاد در بین مسئولان و جامعه بیش از پیش شکل بگیرد و اهمیت و نقش ویژه این سازمان بیشتر درک شود، زمینه رشد بورس کالا و بازار سرمایه ایران فراهم خواهد شد. ضمن آنکه چشم‌انداز و آینده اقتصاد کشور را جدای از وضعیت آینده بورس نمی‌دانم.

ارزیابی شما از فعالیت‌های بورس کالا در سال ۱۳۹۹ چیست؟

با توجه به شرایط خاص و بحرانی اقتصاد کشور در مقایسه با سال‌های قبل که منجر به دخالت و تصمیم‌گیری‌های عجولانه و غیرکارشناسی شد و این دخالت‌ها به صدور انواع بخشنامه‌ها و شیوه‌نامه‌ها در فرآیند عملیات بورس کالا انجامید، نگرانی‌هایی وجود داشت؛ اما با تمام اینها، در مجموع شاهد انجام معاملات در چارچوب قوانین و مقررات سازمان بورس اوراق بهادار بودیم. این مساله، بسیار اهمیت دارد و حتی می‌توان آن را از نظر سطح ارزش و بایستگی هم‌رده و حتی بیشتر از اهمیت افزایش حجم و ارزش معاملات در این سال دانست.

پس از نظر شما، این بزرگ‌ترین نقطه قوت فعالیت‌های سال ۱۳۹۹ بورس کالای ایران بود؟

همان‌طور که گفته شد دخالت‌هایی که عمدتاً از آن به عنوان قیمت‌گذاری دستوری یاد می‌شود، از سوی برخی مسئولان به بهانه تنظیم بازار صورت می‌گرفت که با روح بورس در تضاد بود. در واقع فضایی مناسب برای رانت ایجاد می‌کرد و مهم‌ترین چالش در سال ۱۳۹۹ بود. اما با مقاومت درست و منطقی بورس کالا و نیز حمایت‌های سازمان بورس اوراق بهادار و وزارت اقتصاد، شرایطی فراهم شد که با کمترین دخالت‌ها مواجه بودیم. **چه اقدام مهمی از سال گذشته، نیمه‌کاره برای سال ۱۴۰۰ باقی ماند؟**

بهتر بود که دولت در بخش عرضه خودرو و مسکن و راه‌اندازی رینگ‌های صادراتی مساعدت و حمایت بیشتری می‌کرد تا این بخش نیز در بورس کالا شکل بگیرد و تقویت شود. بورس کالا، به دفعات آمادگی خود را برای انجام معاملات این

بورس کالا

پتھرہا

از مذاکرات سران سه قوه تا پیشسازی رسانه‌ای

بازخوانی مواضع مقامات و چهره ها در سال استثنایی بورس کالا

رویا فکوری / ۱۳۹۹، سالی ویژه در تاریخ بورس کالای ایران بود. در سال سپری شده توجه بسیاری از تصمیم‌سازان کشور به مساله‌ای جلب شد که پیش از این، کمتر به آن می‌پرداختند. بحث شفاف‌سازی اقتصاد، کاهش رانت و واسطه‌ها، کاهش دخالت‌ها و قیمت‌گذاری‌های دستوری و تامین مالی شرکت‌ها و واحدهای تولیدی از مسیر بورس، به شکل برجسته‌تری طی سال ۱۳۹۹ در محافل اقتصادی کشور مطرح و مقامات ارشد سه قوه و کارشناسان برجسته و متعددی به اظهار نظر و نقد موضوع پرداختند و برآیند این موضع‌گیری‌ها به حمایت قاطع از بورس کالای ایران برای عرضه‌های بورسی خارج از فشار قیمت‌گذاری دستوری منتهی شد و این رخداد بی‌نظیر، همراه با حمایت قاطع رسانه‌ها و فعالان بازار از حقانیت بورس کالا در پافشاری بر ضرورت حذف قیمت‌گذاری دستوری سالی ماندگار در تاریخ این بورس را رقم زد.

مجلس شورای اسلامی؛ محمدرضا پورابراهیمی، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی و سید شمس‌الدین حسینی، وزیر اسبق اقتصاد و نماینده مجلس شورای اسلامی اشاره کرد. البته معاونان وزرای اقتصاد، صمت، راه و شهرسازی، نفت، نیرو و کشاورزی و نمایندگان مجلس شورای اسلامی به‌ویژه اعضای کمیسیون‌های اقتصادی، صنعت و اصل ۹۰، استادان دانشگاهی و کارشناسان بازار سرمایه نیز از دیگر چهره‌هایی بودند که در سال

از چهره‌های شاخصی که در این سال به بورس کالا توجه داشتند، می‌توان به حسن روحانی، رئیس‌جمهوری دولت دوازدهم؛ اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهوری؛ فرهاد دژپسند، وزیر امور اقتصادی و دارایی؛ علیرضا رزم‌حسینی، وزیر صنعت، معدن و تجارت؛ محمد اسلامی، وزیر راه و شهرسازی؛ غلامرضا مصباحی مقدم، اقتصاددان و عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام؛ مصطفی پورمحمدی، مشاور رئیس قوه قضائیه؛ امیرحسین قاضی‌زاده، نایب رئیس

فولاد و «اولین‌ها»، صدرنشین توجه‌برانگیزها

کاهش دخالت‌های دستوری در قیمت فولاد و افزایش عرضه این کالا بیش از ۷۰ درصد اخبار بورس کالا در سال ۹۹ را به خود اختصاص می‌داد. مسئولان و کارشناسان مدام در مورد این مساله دولت را به کاهش دخالت‌ها دعوت می‌کردند و حتی کار تا آنجا پیش رفت که نمایندگان مجلس به دنبال استیضاح وزرا در این خصوص بودند.

البته فقط چهره‌ها و مسئولان نبودند که در سال گذشته برای پررنگ شدن نقش بورس کالا در اقتصاد آستین بالا زده بودند. نهادهای اقتصادی نیز به این موضوع ورود کرده بودند و از اهمیت توسعه بورس کالا برای ایجاد یک اقتصاد شفاف گزارش می‌دادند. یکی از این نهادها، مرکز پژوهش‌های مجلس بود که دو مرتبه در سال ۹۹ گزارش‌هایی در مورد لزوم کاهش دخالت‌ها و استفاده از ابزارها و راهکارهای بورس کالا منتشر کرد. حتی توصیه شد که برای ایجاد نظام یکپارچه انبارداری، بورس کالا محور قرار گیرد.

به این ترتیب با سیر یک روند مهم، در اسفند ۹۹ تقریباً همه موافق بودند که بورس کالا یک مرجع پایدار برای کشف قیمت کالاهاست و نباید دخالت‌های دستوری در آن انجام شود. شاید همین حساسیت‌ها در طول سال اخیر موجب شد که فولاد در تالار محصولات صنعتی و معدنی پیش‌تاز باشد و بورس کالا رکوردهای جدیدی در حجم فعالیت‌های خود به ثبت برساند.

البته خبرهای بورس کالای ایران در سال ۹۹ موارد متعددی از پیشوند توجه‌برانگیز «اولین» را نیز داشت. گشایش بازارها و ایجاد ابزارهای جدید در این ساختار نیز مورد توجه رسانه‌ها بود؛ راه‌اندازی ابزارهای معاملاتی جدید مثل روش مناقصه و معاملات حراج باز، ورود محصولات جدید مثل خرما، کشمش و برنج به بازار گواهی سپرده کالایی و همچنین تقویت بازار مشتقه با راه‌اندازی معاملات آتی نقره به همراه آغاز به کار جدی معاملات املاک و مستغلات از جمله اقدامات توسعه‌ای بود که رسانه‌ای شد.

مجموع این خبرها بیانگر حرکت تاثیرگذار، سریع و رو به رشد بورس کالای ایران طی سال سپری‌شده بود و انتظار می‌رود با استمرار هم‌افزایی‌های ملی و تداوم روند کنونی کارنامه این بورس در سال جاری و سال‌های آتی، درخشان‌تر و پربارتر هم شود.

۹۹ به حمایت از گسترش فعالیت‌های بورس پرداختند. بررسی اخبار این سال نشان می‌دهد که حتی چرخش‌هایی در موضع مسئولان کشور نسبت به عملکرد بورس کالا رخ داد و برخی از سیاست‌گذاران منتقد و مخالف در پایان این سال از موافقان سرسخت بورس کالا شدند. به این ترتیب اگرچه ۱۳۹۹ برای بورس کالا یک سال پرچالش محسوب می‌شود اما به سبب همین همراه شدن سیاست‌گذاران کشور با استراتژی‌های بورس کالا، برآیند تحولات و اخبار مثبت است.

رکوردشکنی خبری، دوشادوش رکوردهای عملکردی

سال گذشته بورس کالای ایران نه تنها در حجم و ارزش معاملات، بلکه در تعداد اخبار نیز رکورد شکست. در این سال چهره‌هایی که در مورد بورس کالا صحبت می‌کردند، دیگر محدود به فعالان بورسی و کارشناسان نبود. چهره‌های سال از یک جامعه سیاست‌گذار و تصمیم‌ساز کشور تشکیل می‌شد و خبرگزاری‌ها و روزنامه‌ها به شکل خاص‌تری به این بورس می‌پرداختند. برای مثال خبرگزاری ایرنا در سال ۱۳۹۹ نزدیک به ۴۰۰ خبر از بورس کالای ایران منتشر کرد؛ در حالی که این رقم در سال ۱۳۹۸ کمتر از ۳۰۰ مورد بود یا در خبرگزاری ایسنا تعداد اخبار از ۱۱۱ مورد در سال ۱۳۹۸ به ۳۰۹ مورد در سال ۱۳۹۹ رسید.

خبرهای منتشرشده درباره فعالیت‌های بورس کالای ایران بازتاب‌دهنده این تصویر بود که با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و مزیت‌های این بورس کالا، اقتصاد ایران در حوزه‌های رقابت آزاد، شفافیت و رهایی از دخالت‌های دستوری، گام‌های بلندی برداشت، به طوری که در پایان سال این اجماع ملی در سطوح مقامات، کارشناسان و فعالان بازار شکل گرفت که باید عرضه کالاها در بورس افزایش یابد تا به این ترتیب کشف قیمت اغلب کالاها به ساختار کارآمد بازار یعنی عرضه و تقاضا واگذار شود.

این مساله آنقدر جدی شد که حتی در جلسات مقامات عالی هر سه قوه کشور نیز در مورد بورس کالا مذاکره و تبادل نظر شد و نهایتاً هم ارشدترین مقامات قوای سه‌گانه در مصوبات جمعی و موضع‌گیری‌های فردی خود، به دفعات ضرورت پذیرش نظام عرضه و تقاضا و به حاشیه راندن قیمت‌گذاری دستوری در بورس کالا را مورد تاکید قرار دادند.

دستور رئیس جمهور؛ مداخلات غیر کارشناسی در بورس، ممنوع

حسن روحانی: بورس بستر معاملاتی شفاف است

فولاد و پتروشیمی که کشور مازاد تولید دارد با شفاف کردن بازار می‌توان به قیمت منطقی دست یافت و در این رابطه دستورات لازم به وزارت صمت و سازمان بورس صادر شده است.

بار دوم، رئیس جمهوری ۲۱ دی ماه ۱۳۹۹ در جلسه ستاد هماهنگی اقتصادی دولت، گفت: بورس بستر معاملاتی شفاف است و دولت همواره در پی تقویت و حمایت بازار بورس بوده و اولین گام و شرط حمایت و تقویت از این بازار را قاعده‌مندی و رعایت قانون در آن می‌داند. سیاست‌گذاری‌های بورس نیز باید از طریق شورای عالی بورس انجام گیرد و از مداخلات غیرکارشناسی در بورس پرهیز شود. رسالت این بورس، کشف قیمت واقعی محصولات بوده و سیاست اصولی دولت این است که قیمت‌گذاری کالاها بر اساس مکانیزم عرضه و تقاضا و قواعد بازار رقابتی انجام شود. این مساله در نهایت به نفع بازار، تولیدکننده و مصرف‌کننده واقعی است. دولت همواره بر اساس سیاست‌های اصلی خود مبنی بر تقویت بازار سرمایه با محوریت بورس، تلاش دارد با تسهیل فعالیت‌ها و کاهش محدودیت‌ها و اعتماد به شرکت‌های با سابقه و خوشنام و موثر که با ثبات رویه و با رعایت مقررات عمل کرده‌اند و همواره موجب رونق بازارهای داخلی و خارجی بوده‌اند، زمینه افزایش فعالیت و خرید و فروش در بورس کالا را فراهم کند.

رئیس‌جمهوری طی سال ۱۳۹۹ دو بار بر ضرورت تقویت بورس کالا با هدف شفافیت عرضه و تقاضا تاکید کرد. حسن روحانی ۵ مرداد ۱۳۹۹، در جلسه ستاد هماهنگی اقتصادی دولت با تاکید بر مقابله موثر با افزایش غیرقابل توجیه قیمت برخی از کالاها، تصریح کرد: باید با اصلاح مسیر تولید، توزیع و تعریف فرایندها در این زنجیره، در روند تعیین قیمت کالاها شفاف‌سازی انجام گیرد. مقابله با گرانی بدون دلیل ایجاب می‌کند در کنار اعمال نظارت‌های تعریف‌شده برای دستگاه‌های مرتبط، با ایجاد شفافیت، زمینه نظارت عمومی را نیز فراهم کنیم. مردم باید بدانند قیمت مواد اولیه برای ساخت محصول و قیمت تمام‌شده تولید محصولات چگونه است و وقتی کالایی به دست مردم می‌رسد چه مسیری برای تعیین قیمت را طی کرده است. این شفافیت هم موجب نظارت عمومی و مقابله با فساد و گرانی خواهد بود و هم رقابت را در اقتصاد رقم خواهد زد. همه تولیدکنندگان به‌ویژه دستگاه‌های دولتی موظف هستند فرآیند قیمت‌گذاری و عرضه سریع و آسان کالاهای تولیدی به‌ویژه مواد اولیه را مشخص کرده و برای مقابله با معضل گرانی اقدامات موثر را انجام دهند. در این راستا، بورس کالا باید تقویت شود و با شفافیت عرضه و تقاضا و خارج کردن عملیات سفته‌بازانه، قیمت کالاهای تولیدی کشور را به سطح منطقی برساند. در کالاهایی مانند

دخالت مطلقاً ممنوع، حتی دولت

اسحاق جهانگیری معاون اول رئیس جمهوری: دولت نمی‌خواهد و نباید در قوانین بورس دخالت کند

هلدینگ‌ها و شرکت‌های حقوقی فعال در بازار سرمایه، بورس را نهادی کاملاً مستقل دانست و ادامه داد: دولت نمی‌خواهد و نباید در قوانین، مقررات و سازوکارهای بورس دخالت داشته باشد، در عین حال مردم نیز برای حضور در بازار سرمایه باید به سازوکارهای اقتصادی آن توجه کنند. دامنه اظهارات معاون اول رئیس‌جمهوری تمام بخش‌های بازار سرمایه از جمله بورس کالا را در بر می‌گرفت. او با بیان اینکه سازوکار بورس، سازوکاری کاملاً اقتصادی است، افزود: تصمیمات شورای عالی بورس برای دولت معتبر است و رسالت دولت در این مقطع، حمایت و پشتیبانی از این تصمیمات و روش‌های منطقی و عقلایی اتخاذ شده است. زیرا نهاد بورس در مقطع کنونی نشان داده که می‌تواند محل مناسبی برای تامین منابع مالی بنگاه‌های دولتی، عمومی و خصوصی باشد. جهانگیری همچنین اشاره کرد: هرگونه قانون و مقرراتی که در دولت و مجلس شورای اسلامی در مقطع کنونی تدوین می‌شود باید با توجه کامل به مسائل بازار سرمایه صورت پذیرد. ضمن آنکه باید از هر گونه دخالت غیرکارشناسی در بازار سرمایه به خصوص در مقطع کنونی اجتناب شود.

معاون اول رئیس‌جمهوری از سازوکار بورس که ناهمجنس با قیمت‌گذاری دستوری است، حمایت کرد و گفت: دولت نمی‌خواهد و نباید در قوانین، مقررات و سازوکارهای بورس دخالت داشته باشد. معاون اول رئیس‌جمهور در مخالفت با قیمت‌گذاری دستوری ورودی جدی به موضوع داشت و بارها از ساز و کار رقابت و کشف قیمت حمایت کرد. او در دستور خود در خصوص «درخواست دستور بازنگری و اصلاح شیوه‌نامه ساماندهی عرضه و تقاضای زنجیره فولاد» به نهان‌دیان اعلام کرد: (هیچ علامت منفی به بورس داده نشود).

در نامه دفتر معاون اول رئیس‌جمهور به نهان‌دیان معاون اقتصادی رئیس‌جمهور آمده است: بنا به نامه وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در خصوص "درخواست دستور بازنگری و اصلاح شیوه‌نامه ساماندهی عرضه و تقاضای زنجیره فولاد؛ موضوع ابلاغیه ۹۷۵۴۴ مورخ ۲۸ آذرماه ۹۹" به استحضار جناب آقای دکتر جهانگیری معاون اول رئیس‌جمهور رسید و پی‌نوشت فرمودند: «جناب آقای نهان‌دیان، جهت اقدام لازم (هیچ علامت منفی به بورس داده نشود). اسحاق جهانگیری، دی ماه ۱۳۹۹ در دیدار با مدیران

دفاع تمام قد وزیر اقتصاد از بورس کالا

فرهاد دژپسند: عملکرد بورس کالا، بسیار خوب بوده و متناسب با مقررات در حال فعالیت است

تصمیم‌گیری کند. وزیر امور اقتصادی و دارایی با بیان اینکه موضوع قیمت‌گذاری دستوری درخصوص محصولات فولاد در بورس کالا بود، ادامه داد: این مساله باید مد نظر قرار گیرد که تا کنون بورس کالا عملکرد بسیار خوبی را از خود نشان داده و متناسب با قواعد و مقررات در حال فعالیت است. همیشه شاهد معاملاتی شفاف در بورس کالا بوده‌ایم و این بازار توانسته است به مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان کمک زیادی کند. دژپسند در ۲۵ دی ماه ۱۳۹۹ نیز گفت: پرونده برنج مازندران برای عرضه در بورس کالا در دست بررسی است ولی نیازمند کار همه‌جانبه برای تطبیق با شرایط بازار سرمایه است. وزارت اقتصاد با ورود برنج به بورس کالا موافق است و از آن حمایت می‌کند اما این موضوع نیازمند بررسی دقیق و کار کارشناسی است که روند آن آغاز شده و اکنون در حال بررسی همه‌جانبه است. وی افزود: بورس کالا دارای ویژگی‌هایی است که باید محصول برنج خود را با آن سازگار کند. کیفیت، میزان توزیع و رسیدن سطح تولید و عرضه برنج به استاندارد ثابت، تولید متنوع و متناسب با سید خرید تمام اقشار جامعه از جمله الزاماتی است که باید فراهم شود.

پس از آنکه در سال ۱۳۹۹ شیوه‌نامه قیمت‌گذاری برخی محصولات در بورس کالا توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت ارائه شد، واکنش‌هایی شکل گرفت که در نهایت با عقب‌نشینی مقامات ارشد وزارت صمت همراه بود و با اظهارات وزیر امور اقتصاد و دارایی به نوعی پرونده آن به تعلیق درآمد. وزیر امور اقتصادی و دارایی، ضمن تأکید بر عملکرد «بسیار خوب» بورس کالا، از اجرایی نشدن قیمت‌گذاری دستوری وزارت صمت سخن گفت. فرهاد دژپسند ۱۳ بهمن ماه ۱۳۹۹ یادآور شد: این موضوع از همان ابتدا با حاشیه‌های بسیار زیادی همراه بود و معاملات بازار را تحت تأثیر قرار داد. در نهایت وزیر صنعت، معدن و تجارت آن را تکذیب و اعلام کرد که به هیچ عنوان موافق قیمت‌گذاری دستوری نیست. به این ترتیب که وزیر صنعت، معدن و تجارت در آخرین جلسه برگزار شده شورای عالی بورس به صراحت اعلام کرد که اعتقادی به قیمت‌گذاری دستوری ندارد.

او ادامه داد: به دلیل حاشیه‌های ایجاد شده از زمان مطرح شدن این موضوع، دولت تصمیم‌گیری در این زمینه را به شورای عالی بورس ارجاع داده است، بنابراین اگر قرار بر تغییر قیمت‌گذاری باشد شورای عالی بورس باید در این زمینه

حمایت نایب رئیس مجلس

از حذف قیمت گذاری دستوری فولاد

تاکید قاضی زاده هاشمی بر عرضه محصولات فولادی در بورس کالا

جای دیگری جست و جو کرد. سید شمس الدین حسینی، وزیر پیشین اقتصاد، مهرماه ۱۳۹۹ افزود: پذیرش هر کالایی در بورس شرایط و معامله در بورس نیز ضوابطی دارد و معتقد هستم اگر شرایط پذیرش و ضوابط معامله رعایت و نظارت کافی صورت گیرد، عنوان کردن گرانی یک کالا به دلیل بورس که بستر معامله محصولات است، امری منطقی نیست.

رئیس کمیسیون ویژه جهش و رونق تولید و نظارت بر اجرای سیاست های اصل ۴۴ قانون اساسی عنوان کرد: مشکل نابه سامانی برخی کالاها به معاملات و عرضه محصولات در بورس کالا باز نمی گردد. به طور یقین، آشفتنی و نبود انسجام در برخی بازارها از جمله مسکن و خودرو نه دلیل و نه راهکارش خارج کردن محصولات و کالاها از بورس است، بلکه باید مشکل را در جاهای دیگر و مشکلات ساختاری در اقتصاد، نبود مدیریت صحیح، وجود تحریم، رشد نقدینگی، انتظارات تورمی و ... جستجو کرد.

عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس همچنین گفت: وقتی کالاها و محصولات مطابق شرایط پذیرش و ضوابط بورس معامله می شود، مشکلی وجود ندارد و به نظر بنده خروج محصولات و کالاها از بورس، ضمن کمک به غیرشفاف سازی مبادلات، دردی از آشفتنی و نابسامانی بازارها دوا نخواهد کرد.

با افزایش کشمکش های مرتبط با قیمت گذاری دستوری فولاد، مجلس شورای اسلامی نیز وارد این بحث شد و موضع نمایندگان آن، این بود که مجلس از عرضه محصولات زنجیره فولاد در بورس کالا حمایت می کند و باید تولیدات مازاد به بازارهای صادراتی هدایت شود.

در این رابطه گفت و گوهای میان نمایندگان مجلس و وزرای صمت و اقتصاد جریان داشت. به طوری که دی ماه ۱۳۹۹، نایب رئیس مجلس شورای اسلامی عنوان کرد: برای رفع نگرانی سهامداران خرد با وزیر صنعت در مورد قیمت گذاری دستوری فولاد در بورس کالا صحبت کردم. رزم حسینی ضمن رد این موضوع گفت که سقف قیمتی برای فولاد تعیین نشده است. امیرحسین قاضی زاده، این مطلب را در واکنش به اظهارات وزیر صنعت، معدن و تجارت در اعلام علت گرانی محصولات فولادی و همچنین واکنش به تعیین قیمت گذاری این محصولات، در صفحه شخصی خود در توئیتر نوشته و حمایت خود را از عرضه این محصولات در بورس کالا اعلام کرده بود.

آدرس غلط مخالفان بورس کالا

همچنین عضو ناظر مجلس در شورای پول و اعتبار با تأکید بر اینکه آشفتنی بازارهای کالایی را نباید به بستر مبادلات کالاها یعنی بورس کالا نسبت داد، گفت: باید مشکل بازار مسکن را

قیمت گذاری دستوری، ضربه به اقتصاد کشور

دهقان دهنوی، رئیس سازمان بورس: معنای قیمت گذاری دستوری، انحراف قیمت است

به معنی انحراف قیمت و ضربه زدن به اقتصاد کشور است.

دهقان دهنوی تاکید کرد: هر گونه دخالت در قیمت کالاها از جمله فولاد در بورس کالا، شفافیت را کاهش می دهد و عدالت را نقض می کند؛ از این رو سازمان بورس بر اساس قانون، اجازه قیمت گذاری دستوری را نمی دهد که تعامل مطلوبی با وزیر صنعت و این وزارتخانه ایجاد شده است.

او افزود: چشم انداز بازار فولاد در کشور بسیار درخشان است، بنابراین به همت تلاش های زیادی که در دست اجراست، همه اقدام ها انجام خواهد شد تا تمام زنجیره فولاد کشور در بورس کالای ایران عرضه شود.

رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در جلسه ۱۸ بهمن ماه شورای عالی بورس نیز به ماده ۱۸ قانون توسعه ابزارها اشاره و تاکید کرد: کالاهای عرضه شده در بورس کالا از شمول قیمت گذاری خارج می شوند و امید است که با هماهنگی و تعامل دستگاه های مختلف شاهد توسعه و تعمیق بازار سرمایه باشیم.

رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار ۱۷ اسفند ۹۹ طی سخنانی به ظرفیت های بازار سرمایه اشاره کرد و گفت: این بازار باید در همه ابعاد مانند میزان ورود شرکت ها به بازار سرمایه، توسعه نهادهای مالی به لحاظ کمی و کیفی و همچنین سرمایه گذاران توسعه بیشتری پیدا کند. به طور مثال بورس کالای کشور می تواند در مدیریت ریسک تمام صنایعی که با ریسک قیمت کالایی مواجهند، یاری رسانی کند، هرچند که این شرکت مسیر رو به رشدی در این زمینه و پوشش تعداد کالاهای موجود را داشته است.

محمدعلی دهقان دهنوی ۱۸ بهمن ماه نیز دهقان دهنوی به اینکه تعامل وزارت صنعت با بورس کالا، قیمت گذاری دستوری را از اقتصاد بسیاری از محصولات حذف می کند، اشاره کرد. او در نشست با مدیران فولادی کشور افزود: بورس کالای ایران در ماهیت خود یک پلتفرم معاملات است و این بستر معاملات، تعیین کننده قیمت نیست، بلکه مکانی را فراهم کرده که قیمت ها بر اساس عرضه و تقاضا کشف شود؛ بنابراین هر گونه اعمال دستوری قیمت در بورس کالای ایران

جست‌وجوی شفافیت با ابزار بورس کالا

علیرضا رزم‌حسینی: وزارت صنعت باید با مدیریت بازار و نه دخالت در آن، تعادل را به بازار برگرداند

کشور، امروز در شرایط اقتصادی خاص قرار دارد که باید به بخش‌های مختلف، از جمله ساختمان‌سازی کمک کنیم. لذا شایعات و تحلیل‌های ناصحیح کاملاً غیرمنصفانه است. پیش‌تر، رزم‌حسینی در آذر ماه ۱۳۹۹ نیز اعلام کرد: سیاست کلی وزارتخانه و دولت این بوده که محصولات فولادی به‌طور کامل در بورس عرضه شود و از آنجایی که با مازاد تولید در کشور مواجهیم، قیمت‌ها به تدریج متعادل خواهد شد. انتظار می‌رود در افق ۱۴۰۴ هم به ظرفیت ۵۵ میلیون تن دست یابیم که اکنون نزدیک به ۴۰ میلیون تن است.

وزیر صمت با بیان اینکه افراد بسیاری در مقابل این تغییرات مقاومت می‌کنند و قدرت‌های زیادی هم در دست دارند، عنوان کرده بود: ما در وزارت صمت نفع عموم جامعه را دنبال خواهیم کرد. ما به دنبال قیمت‌گذاری نیستیم بلکه با بورس کالا به دنبال شفافیت هستیم. اینکه در بورس کالا کشف قیمت شود اما معاملات در جای دیگری صورت بگیرد باعث می‌شود دچار مشکل‌های عجیب شویم، فولادی که در داخل کشور تولید شده با قیمت بالاتر از نرخ جهانی در کشور خرید و فروش می‌شود.

وزیر صمت دولت دوازدهم که هشتم مهرماه ۱۳۹۹ از مجلس شورای اسلامی رای اعتماد گرفت، از همان ابتدا عامل افزایش قیمت در بازار آهن و فولاد را واسطه‌ها و دلالان میان تولیدکنندگان و بازار دانست و بر حذف واسطه‌ها از عرضه بورس این کالاها تاکید کرد.

علیرضا رزم‌حسینی تاکید کرد: وزارت صنعت باید با مدیریت بازار و نه دخالت در آن، تعادل را به این بازار برگرداند و شیوه‌نامه دولت در زمینه قیمت‌گذاری برخی محصولات؛ می‌تواند یکی از این راهکارها باشد.

رزم‌حسینی در ۱۹ دی ماه ۱۳۹۹، با اشاره به ضرورت مداخله نکردن دولت در قیمت‌گذاری محصولات فولادی در بورس افزود: شیوه‌نامه فولاد مصوب ستاد اقتصادی دولت، اصلاً دستوری نیست و عین رقابتی بودن در بازار را اثبات می‌کند. این شیوه‌نامه مورد تایید کارشناسان است و دولت در پی حفظ منافع تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان کشور است. قیمت اولیه فولاد در تمامی دنیا توسط تولیدکنندگان و بازار تعیین می‌شود و قیمت واقعی پس از عرضه کالا به بازار رقابت بین تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان شکل می‌گیرد.

حمایت وزیر راه از عرضه املاک در بورس

محمد اسلامی: بورس کالا می‌تواند مبنای مورد استناد مردم در قیمت مسکن شود

مسکن و تضمین اجرای تعهدات سازندگان توسط شرکت بورس کالا اشاره کرد.

به گفته اسلامی، این ابزار خرید مسکن پیش از ساخت در بازار رسمی و امکان خرید متراژهای متفاوت از واحدهای مسکونی، ریسک افزایش قیمت مسکن برای افرادی که توان خرید واحد مسکونی کامل را ندارند، پوشش خواهد داد.

وی در مورد اوراق خرید دین بر پایه معاملات نسبه مصالح ساختمانی نیز توضیح داد: دستورالعمل‌ها و ضوابط لازم برای اجرایی شدن این ابزار توسط شرکت بورس کالا تهیه شده است که پس از اعلام نظر و تصویب نهایی آن توسط هیات مدیره سازمان بورس عملیاتی خواهد شد. مزایای این اوراق، تامین مالی تولیدکنندگان مصالح، عبور از رکود با جذب سرمایه‌های عمومی و کمک به خریداران و همچنین افزایش نقدشوندگی مطالبات است.

او در خصوص راه‌اندازی صندوق املاک و مستغلات نیز گفت: به‌منظور عملیاتی شدن صندوق‌های سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات، بر اساس ماده ۲۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن، مقرر شده که سازمان بورس و اوراق بهادار ضوابط و مقررات مورد نیاز برای راه‌اندازی این صندوق‌ها را تهیه و تصویب کند. در همین چارچوب، پیش‌نویس این ضوابط توسط سازمان بورس تهیه شده اما هنوز به تصویب نهایی نرسیده است.

وزیر راه و شهرسازی، مهرماه ۱۳۹۹ در تبیین اهمیت و مزایای بورس کالا برای بازار مسکن گفت: مهم است که برای اندازه‌گیری هر کاری یک خط‌کش و متری وجود داشته باشد، ورود املاک به بورس کالا می‌تواند به یک مبنای قیمتی مناسب و مورد استناد برای مردم تبدیل شود.

محمد اسلامی همچنین در پی دومین عرضه موفق املاک در بورس کالا در شهریور ۱۳۹۹، با دفاع تمام‌قد از عرضه املاک در این بازار از برنامه‌های این وزارتخانه برای بهره‌گیری از ابزارهای مالی نوین بورس کالا در حوزه مسکن سخن گفت.

او اعلام کرد: ابزارهای مختلفی برای تامین مالی بخش مسکن از طریق بازار سرمایه، در مرحله بررسی هستند که از جمله این ابزارها در بورس کالا می‌توان از اوراق سلف موازی استاندارد، انتشار اوراق خرید دین مصالح ساختمانی، صندوق‌های املاک و مستغلات و بازار تهاتری ملک و راه‌اندازی تابلوی مصالح نام برد که در حال بررسی است و در آینده‌ای نزدیک، به‌ویژه اوراق سلف موازی استاندارد مسکن، عملیاتی خواهد شد.

وزیر راه و شهرسازی، مزایا و کارکردهای متعددی را برای اوراق سلف موازی استاندارد مسکن برشمرد و از جمله آنها به امکان تامین مالی برای فعالان ساخت‌وساز و اطمینان از فروش، امکان خرید مسکن پیش از ساخت در یک بازار رسمی برای خانوارها، دسترسی به انجام معاملات از سراسر کشور، امکان سرمایه‌گذاری به‌صورت متری در

تغییر نگاه دستوری به قیمت‌ها و رشد بورس

محمدرضا پورابراهیمی: قواعد بازی را نمی‌توان با تصمیمات مداخله‌گرانه بر هم زد

داشته‌ایم امروز تبدیل به میدان عملیاتی شده است. باید ضمن عمق بخشیدن به فعالیت‌ها و ابزارهای راه‌اندازی‌شده، زمینه رفع محدودیت‌های فعلی را مهیا کرد تا ابزارهای موجود گسترش یابند. اقداماتی در حوزه راه‌اندازی معاملات اوراق خرید دین نیز انجام شده که انتظار ما این است با افتتاح این معاملات، سبد ابزارهای مالی بورس کالا تکمیل شود.

پورابراهیمی اظهار کرد: در گذشته در بورس کالا شاهد راه‌اندازی معاملات آتی در حوزه سکه طلا بودیم که وزیر سابق اقتصاد نگرانی‌های قیمتی را در این زمینه داشتند؛ اما تجربه نشان داد که قواعد بازی را نمی‌توان با تصمیمات مداخله‌گرانه بر هم زد و از بورس کالا می‌خواهیم که در خصوص توسعه بازار آتی بر روی دارایی مختلف از جمله طلا با قدرت فعالیت کند تا بازاری بزرگ برای پوشش ریسک‌های قیمتی در اقتصاد وجود داشته باشد. باید اقدامی صورت گیرد تا در کشور برای سهامداران، عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان حفظ منافع شود. در هیچ کشوری هیچ یک از بازارها بدون محدودیت و قواعد فعالیت نمی‌کنند اما هدایت بازار با قواعدی دستوری، شدن نیست که خوشبختانه در راستای اصلاح این اقدامات قدم برمی‌داریم. قاعده بازار در دو سال اخیر تغییر کرده است؛ بنابراین باید متناسب با شرایط ایجادشده، تصمیماتی را در حوزه بازار سرمایه اتخاذ کنیم.

رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس اعلام کرد: اقدامات زیادی برای افزایش بهره‌گیری از ظرفیت بازار سرمایه و بورس کالا در راستای رونق اقتصادی کشور، بهبود و شفافیت اطلاعات و کاهش ریسک‌ها انجام شده و اقدامات مثبتی نیز که در بورس کالا در حال انجام است با کمک سازمان بورس سرعت گرفته است.

محمدرضا پورابراهیمی ۱۷ اسفندماه ۹۹ در آیین راه‌اندازی معاملات آتی نقره و حراج باز در بورس کالا، ضمن بررسی اقدامات این بازار در سال ۱۳۹۹ افزود: بورس کالا توانسته در سال‌های اخیر در حوزه توسعه ابزار و بازار اقداماتی را انجام دهد که از نظر ما بخش عمده‌ای از مأموریت‌های خود را در این سال‌ها به‌تدریج انجام داده است. اگر به دنبال این هستیم تا در کشور به اهداف بلند و مطلوب برسیم باید قواعد حوزه اقتصادی و اجرایی را در کشور بپذیریم و اجرا کنیم؛ در این حوزه راه‌اندازی قرارداد آتی نقره در بورس کالا کار ارزشمندی است که صورت گرفته که برای استفاده از ابزارهای مشتقه در بازار سرمایه باید همه اقدامات مربوطه به نوبت عملیاتی شوند.

او ادامه داد: ورود سنگ آهن نیز به بورس کالا اتفاقی مثبت و موجب خرسندی فعالان تولید است، اجرای این اقدام نشان می‌دهد از فضای قبلی همچون نگاه دستوری به قیمت‌ها وارد یک فضایی جدید شده‌ایم و اساسا دغدغه چیزی را که

بورس کالا، راهکار مبارزه جدی با فساد

مصطفی پورمحمدی: معاملات بورس کالا سالم و شفاف است

هم مصرف کننده است که در حال حاضر بورس کالا این فضای شفاف را فراهم کرده است. پورمحمدی در ادامه صحبت هایش تاکید کرد: در حال حاضر، مردم اجناس را گران می خرند اما کسانی که گران می فروشند و سود زیادی کسب می کنند، مالیات پرداخت نمی کنند، لذا کسانی که حاضر نیستند در فضای شفاف عمل کنند، هم محصول را به مصرف کننده گران می فروشند و هم عوارض و مالیات پرداخت نمی کنند. وی تصریح کرد: در این شرایط، ضریب جینی و فاصله طبقاتی افزایش یافته و گسل های اجتماعی تشدید می شود و همان کسانی که از ملت و امکانات عمومی منتفع شدند، طلبکار شده و پشتیبان بسیاری از ناهنجاری های اجتماعی و کمک به ادامه ناهنجاری می شوند، زیرا در زمان ناهنجاری و نابه سامانی است که بازار این افراد نیز گرم می شود بنابراین کسانی که از شرایط غیر شفاف منتفع می شوند عامل نگهداری نابه سامانی و ناهنجاری و پنهان کاری و فساد در جامعه هستند. وزیر پیشین دادگستری در پایان اظهار کرد: لذا هیچ راهی نداریم، جز اینکه با تمام قدرت پشت سر شفافیت محیط کسب و کار و ارائه آمار و اطلاعات دقیق و روزانه همه فعالیت های اقتصادی و کسب و کار در جامعه بایستیم.

مشاور رئیس قوه قضائیه، خردادماه ۱۳۹۹ پیرامون نقش بازار سرمایه در ایجاد شفافیت در اقتصاد تاکید کرد: ما باید بورس کالا و بورس های دیگر و کلا شفافیت نظام کسب و کار و عرضه و تقاضا را به نهایت برسانیم؛ زیرا هر قدمی که در این بازار به جلو حرکت کنیم به سلامت بازار، مبارزه با فساد و شفافیت اقتصاد کمک کرده ایم. البته تا رسیدن به جایگاه اصلی، فاصله زیادی داریم. مصطفی پورمحمدی، وزیر پیشین دادگستری، پیش تر نیز شفافیت بازار کالای کشور به مدد تمرکز معاملات در بورس کالا را ضروری دانست و گفت: بورس کالا به عنوان بازاری با قیمت های واضح و شفاف، رکن اصلی برنامه ریزی و تلاش برای تحقق سلامت سایر بازارهای کالایی کشور است، چرا که برنامه ریزی، ارتباط مستمر با تولیدکنندگان، نهادها و شرکت های مهمی چون بانک ها، بخش خصوصی و سایر ارگان ها می تواند این شفافیت را گسترش دهد و الگوی مناسبی برای سایر بخش های اقتصادی کشور باشد. او ادامه داد: زمانی که یک بازار شفاف است میزان عرضه و تقاضا و سود منطقی آن برای همگان نیز مشخص است، در نتیجه روند معاملاتی سالم و به روز این بازار به کسب و کار شفاف و تعادل قیمت ها کمک می کند که این موضوع هم به نفع تولیدکننده و

تضاد ذاتی بازار سرمایه با قیمت‌گذاری دستوری

آیت‌ا... غلامرضا مصباحی مقدم: بورس کالا از قیمت‌گذاری معاف است

قانون از دایره قیمت‌گذاری خارج است. این نماینده مجلس خبرگان درباره خبرهای منتشرشده پیرامون تلاش‌های وزیر صمت برای برکناری مدیرعامل بورس کالا تاکید کرد: هیچ یک از روسای شرکت‌های بورسی زیرمجموعه دولت نیستند، بنابراین هیچ دولتمردی نمی‌تواند برای روسای شرکت‌های بورسی یا تعیین رئیس جدید برای این شرکت‌ها، اعمال نفوذ کند وگرنه قانون را نقض کرده است. تنها مقامی که در حوزه بورس از سوی وزیر اقتصاد منصوب می‌شود، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار است و فقط همین وزیر نیز حق برکناری رئیس این سازمان را دارد زیرا سازمان بورس و اوراق بهادار، نهادی ناظر و حاکمیتی است. اما بقیه شرکت‌های بورسی، طبق تعریف قانون، حاکمیتی و دولتی نیستند و در حوزه اختیارات دولت بری عزل و نصب روسای آنها قرار نمی‌گیرند.

موسس و رئیس کمیته فقهی سازمان بورس و اوراق بهادار ایران تاکید کرد: ذات بازار سرمایه با قیمت‌گذاری دستوری در تضاد است. بنابراین بورس کالا نیز به‌عنوان یکی از زیرمجموعه‌های حوزه بورس لازم است مطابق این قاعده از قیمت‌گذاری معاف باشد و اگر این اصل کلیدی رعایت نشود، درواقع هویت این بازار را سلب و تخریب کرده‌ایم.

آیت‌ا... غلامرضا مصباحی مقدم، عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام، دی ماه ۹۹ با حمایت از ساختار کشف قیمت بورس کالا و انتقاد از ابلاغیه فولادی وزارت صمت تاکید کرد: طبق ماده ۱۸ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید، دولت موظف است همه کالاهای پذیرفته‌شده در بورس را از نظام قیمت‌گذاری خارج کند. از این رو مصوبه فولادی وزارت صمت مبنی بر اعمال قیمت پایه ۷۰ درصدی، خلاف قانون و در تناقض آشکار با ذات بازار سرمایه است.

وی افزود: هدف از ایجاد و راه‌اندازی بورس کالا، کشف قیمت منطقی برای مصرف‌کنندگان از طریق عرضه و تقاضای واقعی است تا آشفتگی‌های موجود در بازار آزاد مهار شود؛ به این ترتیب قیمت‌گذاری دستوری در بورس کالا جایی ندارد و اگر این اصل کلیدی رعایت نشود، در واقع هویت این بازار را سلب و تخریب کرده‌ایم.

این نماینده ادوار هفتم، هشتم و نهم مجلس ادامه داد: بورس کالا برای ایجاد شفافیت و به‌روزرسانی قیمت‌ها، شکل گرفت و از همان ابتدا نیز مکانیزم عرضه و تقاضا و کشف قیمت، به‌مثابه ارکان بنیادین این بورس تعریف شد.

رئیس کمیسیون امور زیربنایی و تولیدی مجمع تشخیص مصلحت نظام خاطرنشان کرد: هر کالایی که در بورس پذیرفته‌شده، طبق نص صریح

قیمت گذاری دستوری در بورس وجود ندارد

معاون وزیر صمت: سیاست فولادی وزارت صمت، عرضه حداکثری در بورس کالا است

یکی از این کالاهاست. صادقی نیارکی همچنین در شهریور ماه سال گذشته اعلام کرد: در بخش عرضه، متأسفانه همه فولادسازان عرضه خود را به طور کامل انجام نمی‌دهند. شرکت فولاد مبارکه، بخشی از تولیدات فولاد خود را در بورس عرضه کرده و طرف دیگر، تقاضاست که با این عرضه کم مواجه شده و به اسم کشف قیمت و رقابتی شدن قیمت‌ها و خارج از بورس با مدل‌های خاصی محصول به فروش رسیده است.

معاون امور صنایع وزارت صنعت، معدن و تجارت افزود: اما کسانی که بر اساس مصوبه ستاد تنظیم بازار کشور در بورس عرضه را انجام ندهند، ورق گرم برای تبدیل به ورق سرد به آنها تحویل داده نخواهد شد و واحدهایی که ورق گرم خود را به بورس عرضه نکنند؛ به آنها نیز اسلب تعلق نخواهد گرفت. نمی‌شود که از مجموعه فولادسازان، فقط یک شرکت محصول خود را آن هم با درصد پائین در بورس عرضه کند و برای تقاضای بالا در بورس کشف قیمت شده و تحت عنوان مچینگ خارج از این چارچوب، محصولات فروخته شود.

ایران به عنوان یکی از ۱۰ کشور مطرح تولید فولاد جهان، سال گذشته درباره بود یا نبود قیمت‌گذاری دستوری فولاد عرضه‌شده در بورس کالا دچار چالشی جدی شد که نهایتاً ماجرا با شکل‌گیری اجماعی میان مقامات ارشد کشور پیرامون منع قیمت‌گذاری دستوری عرضه‌های بورسی فولاد و به رسمیت شناختن کشف قیمت با تکیه بر مکانیزم عرضه و تقاضا پایان یافت.

مهدی صادقی نیارکی، معاون امور صنایع وزارت صنعت، معدن و تجارت ۲۷ بهمن ۹۹ گفت: صنعت فولاد، از افتخارات کشور بوده و سیاست وزارت صنعت در موضوع فولاد، عرضه حداکثری در بورس برای کاهش حاشیه بازار و عرضه آن با قیمت مناسب برای مصرف‌کننده است. توجه به این نکته ضروری است که قیمت‌گذاری دستوری در بورس وجود ندارد، بلکه شروع قیمت‌گذاری داریم. همه کالاهای با یک قیمت پایه عرضه می‌شوند که بر اساس آن، شرایط بازار و کشش تقاضا، این قیمت کاهش یا با وجود رقابت افزایش می‌یابد. انتظار می‌رود در کالایی که مازاد عرضه نسبت به تقاضا وجود دارد، قیمت متعادل شود و فولاد

بورس کالا در ایستگاه راه آهن

رسولی معاون وزیر راه: ظرفیت حمل و نقل ریلی در بورس کالا عرضه می شود

داد: «ظرفیت حمل و نقل ریلی در بورس کالا عرضه می‌شود، با این کار شرایط به شکل همزمان برای خریداران کالا فراهم می‌شود تا بلیت حمل و نقل آن را نیز خریداری کنند.»

از این رو، تولیدکنندگان حوزه‌های مختلف شامل صنایع فولاد، پتروشیمی و سنگ آهن که در بورس کالای ایران حضور دارند می‌توانند همزمان با انجام معاملات کالاهای‌شان، حواله‌های حمل‌ونقل را نیز خریداری کنند تا با بهترین قیمت قادر به حمل‌ونقل کالای خود باشند.

این زیرساخت شرایطی را فراهم می‌کند که شرکت‌های بخش خصوصی هم راغب به سرمایه‌گذاری در حوزه حمل‌ونقل و ریل شوند. از سوی دیگر علاوه‌بر حضور پررنگ تولیدکنندگان برای عرضه محصولات‌شان در بورس، خریداران هم می‌توانند از بستر مناقصات بورس کالای ایران برای رسیدن به بهترین و بهینه‌ترین قیمت حمل‌ونقل کالای خود بهره‌مند شوند. حالا علاوه‌بر معاملات نقد تیکت حمل‌ونقل، معاملات آتی این حواله‌ها نیز دنبال می‌شود که در آینده به ابزارهای بازار اضافه شود.

۱۳ اسفند ۱۳۹۹، در حاشیه هشتمین نمایشگاه بین‌المللی حمل‌و نقل ریلی، صنایع، تجهیزات و خدمات وابسته، تفاهم‌نامه‌ای به امضا رسید که حواله‌های حمل‌ونقل به بورس کالای ایران می‌رساند؛ تفاهم‌نامه ورود حواله‌های (تیکت) حمل‌و نقل کالا بین مدیرعامل راه‌آهن و مدیرعامل بورس کالای ایران.

بر اساس این تفاهم‌نامه تولیدکنندگان حاضر در بورس کالا همزمان با انجام معاملات به بهترین قیمت حمل‌و نقل ریلی دست پیدا می‌کنند. همچنین خریداران می‌توانند از دفتر مناقصه‌های کالا برای دریافت بهترین قیمت حمل‌و نقل بهره‌مند شوند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که در کشورهای پیشرفته، حواله یا تیکت‌های حمل‌ونقل در بورس‌های کالایی مورد معامله قرار می‌گیرد که با مساعدت شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران این معاملات در بورس کالا نیز عملیاتی خواهد شد.

«سعید رسولی» معاون وزیر راه و شهرسازی سال گذشته درباره این قابلیت در بورس کالا توضیح

روند قیمت گذاری کامل رقابتی برای فولاد

غریب پور معاون اسبق وزیر صمت: روند قیمت گذاری کامل رقابتی خواهد شد

رئیس سابق هیات عامل ایمیدرو درباره نظارت بر عمده فروشی و خرده فروشی هم گفت: "یکی از نگرانی های دستگاه های نظارتی، وجود قیمت دوگانه بین بورس کالا و قیمت مصرف کننده نهایی است که در الگوی جدید، قرار شد موضوع بوسیله سامانه های جدید و بازرسی های پیوسته، کنترل شود. واقعیت اینکه قیمت بین بورس کالا برای محصول نهایی مثل میلگرد، با قیمت در بازار نهایی برای مصرف کننده نباید از یک محدوده مجاز فراتر رود و واسطه ها حذف شده و محصول نهایی با قیمت منصفانه به دست مصرف کننده نهایی می رسد که بدین ترتیب افزایش رضایت واحدهای تولیدی خریدار مواد اولیه و مردم مشاهده خواهد شد." وی در ادامه سخنانش موضوع اصلاح بهین یاب و ارتباط آن با مالیات بر ارزش افزوده را مورد اشاره قرار داد و تصریح کرد: در شیوه نامه جدید سامانه های مالیاتی با بهین یاب مرتبط شده و میزان تقاضا علاوه بر شاخص های مصرف برق، انرژی و تولید بنگاه ها، به مالیات پرداختی به دولت نیز مرتبط باشد.

غریب پور تاکید کرد: بدیهی است کاهش ارزش افزوده پرداختی، به معنی کاهش سهمیه خرید از بورس کالا خواهد بود.

به دنبال داستان قیمت گذاری فولاد در بورس کالا، معاون وقت وزیر صنعت، معدن و تجارت در تاریخ ۳ آذر ۱۳۹۹ ضمن تاکید بر «حذف سقف رقابت در تعیین قیمت»، بیان کرد: "براساس شیوه نامه جدید، دولت قبول کرده که قیمت بر مبنای رقابت در بورس کالا کشف و تعیین شود. بدین ترتیب، روند قیمت گذاری کامل رقابتی خواهد شد.

خداداد غریب پور در گفتگویی بیان کرد: "براساس دستورالعمل، تولیدکنندگان زنجیره فولاد، اقدام به عرضه کافی محصولات تولیدی در بورس کالا می کنند و چنانچه تقاضا و معامله نباشد، امکان صادرات خواهند داشت. با توجه به اینکه کلیه محصولات تولیدی زنجیره فولاد در بورس عرضه می شود، بازار دیگر مثل گذشته با کسری روبرو نمی شود و تولیدکنندگان داخلی می توانند به هر میزان که نیاز به مواد اولیه تولید دارند، اقدام به خرید از بورس کالا کنند. براساس الگوی جدید، سامانه انبارها نسبت به ثبت و ردیابی محصولات خریداری شده از بورس کالا اقدام می کند و نگرانی های مربوط به خرید مواد اولیه با قیمت رقابتی و فروش آن در بازار آزاد با قیمت دیگر برطرف شده است."

بورس کالا

تالار نقره ای

در دو ماه اول سال ۱۴۰۰ ثبت شد

افزایش ۱۹۲ درصدی ارزش معاملات بورس کالای ایران

امید امانی / ارزش کل معاملات بورس کالای ایران در پایان اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۰ خورشیدی در دو بخش بازار فیزیکی و مالی با افزایش ۱۹۲ درصدی روبه‌رو شد و به بیش از ۸۰۰ هزار میلیارد و ۳۱۹ میلیون ریال رسید. به گزارش پیام اقتصادی بورس کالا، آمار معاملات بازار فیزیکی بورس کالای ایران در پایان اردیبهشت سال ۱۴۰۰ حاکی از آن است که در این بازار و در مجموع بیش از ۵ میلیون و ۶۶۹ هزار تن محصول به ارزشی بیش از ۷۵۶ هزار و ۱۹۱ میلیارد ریال دادوستد شد که نسبت به مدت مشابه سال گذشته افزایش ۲۵ درصدی حجم و افزایش ۲۵۸ درصدی ارزش را تجربه کرده است.

بورس کالا

تالار فرآورده‌های نفتی

به مدت مشابه سال قبل کاهش ۸/۸ درصدی حجم و افزایش ۲۶۴ درصدی ارزش را تجربه کرده است. همچنین در این تالار ۷۶۹ هزار و ۳۴۲ تن قیر به ارزش بیش از ۵۳ هزار میلیارد ریال دادوستد شد که نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش ۱۴ درصدی حجم و افزایش ۲۳۵ درصدی ارزش را تجربه کرده است. افزون بر این، ۲۴۳ هزار و ۷۰۰ تن لوبکات به ارزش بیش از ۲۳ هزار میلیارد ریال دادوستد شد که نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش ۱۵/۱ درصدی حجم

طبق آمار، در دو ماه نخست سال ۱۴۰۰ بیش از ۲ میلیون و ۲۱ هزار تن محصول به ارزش بیش از ۱۴۳ هزار میلیارد ریال در تالار فرآورده‌های نفتی به فروش رفت که حجم و ارزش محصولات معامله‌شده در این تالار به نسبت مدت مشابه سال گذشته به ترتیب کاهش ۱۹ و رشد ۲۴۵ درصدی را تجربه کرد. در این تالار بیش از ۹۵۰ هزار تن وکیوم باتوم به ارزش بیش از ۶۰ هزار میلیارد ریال دادوستد شد که نسبت

است. به این ترتیب در این تالار ۴۷۵ هزار و ۷۸۳ تن مواد پلیمری به ارزش بیش از ۱۵۲ هزار میلیارد ریال معامله شد که به این ترتیب کاهش ۱۴/۴۷ درصدی حجم و افزایش ۱۷۰ درصدی ارزش را شاهد بودیم. علاوه بر این، ۲۶۹ هزار و ۸۹۳ تن مواد شیمیایی معامله شد که بیش از ۳۹ هزار میلیارد ریال قیمت خورد؛ یعنی افزایش حجم ۱۴ درصدی و افزایش ارزش ۱۹۷ درصدی. در تالار پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی همچنین ۶۶۰ تن انواع گازها و خوراکی‌ها به فروش رسید. ارزش این معاملات بیش از ۵۲ میلیارد ریال بود.

۲ تالار صنعتی و معدنی

آمار معاملات تالار محصولات صنعتی و معدنی نیز نشان می‌دهد در پایان اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۰، دو میلیون و ۸۸۵ هزار و ۸۰۲ تن محصول به ارزش بیش از ۴۱۷ هزار میلیارد ریال مورد دادوستد قرار گرفت که این تالار افزایش حجم ۱۳۳/۸ و رشد ۳۲۴ درصدی ارزش معاملات نسبت به مدت مشابه سال گذشته را تجربه کرد. در این تالار ۲ میلیون و ۲۸۶ هزار و ۱۹۹ تن فولاد به ارزش بیش از ۳۵۳ هزار میلیارد ریال دادوستد شد که نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش حجم ۱۰۳/۹ و ارزش ۴۵۴/۳ درصدی را تجربه کرد.

در تالار صنعتی و معدنی همچنین ۲۴ هزار و ۵۶۰ تن مس به ارزش بیش از ۳۶ هزار میلیارد ریال دادوستد شد که به این ترتیب کاهش حجم ۲۶/۷ درصد و افزایش ارزش ۶۰/۵ درصدی را به ثبت رساند.

در دو ماه نخست سال ۱۴۰۰ این تالار شاهد معامله ۸۴۰ تن کنسانتره مولیبدن به ارزش نزدیک به دو هزار میلیارد ریال نیز بود و به این ترتیب کاهش حجم ۳/۴ درصدی و افزایش ۱۳۳/۵ درصدی ارزش را به ثبت رساند. علاوه بر این، ۲۷ تن طلا به ارزش بیش از ۳۳۶ میلیارد ریال در این تالار مورد معامله قرار گرفت که این

و افزایش ۲۴۳ درصدی ارزش را تجربه کرده است. طی این مدت ۱۴ هزار و ۴۹۰ تن گوگرد به ارزش بیش از ۴۹۷ میلیارد ریال نیز معامله شد و بررسی‌ها کاهش ۹۴ درصدی حجم و کاهش ۳۸ درصدی ارزش فروش این محصول را نسبت به مدت مشابه سال گذشته در بورس کالا نشان می‌دهد.

۲ رشد ۳۱۰ درصدی ارزش معاملات روغن

جدیدترین آمارهای شرکت بورس کالای ایران در دو ماه نخست سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که حجم و ارزش معاملات روغن در تالار معاملات فرآورده‌های نفتی با رشد ۲۳ درصدی حجم و ۳۱۰ درصدی ارزش معاملات همراه بوده است که این امر نشان‌دهنده شروع سال خوب این محصول در تالار نقره‌ای بوده است.

بر اساس این گزارش، ۲۴ هزار و ۶۸۴ تن روغن به ارزش بیش از ۴ هزار میلیارد ریال دادوستد شد که نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش ۲۳ درصدی حجم و رشد ۳۱۰ درصدی ارزش را تجربه کرده است. ۵۰۰ تن سلاپس واکس به ارزش بیش از ۳۸ میلیارد ریال نیز معامله شد که نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش حجم ۹۶ درصد و کاهش ۸۳ درصدی ارزش معاملات را نشان می‌دهد.

همچنین ۶۵۰ تن عایق رطوبتی معامله شد که ارزش این معاملات در بورس کالای ایران بیش از ۷۴ میلیارد ریال بود؛ این خود کاهش حجم ۹۰ درصدی و کاهش ۳۸/۸ درصدی ارزش را به ثبت رسانده است.

در تالار محصولات پتروشیمی بورس کالا نیز از ابتدای فروردین تا پایان اردیبهشت سال ۱۴۰۰ بیش از ۷۴۶ هزار تن محصول به ارزش بیش از ۱۹۱ هزار میلیارد ریال دادوستد شد که حجم و ارزش معاملات این بازار نیز به ترتیب کاهش ۶ درصدی حجم و افزایش ۱۷۵ درصدی ارزش را نسبت به مدت مشابه سال گذشته تجربه کرده

۲ رکوردزنی در بازار فرعی

حجم معاملات بازار فرعی طی دو ماه اول سال ۱۴۰۰، ۱۵ هزار و ۲۵۲ تن محصول به ارزش بیش از ۳ هزار میلیارد ریال بود که بر این اساس این تالار کاهش ۴۴ درصدی حجم و افزایش حدود هزار درصدی ارزش معاملات نسبت به مدت مشابه سال گذشته را تجربه کرد. بدین ترتیب رشد حجم و ارزش معاملات بازار فرعی از دیگر رکوردهای ثبت‌شده در بورس کالا در انتهای ماه دوم سال ۱۴۰۰ بوده است.

فولاد، ضایعات، پلیمر، محصولات کشاورزی، شیمیایی، روی، معدنی، سولفات، آهک، صنعتی، محصولات آلایشی، خوراک، مس، فرآورده‌های نفتی و آلومینیوم از کالاهای معامله‌شده در بازار فرعی بورس کالای ایران در دو ماه اول سال ۱۴۰۰ بود. بیشترین حجم معاملات مربوط به ضایعات با ۲ هزار و ۹۸۵ تن به ارزش بیش از ۴۲۹ میلیارد ریال اختصاص داشت که حجم معاملات رشد خیره‌کننده نزدیک به ۳۷۲۷ درصد و افزایش ارزش شگفت‌انگیز ۱۷۶۴۷/۶ درصد را به ثبت رسانده است. علاوه بر این، در بازار فرعی بورس کالای ایران ۱۶۲ تن پلیمر به ارزش بیش از ۴۹ میلیارد ریال به فروش رسید. در بازار فرعی معاملات نقدی با رشد ارزش ۶۶۸/۱ درصدی همراه بود و نسبت به مدت مشابه سال ۹۹، معامله‌گران بیش از ۷۳۰ تن کالا را در قالب قرارداد نسبیه مورد معامله قرار دادند.

۲ بازار مشتقه

همچنین آمار معاملات قراردادهای مشتقه بورس کالای ایران بیانگر آن است که در مجموع در این بازار یک میلیون و ۷۷۸ هزار و ۹۰۲ قرارداد به ارزش بیش از ۲۷ هزار میلیارد ریال منعقد شد که نسبت به مدت مشابه سال گذشته کاهش ۳۲/۲ درصدی حجم و

معاملات، کاهش ۷۷/۷ درصدی حجم و ۶۶/۶ درصدی ارزش معاملات را رقم زد.

در تالار صنعتی و معدنی ۲۳ هزار و ۵ تن آلومینیوم به ارزش بیش از ۱۲ هزار میلیارد ریال دادوستد شد که به این ترتیب کاهش حجم ۳۵/۸ درصدی و افزایش ارزش ۵۴ درصدی در معاملات آلومینیوم به ثبت رسید. همچنین در این تالار ۵۳۹ هزار تن سنگ آهن به ارزش بیش از ۹ هزار میلیارد ریال دادوستد شد. علاوه بر این ۱۰ هزار تن آهن اسفنجی به مبلغ ۸۲۰ میلیارد ریال مورد معامله قرار گرفته است.

در تالار صنعتی و معدنی ۳۵۰ تن سرب به ارزش بیش از ۱۵۱ میلیارد ریال به فروش رسیده است که باعث افزایش رشد چشمگیر ۲۵۰ درصدی حجم و ۵۴۴/۵ درصدی ارزش را رقم زد.

همچنین در دو ماه اول سال ۱۴۰۰ خورشیدی ۲۰۰ تن چدن به ارزش بیش از ۲۰ میلیارد ریال معامله شده است.

۲ خرید و فروش روی در تالار نقره‌ای

تا پایان اردیبهشت ماه سال ۱۴۰۰ در این تالار یک هزار تن روی به ارزش بیش از ۶۰۳ میلیارد ریال معامله شد که افزایش ۲۲ درصدی حجم و افزایش ۱۷۸/۱ درصدی ارزش را نمایان کرد.

در مدت مذکور ۴۸ تن کنسانتره نیز به ارزش حدود یک هزار میلیارد ریال به فروش رسید که کاهش حجم ۳۳/۳ درصدی و کاهش ارزش ۲/۱ درصدی را ثبت کرد.

همچنین در این تالار ۶۰۰ تن کک به ارزش ۳۰ میلیارد ریال معامله شد که بر این اساس کاهش حجم ۷۰ درصدی و ۲۵/۸ درصدی ارزش نسبت به مدت مشابه سال گذشته را تجربه کرد.

سر گذاشته است.

بازار مالی

تا پایان اردیبهشت سال ۱۴۰۰ خورشیدی و در بازار مالی بورس کالا که شامل اوراق سلف موازی استاندارد، گواهی سپرده کالایی و صندوق سرمایه‌گذاری است، بیش از ۱۴۰ میلیون و ۸۰۷ هزار قرارداد به ارزش بیش از ۱۶ هزار میلیارد ریال منعقد شد. این در حالی است که حجم بازار نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش ۵۶ درصدی را به ثبت رسانید و ارزش معاملات ۵۳ درصد افت پیدا کرد. در این بازار، تعداد قرارداد سلف موازی استاندارد ۶ میلیون و ۳۳۰ هزار و ۹۲۴ عدد به ثبت رسید که ارزش این معاملات بیش از ۵ هزار میلیارد ریال بود.

همچنین تعداد قراردادهای گواهی سپرده کالایی ۱۴ میلیون و ۳۵۹ هزار و ۸۴ عدد به ارزش بیش از ۸ هزار میلیارد ریال به ثبت رسید.

تعداد قرارداد صندوق سرمایه‌گذاری نیز ۱۲۰ میلیون و ۱۱۷ هزار و ۲۳۲ عدد و ارزش آن بیش از ۲ هزار میلیارد ریال بود.

بازار کشاورزی

تنها معامله انجام‌شده در بازار کشاورزی در تالار بورس کالای ایران مربوط به معاملات زعفران است که در دو ماه اول سال ۱۴۰۰ خورشیدی ۳ تن زعفران به صورت نقدی به فروش رسید که ارزش آن بیش از ۲۴۷ میلیارد تومان بود.

افزایش یک درصدی ارزش معاملات را نشان می‌دهد. در بازار مشتقه، یک میلیون و ۷۷۲ هزار و ۷۷ قرارداد آتی به ثبت رسید که ارزش آن بیش از ۲۶ هزار میلیارد ریال بود.

همچنین ۶ هزار و ۸۲۵ قرارداد اختیار معامله به ثبت رسید که ارزش کل این قراردادها بیش از ۵۵۹ میلیارد ریال است. بهترین معامله در قرارداد آتی مربوط به فروش زیره در دو ماه نخست سال ۱۴۰۰ است که تعداد قرارداد ثبت‌شده برای خرید زیره یک هزار و ۴۳۷ عدد است که ارزش این معاملات به بیش از ۸۱ میلیارد ریال رسیده که نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش حجم ۴۵۹/۱ درصدی و افزایش ارزش ۸۷۳ درصدی را به ثبت رسانده است.

در بازار مشتقه بورس کالای ایران تعداد قرارداد آتی مربوط به زعفران پوشال ۲۶ هزار و ۳۰۶ عدد به ثبت رسیده که ارزش آن بیش از ۲۶۵ میلیارد ریال است، به این ترتیب در این معاملات نسبت به مدت مشابه سال قبل کاهش ۴۲/۴ درصدی حجم و کاهش ارزش ۲۵/۳ درصدی را شاهد بودیم.

تعداد قرارداد آتی مربوط به زعفران نگیں یک میلیون و ۶۱۸ هزار و ۷۲۱ عدد است که به ارزش بیش از ۲۳ هزار میلیارد ریال به فروش رسیده است. حجم معاملات زعفران نگیں ۳۶/۴ درصد کاهش داشته و همچنین ارزش معاملات این محصول ۰/۹ درصد کاهش داشته است.

در بازار مشتقه بورس کالای ایران در قسمت قرارداد آتی تعداد قرارداد منعقدشده مربوط به پسته ۴ هزار و ۳۲۰ عدد قرارداد است که ارزش بیش از ۶۷۱ میلیارد ریال را پشت سر گذاشته است. در قرارداد پسته کاهش حجم ۸۶/۷ درصدی را شاهد بودیم و همچنین کاهش ارزش ۷۷/۵ درصدی نسبت به مدت مشابه سال قبل.

در بازار بورس کالای ایران قسمت مشتقه و قراردادهای اختیار معامله در قسمت سکه تعداد ۵ هزار و ۱۷ عدد قرارداد اختیار معامله به ثبت رسیده است که ارزش این قراردادها بیش از ۵۳۶ میلیارد ریال است. این در حالی است که شرایط قرارداد اختیار معامله سکه نسبت به سال قبل خیلی بهتر خود را به نمایش گذاشته و این باعث افزایش ۴۶ درصدی حجم و افزایش ۱۵۹/۶ درصدی ارزش این کالا نسبت به دو ماه اول سال است.

در قراردادهای اختیار معامله زعفران، تعداد این قراردادها به یک هزار و ۸۰۸ عدد رسید که ارزش بیش از ۲۳ میلیارد ریال را ثبت کرد. جای خرسندی است که شاهد افزایش حجم ۷۴/۷ درصدی و افزایش ارزش ۱۵۲/۲ درصدی را پشت

سکه طلا و زعفران نگین، یکه تاز گواهی سپرده ها

۱۴ میلیون گواهی سپرده در دو ماه اول سال ۱۴۰۰ جابه جا شد

سودابه کیوانفر/ در جریان معاملات دو ماه نخست سال ۱۴۰۰، معامله گران در بازار ابزارهای مالی بورس کالای ایران تعداد ۱۴ میلیون و ۳۵۹ هزار و ۸۴ گواهی سپرده کالایی را بر پایه ۹ دارایی پایه برنج، پسته فندق و بادامی، زعفران نگین و پوشال، رطب مضافتی، زیره سبز، کشمش و سکه طلا، به ارزشی بیش از ۸ هزار و ۸۲۱ میلیارد و ۵۸۵ میلیون ریال خرید و فروش کردند.

برنج را نیز خریدند و ارزش تقریبی ۲۰ میلیارد ریالی را برای دارایی مذکور رقم زدند.

ثبت ارزش ۵۶ میلیارد و ۲۲۶ میلیون ریالی نیز رهاورد دادوستد ۳۶ هزار و ۵۸۷ گواهی سپرده پسته فندق و بادامی در بازه زمانی دو ماهه اول امسال بود.

معامله ۲۵ هزار و ۵ گواهی سپرده کشمش نیز ارزش ۵/۵ میلیارد ریالی را در پی داشت.

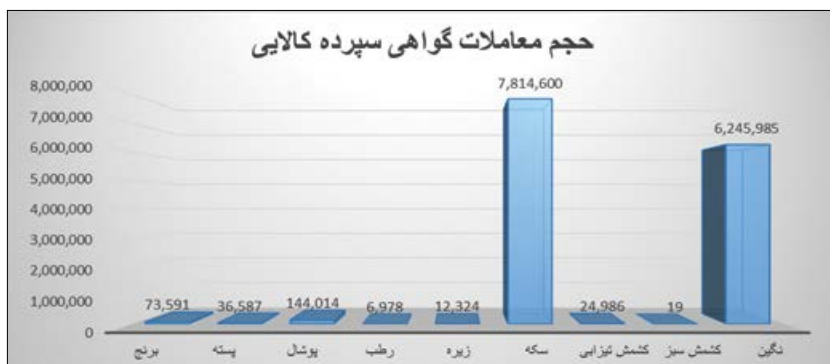
معامله گران در نماد معاملاتی انبار زیره سبز نیز تعداد ۱۲ هزار و ۳۲۴ گواهی سپرده را خرید و فروش کردند تا ارزشی بیش از ۶/۷ میلیارد ریال برای آن به ثبت برسد.

در دوره زمانی فروردین و اردیبهشت امسال تعداد ۶۹۸۷ گواهی سپرده رطب مضافتی نیز مورد معامله قرار گرفت و ارزشی بیش از ۱/۱ میلیارد ریال برای این دارایی پایه رقم خورد.

همچنین در جریان معاملات دوره مذکور تعداد ۷ میلیون و ۸۱۴ هزار و ۶۰۰ گواهی سپرده سکه به ارزشی بالغ بر ۷ هزار و ۹۱۰ میلیارد و ۷۴۰ میلیون ریال دادوستد شد. علاوه بر این ۶ میلیون و ۲۴۵ هزار و ۹۸۵ گواهی سپرده زعفران نگین در حالی مورد معامله قرار گرفت که این حجم بعد از حجم معاملات سکه طلا بیشترین رقم در معاملات بود تا بازار گواهی سپرده کالایی در قبضه دو کالای سکه طلا و زعفران نگین باشد. به این ترتیب ارزش ۸۰۷ میلیارد و ۶۳۷ میلیون ریالی برای معاملات گواهی سپرده زعفران نگین به ثبت رسید.

۱۴۴ هزار و ۱۴ گواهی سپرده زعفران پوشال نیز به ارزشی حدود ۱۳/۵ میلیارد ریال در بازار بین معامله گران دست به دست شد.

معامله گران همچنین تعداد ۷۳ هزار و ۵۹۱ گواهی سپرده

ریال مورد معامله قرار گرفت.

همچنین ۵۸۰ هزار اوراق سلف موازی استاندارد ورق گرم فولاد این مجتمع فولادی در نماد «عفولاد۴» به ارزشی حدود ۵۶۵ میلیارد ریال دادوستد شد.

گردش ۵۳۳۵ میلیارد ریالی اوراق سلف موازی

طی دو ماه نخست سال جاری معامله‌گران در بازار اوراق سلف موازی استاندارد تعداد ۶ میلیون و ۳۳۰ هزار و ۹۲۴ اوراق سلف موازی استاندارد را بر پایه محصول ورق گرم فولاد شرکت فولاد مبارکه اصفهان و در سه نماد معاملاتی «عفولاد۲»، «عفولاد۳» و «عفولاد۴» دست به دست کردند که ارزش پنج هزار و ۳۳۵ میلیارد و ۷۷۶ میلیون ریال را در پی داشت.

در فروردین و اردیبهشت ماه سال جاری در مجموع تعداد ۵۰۰ هزار و ۱۰ اوراق سلف موازی استاندارد ورق گرم شرکت فولاد مبارکه اصفهان در بازار خرید و فروش شد که ارزش آن رقمی نزدیک به ۳۰۰ میلیارد ریال به ثبت رسید.

همچنین در بازه زمانی مذکور ۵ میلیون و ۲۵۰ هزار و ۹۱۴ اوراق سلف موازی ورق گرم فولاد این مجتمع فولادی در نماد «عفولاد۳» به ارزش ۴ هزار و ۴۶۸ میلیارد و ۹۵۶ میلیون

رنگ و لعاب معاملات صندوق‌های کالایی با عطر زعفران

میلیارد و ۳۵۲ میلیون ریالی رتبه اول را به دست آورد. حجم معاملات صندوق‌های سرمایه‌گذاری پشتوانه طلای مفید، طلای کبان و سکه طلای زر نیز به ترتیب با ثبت حجم تقریبی ۱۱/۷ میلیون، ۱۰/۹ میلیون و ۶/۹ میلیون واحدی در مجموع ارزش ۸۵۲ میلیارد و ۵۳۲ میلیون ریالی را رقم زدند.

در بخش صندوق‌های سرمایه‌گذاری مبتنی بر کالا نیز معامله‌گران در دو ماه نخست امسال در مجموع ۱۲۰ میلیون و ۱۱۷ هزار و ۲۳۲ واحد سرمایه‌گذاری را در ۹ صندوق کالایی خریدند و ارزشی بیش از ۲ هزار و ۶۷۹ میلیارد و ۶۹۵ میلیون ریال را رقم زدند.

در جریان معاملات این دوره، بیشترین حجم معاملات مربوط به صندوق سرمایه‌گذاری طلای سحر نویر بود که با حجم ۳۵ میلیون و ۲۴۶ هزار و ۵۲۳ واحد معامله‌شده در صندوق مذکور، به‌تنهایی بیش از ۲۹ درصد از حجم معاملات صندوق‌های کالایی و بالغ بر ۱۱ درصد از ارزش این معاملات را از آن خود کرد. ارزش معاملات صندوق مذکور از رقم ۲۹۶ میلیارد ریال فراتر رفت.

معامله‌گران با معامله ۳۴ میلیون و ۱۴۲ هزار و ۵۵ واحد سرمایه‌گذاری صندوق سرمایه‌گذاری گروه زعفران سحرخیز و ثبت ارزش نزدیک به ۳۲۵ میلیارد ریالی این صندوق را از نظر حجم در جایگاه دوم بازار قرار دادند تا معاملات مذکور به مدد صندوق‌های زعفرانی رنگ و لعاب خاصی به خود بگیرد. صندوق سرمایه‌گذاری پشتوانه طلای لوتوس نیز با معامله ۲۱ میلیون و ۱۲۴ هزار و ۹۶۹ واحد سرمایه‌گذاری در جایگاه سوم صندوق‌های کالایی از منظر حجم معاملات قرار داد. این در حالی است که صندوق مذکور از نظر ارزش معاملاتی خوش درخشید و با ثبت ارزش یک هزار و ۲۰۵

کارنامه آماری دوماهه بازار مشتقه

سودابه کیوانفر/ از آغاز سال جدید در حالی دو ماه سپری شده که معامله گران در بازار مشتقه بورس کالای ایران تعداد یک میلیون و ۷۷۸ هزار و ۹۰۲ قرارداد آتی و اختیار معامله را به ارزشی بالغ بر ۲۷ هزار و ۲۹۱ میلیارد و ۲۹ میلیون ریال منعقد کردند که با ثبت این آمار ارزش معاملات نسبت به دوره مشابه سال ۱۳۹۹ با اندکی رشد همراه شد.

آمارهای معاملات فروردین و اردیبهشت ماه سال جاری حاکی از آن است که در این دوره تعداد یک میلیون و ۷۷۲ هزار و ۷۷ قرارداد آتی در ۱۵ سررسید معاملاتی و به ارزشی بیش از ۲۶ هزار و ۷۳۱ میلیارد و ۵۷۹ میلیون ریال بر پایه دارایی های پایه پسته، زعفران نگین و پوشال، زیره سبز و نیز نقره منعقد شد. معامله گران تعداد ۶ هزار و ۸۲۵ قرارداد اختیار معامله را نیز منعقد کردند و ارزش تقریبی ۵۶۰ میلیارد ریالی را به ثبت رساندند که این آمارها در مقایسه با دو ماه نخست سال ۱۳۹۹ به ترتیب با رشد ۵۳ درصدی در حجم و ۱۵۹ درصدی در ارزش معاملات روبه رو بود.

و ارزش معاملات نیز با افزایش ۸۷۳ درصدی روبه رو شد. در جریان معاملات دوماهه نخست امسال و در چهار سررسید فروردین، اردیبهشت، خرداد و مرداد ماه، تعداد ۱۲۱ هزار و ۲۹۳ قرارداد آتی نقره به ارزشی حدود ۲ هزار و ۳۴۵ میلیارد و ۶۱۶ میلیون ریال منعقد شد.

رشد نماگرهای بازار آپشن طلای زرد و سرخ

در بازار اختیار معامله نیز بر پایه دو دارایی پایه سکه و زعفران در حالی ۶۸۲۵ قرارداد منعقد شد که از این تعداد ۵۰۱۷ قرارداد مربوط به دارایی سکه بر پایه ۴ قیمت اعمال و ۱۸۰۸ قرارداد اختیار معامله زعفران نگین و در ۵ قیمت اعمال بود. بر این اساس ارزش معاملات قراردادهای اختیار معامله سکه برای دوره تحویل اردیبهشت و شهریور ماه امسال به ۵۳۶ میلیارد ریال رشد کرد تا افزایش ۴۶ درصدی در تعداد قراردادهای و افزایش ۱۵۹ درصدی در ارزش آن را نسبت به دوره مشابه سال گذشته رقم بزند. بر پایه دارایی زعفران نیز رشد ۷۵ درصدی در تعداد قراردادهای منعقد شده و افزایش ۱۵۲ درصدی ارزش معاملات برای دو سررسید اردیبهشت و شهریور ماه سال جاری به ثبت رسید.

بازار آتی در سلطه زعفران نگین

بر اساس آمارهای تفکیکی معاملات قراردادهای آتی، بیشترین حجم و ارزش معاملات مربوط به قراردادهای آتی زعفران نگین بود. به طوری که در سال جاری تعداد یک میلیون و ۶۱۸ هزار و ۷۲۱ قرارداد آتی زعفران نگین به ارزشی بالغ بر ۲۳ هزار و ۳۶۷ میلیارد ریال و در چهار سررسید اردیبهشت، تیر، شهریور و آبان ماه ۱۴۰۰ منعقد شد.

معامله گران با انعقاد ۲۶ هزار و ۳۰۶ قرارداد آتی زعفران پوشال در سه سررسید اردیبهشت، شهریور و آبان ماه امسال ارزش تقریبی ۲۶۶ میلیارد ریالی را نیز به ثبت رساندند.

در سررسیدهای معاملاتی با موعد تحویل فروردین، خرداد و مرداد ماه سال جاری نیز تعداد ۴۳۲۰ قرارداد آتی پسته به ارزشی حدود ۶۷۱ میلیارد و ۲۱۹ میلیون ریال منعقد شد.

بر اساس داده کالای آمارهای معاملاتی، در دوره مذکور انعقاد ۱۴۳۷ قرارداد آتی زیره سبز برای تحویل در خرداد ماه امسال در حالی ارزشی بالغ بر ۸۱ میلیارد و ۷۶۶ میلیون ریال را در پی داشت که تعداد قراردادهای ۴۵۹ درصد نسبت به دوره مشابه سال قبل رشد کرد.

۹۹، سال ثبت رکوردهای بی سابقه در تاریخ بورس کالا

فرزانه تهرانی مقدم / بورس کالا در سال ۱۳۹۹ رکوردهای کم نظیری از زمان تاسیس یعنی مهر ۱۳۸۶ تا کنون به ثبت رساند که ثبت ۳۳ میلیون کالا در معاملات بورس مصداقی بارز از رکوردهای ثبت شده است. ارزش معاملات انجام شده در بورس کالا در سال ۱۳۹۹ از ۳۵۰ هزار میلیارد و ۹۲۷ تومان گذشت و این اتفاقی کم نظیر از زمان تاسیس بورس کالا تا کنون است. وقتی عدد فوق را با عملکرد سال های قبل مقایسه کنیم این رکورد شکنی به طور ملموس تری خود را نشان می دهد. آمارها نشان می دهد در سال ۱۳۹۸ ارزش معاملات در بورس کالا ۱۶۹ هزار میلیارد تومان و در سال ۱۳۹۷، ۱۷۸ هزار میلیارد تومان بوده است. به این ترتیب عملکرد بورس کالا در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۷، ۶۸ درصد و نسبت به سال ۱۳۹۸ بیش از ۷۷ درصد به لحاظ ارزش معاملات رشد داشته است.

فرآورده نفتی با ثبت ۱۴ میلیون و ۳۸۷ هزار تن بود که ۵/۲۰ درصد بالاتر از سال قبل است. ارزش معاملات این محصولات نیز با رشد ۸۳ درصدی ۶۰ هزار و ۷۲۸ میلیارد تومان گزارش شده است. سهم فرآورده های نفتی در معاملات بازار فیزیکی نیز ۴۳/۱ درصد بوده است. در بازار فرآورده های نفتی، معاملات نسبه به لحاظ حجم جهش ۵۹۵ درصدی داشته و در دو بخش سلف و نقدی هم حجم معاملات به ترتیب یک و ۹ درصد رشد را تجربه کرد.

در این بخش بیش از یک میلیون و ۳۶۷ هزار تن کالا به صورت سلف معامله شد و ۶۷۱۵ تن کالا در قالب قرارداد نسبه به فروش رسید. ۳ میلیون و ۷۶۷ هزار تن کالا نیز به صورت نقدی در تالار محصولات پتروشیمی خریداری شد. در این گروه، حجم و ارزش معاملات در کلیه قراردادهای با افزایش همراه بود.

معامله ۵ میلیون تن محصول پتروشیمی

در بخش پتروشیمی نیز در سال ۱۳۹۹ بیش از ۵ میلیون و ۱۴۱ هزار تن محصول معامله شد که از نظر حجم ۱۱ و از نظر ارزش ۹۶ درصد رشد نشان می دهد.

فروش نسبه ۲ میلیون تن کالا

در بازار فیزیکی به سه صورت سلف، نسبه و نقد کالا فروخته شده است. در بخش سلف ۱۲/۷ میلیون تن محصول و در بخش نسبه ۲ میلیون تن محصول معامله

میزبانی بازار فیزیکی از ۳۳ میلیون تن کالا

در سال گذشته در بازار فیزیکی بیش از ۳۳ میلیون تن کالای صنعتی، معدنی، کشاورزی، پتروشیمی و فرآورده های نفتی در بازار اصلی و اموال غیرمنقول و طلا در بازار فرعی معامله شد. رشد این معاملات به لحاظ ارزش ۱۲۱ درصد و به لحاظ وزن ۲۷ درصد نسبت به سال ۱۳۹۸ بوده است.

پیشتان بازار

بخش صنعتی و معدنی از نظر ارزش معاملات پیشتان بوده و بیش از ۱۶۶ هزار میلیارد تومان از ارزش معاملات به این محصولات اختصاص داشته است. این حجم از معاملات صنعتی و معدنی نسبت به سال ۱۳۹۸ بیش از ۱۷۱ درصد رشد داشته است. از نظر حجم معاملات نیز با بیش از ۱۳ میلیون و ۷۳۸ هزار تن، رشد ۴۲ درصدی در کارنامه ثبت شده است.

در این بازار بیش از ۹/۸ میلیون تن کالا در قالب سلف، ۲۷۹ هزار تن کالا به صورت قرارداد نسبه و ۳/۶ میلیون تن کالا به روش نقدی فروخته شد که در این بین وزن معاملات سلف و نقدی ۲۹/۷ و ۱۰۷/۸ درصد افزایش یافته که عمده این حجم و ارزش مربوط به معاملات فولاد بوده است.

فرآورده ها، رکورددار حجم

اما از نظر وزن بیشترین حجم مربوط به محصولات

در تالار محصولات پتروشیمی یک میلیون و ۶۹۹ هزار و ۸۰۲ تن محصول شیمیایی، سه میلیون و ۴۳۸ هزار و ۱۲۸ تن پلیمر و ۳۶۲۰ تن انواع گازها و خوراک‌ها معامله شد. در بخش فرآورده‌های نفتی بیش از ۱۱۷ هزار تن انواع روغن، ۵/۴ میلیون تن قیر و ۶/۳ میلیون تن وکیوم باتوم، نزدیک به ۱/۷ میلیون تن لوب کات، ۴۱ هزار تن سلاپس واکس و ۴۵ هزار تن عایق رطوبتی فروخته شد.

■ بازارهای جدید در بورس کالا

بورس کالای ایران در سال ۱۳۹۹ میزبان دو بازار و تحویل جدید بود، بازار اول به آغاز تابلوی معاملات املاک و مستغلات در بازار فیزیکی اختصاص داشت که با فروش سه باب ملک، ارزش این معاملات به ۳۲ میلیارد و ۶۴۵ میلیون تومان رسید. معاملات مناقصه نیز بازار جدید دیگری بود که در سال ۱۳۹۹ آغاز به کار کرد تا با معامله ۲۰ هزار عدد کنتور برق ارزش ۶ میلیارد و ۷۱۵ میلیون تومانی در این حوزه ثبت شود.

■ بازار پررونق ابزارهای مالی

در بازار ابزارهای مالی بورس کالای ایران نیز در حالی بالغ بر یک میلیارد و ۷۴۵ میلیون و ۶۶۴ هزار قرارداد شامل اوراق سلف موازی استاندارد، گواهی سپرده کالایی و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری دست به دست شد که ارزشی بیش از ۱۸ هزار و ۷۲۲ میلیارد تومان را در پی داشت. در این تالار حجم و ارزش معاملات به ترتیب ۹۰ و ۱۸۷ درصد رشد را تجربه کرد.

در این بخش بیش از ۵۳ میلیون اوراق سلف موازی استاندارد به ارزشی نزدیک به ۳ هزار و ۹۵۶ میلیارد تومان در حالی دادوستد شد که این آمار با رشد ۱۴۶ و ۳۸۶ درصدی نسبت به دوره مشابه سال پیش از آن همراه شد. در بخش معاملات گواهی سپرده کالایی نیز معامله‌گران شاهد رشد ۹۶ و ۱۲۱ درصدی حجم و ارزش معاملات نسبت به دوره پیش از آن بودند تا با معامله بیش از ۱۳۲ میلیون و ۸۲۲ هزار ورقه بهادار مبتنی بر کالا ارزشی بالغ بر ۸/۸ هزار میلیارد تومان به ثبت برسد. یک میلیارد و ۵۵۹ میلیون و ۶۹۲ هزار و ۵۸۵ واحد سرمایه‌گذاری صندوق‌های کالایی نیز در حالی خرید و فروش شد که ارزشی بیش از ۵ هزار و ۹۴۰ میلیارد تومان برای آن رقم خورد.

شده است که نسبت به سال قبل ۲۲۵ درصد رشد نشان می‌دهد. مابقی محصولات که معادل ۱۸/۶ میلیون تن بوده به صورت نقد فروخته شده است.

■ تالار فرعی، میزبان کالاهای نسیه

در تالار فرعی نیز ۹۲۶ میلیارد تومان کالا معامله شد که به لحاظ حجم ۱۲۲ هزار و ۹۷۳ تن کالا بوده است. به این شکل حجم و ارزش معاملات در بازار فرعی ۳۳ و ۹۵ درصد بوده است. در این بازار هم نسیه‌فروشی انجام شد و برای نخستین بار ۲۸ هزار تن کالا به صورت نسیه فروخته شد.

■ افزایش ارزش معاملات در تالار کشاورزی

در تالار کشاورزی هم معاملات به اینگونه ثبت شده است: ۶۸۴ تن کالا به ارزش ۶۴۹ میلیارد تومان مورد معامله قرار گرفت. با وجود کاهش حجم معاملات اما ارزش معاملات در این سال رشد چشمگیر داشته است. دلیل رشد در ارزش معاملات افزایش معاملات محصول زعفران بوده است. در این بخش، تمام معاملات به صورت نسیه انجام شد. در سالی که گذشت معامله‌گران ۷۴ تن زعفران و ۶۱۰ تن خرما را در تالار محصولات کشاورزی مورد دادوستد قرار دادند؛ لازم به ذکر است عمده معاملات کالاهای کشاورزی در بورس کالا با تمرکز بر حوزه بازار مالی و مشتقه با رونق در جریان بوده است.

■ معامله ۱۹ هزار و ۵۶۲ میلیارد تومانی در بازار مشتقه

در بازار مشتقه هم در سال ۱۳۹۹، ۱۳ میلیون و ۷۶۱ هزار و ۸۸۵ قرارداد آتی و اختیار معامله به ارزشی حدود ۱۹ هزار و ۵۶۲ میلیارد تومان معامله شد. در این بخش، ۳۴ هزار و ۵۴۴ قرارداد اختیار معامله منعقد شد و مابقی قراردادهای به قراردادهای آتی اختصاص داشت.

■ محصولات معامله‌شده در سال ۱۳۹۹

در تالار محصولات صنعتی بیش از ۲۳۸ هزار و ۹۲۰ تن آلومینیوم به ارزش تقریبی ۹ هزار و ۵۶۷ میلیارد تومان، ۵۰۵ هزار تن سنگ آهن، ۲۰۷ هزار و ۲۰۵ تن مس، ۱۳ هزار و ۷۹۵ تن روی، ۳۱۳ هزار و ۷۵۰ تن خاک روی، ۵۱۵ تن سرب، ۱۳۰۰ تن چدن و ۶۷۵ کیلوگرم طلا به ارزش ۷۵۹ میلیارد تومان مورد دادوستد قرار گرفت.

قانون تازه مزیت جدید بورس کالا

روح... فرهادی: مصوبه «مالیات بر عایدی سرمایه» مجلس، سرمایه‌گذاران را جذب بورس کالا می‌کند

حسینعلی ابوبی/ یک کارشناس بورس کالایی با اشاره به اینکه ابزارهای مبتنی بر کالا برای این به وجود آمدند که پرتفوی سرمایه‌گذاران را متنوع کنند، گفت: ما در گذشته یعنی سال ۱۳۹۷ به قبل چنین ابزار مالی آن هم با این میزان نقدشوندگی در اختیار نداشتیم و سبد سرمایه‌گذاران معمولاً از اوراق بهادار مبتنی بر حقوق مالکانه شرکت‌ها تشکیل می‌شد و همیشه این دغدغه وجود داشت که سبد سرمایه‌گذاران مبتنی بر یک کالا و یک دارایی امن نیست. به همین دلیل اگر شخصی می‌خواست سبد پرتفوی خود را متنوع کند باید سهام خود را می‌فروخت و از بازار با ریسک قابل توجه خارج می‌شد و کالای فیزیکی مثل سکه خریداری می‌کرد.

روح... فرهادی افزود: خرید سکه به صورت فیزیکی نیز مسائل و حواشی مانند طریقه نگهداری و ریسک دزدیده شدن داشت و بحث فروش این کالای فیزیکی نیز مسائل و مشکلات مربوط به خود را داشت.

تنوع بخشی آسان در پرتفوی

به گفته مدیر کالا و انرژی بانک سامان، به این ترتیب وقتی ابزار گواهی سپرده یعنی اوراق بهادار مبتنی بر کالا به طور خاص در بورس کالا پذیرفته شد؛ بسیاری از سرمایه‌گذاران برای تنوع بخشی به پرتفوی خود به سمت آن رفتند. در واقع، سرمایه‌گذاران فقط با یک کلیک می‌توانستند سبد سرمایه‌گذاری خود را متنوع کنند. یعنی خیلی راحت از منزل یا محل کار خود بدون مراجعه به جایی می‌توانند سهام خود را فروخته و در خواست خرید اوراق بهادار مبتنی بر کالا را دهند و به سبد سرمایه‌گذاری خود، هر کالایی مثلاً سکه را اضافه کنند.

فرهادی خاطرنشان کرد: بحثی که در خصوص این اوراق وجود داشت و ابهاماتی را برای سرمایه‌گذاران ایجاد می‌کرد؛ موضوع مالیات بر ارزش افزوده و مالیات بر نقل و انتقالات این گواهی‌های سپرده کالایی بود. اما از اواخر سال قبل با معافیت مالیاتی افرادی که در بازار ثانویه این اوراق را خرید و فروش می‌کنند، این ابهام نیز برطرف شد. مدیر کالا و انرژی بانک سامان اضافه کرد: ایجاد معافیت مالیاتی برای دارندگان این اوراق، یک مزیت قابل توجه برای سرمایه‌گذاران است که باعث استقبال بیشتر آنها از

ابزار مذکور می‌شود.

طرح مجلس، عامل استقبال از بورس کالا

فرهادی یادآور شد: اخیراً مجلس طرحی را با عنوان مالیات بر عایدی سرمایه تصویب کرد که پس از تایید شورای نگهبان برای اجرا ابلاغ خواهد شد. این قانون سبب می‌شود سرمایه‌گذاران بیش از گذشته از ابزارهای موجود در بورس برای بهره بردن از معافیت مالیاتی استفاده کنند. او ادامه داد: یعنی سرمایه‌گذاران حوزه طلا، املاک یا سایر دارایی‌های واقعی به جای خرید و فروش فیزیکی در بازار دارایی و پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه، از طریق ابزارهای بورس بدون پرداخت مالیات اقدام به سرمایه‌گذاری کرده و هجینگ را در بورس انجام می‌دهند. به این ترتیب معتقد هستم در آینده استقبال از این بازار افزایش خواهد یافت.

فرهادی در ادامه اظهار کرد: از سوی دیگر، در سهام کارمزد ارکان بازار سرمایه حدود سه در ۱۰۰۰ است، در حالی که در گواهی سپرده یک سوم این میزان تعریف شده است. این مزیت نیز باعث می‌شود اوراق بهادار مبتنی بر کالا حتی نسبت به اوراق بهادار نیز جذاب‌تر باشد. در واقع مزیت‌هایی از جمله راحتی معامله، انبارهای مطمئن، تضمین کیفیت، معافیت مالیاتی و کم بودن کارمزد ارکان بازار سرمایه نسبت به اوراق بهادار سبب می‌شود ابزار گواهی سپرده کالایی مورد استقبال واقع شود.

رفع ابهام مالیاتی، برگ برنده توسعه گواهی سپرده کالایی

امیر مسعود پرور: گواهی سپرده ریسک قیمت خریدار را پوشش می‌دهد

حسینعلی ایوبی / یک کارشناس بازار کالایی با تاکید بر اینکه ابزار گواهی سپرده اکنون در بورس کالا جایگاه ویژه‌ای دارد گفت: این جایگاه ویژه به دلیل مهیا شدن زیرساخت لازم در بورس است. علاوه بر این، امروز مشکلاتی که در بحث معرفی این ابزار وجود داشت، مرتفع و مزایای زیادی از جمله معافیت مالیاتی برای آن تعریف شده است. امیرمسعود پرور خاطر نشان کرد: با پرزنت کردن ابزارهای نگهداری کالا که این ابزارها در مورد سکه، بانک‌ها هستند؛ قبض‌های ابزار گواهی سپرده به عنوان وسیله مبادله و یک اهرم تامین مالی عمل می‌کند و دارندگان آن می‌توانند اوراق خود را در مقابل بازارهای دیگر «هج» کنند. او اظهار کرد: این ابزار در همین مدتی که در بورس کالا مورد استفاده قرار می‌گیرد به دلیل مزایای قابل توجه آن، بسیار مورد اقبال قرار گرفته است.

۲ ظرفیت افزایش کالاها در ابزار گواهی سپرده

مدیر کالای کارگزاری «گنجینه سپهر پارت» در ادامه صحبت‌هایش تصریح کرد: این اوراق، امروز برای سکه و برخی محصولات کشاورزی استفاده می‌شود اما این امکان را دارد که برای هر کالایی مورد استفاده قرار گیرد و افراد کالاها را به صورت اوراق مبادله کنند. البته برای محصولات که از سوی شورای رقابت تعیین قیمت می‌شود و قیمت‌های دستوری دوره‌ای دارد؛ مانند کالاهای پتروشیمی یا گروهی از محصولات صنعتی، در شرایط فعلی نمی‌توان از این ابزار استفاده کرد. اما می‌توان برای محصولات پایه‌ای مانند سنگ آهن و سیمان، گواهی سپرده را مورد استفاده قرار داد.

۲ گواهی سپرده یک تضمین

او با تاکید بر اینکه با رونق گرفتن معاملات کالایی با این شیوه، قطعاً دیگر معامله‌گران نیز به استفاده از گواهی سپرده ترغیب خواهند شد، توضیح داد: یکی از مزیت‌های گواهی سپرده، بحث تضمین معامله است. به این صورت که استفاده از گواهی سپرده به عنوان تضامین، انگیزه زیادی را در افراد ایجاد خواهد کرد تا از اوراق برای معامله کالایی استفاده کنند.

این کارشناس بازار کالایی متذکر شد: یکی از کالاهایی که امروز به صورت گواهی سپرده در بورس کالا مورد معامله قرار می‌گیرد، سکه است. این بازار ظرفیت بسیار بالایی برای گسترده‌تر شدن و حضور بیشتر افراد را خواهد داشت. اگر سکه بتواند در این بازار به خوبی تثبیت و وارد بازار مشتقه شود، شاید همانند

گذشته بتوان روی ورود دلار به این بازار نیز فکر کرد.

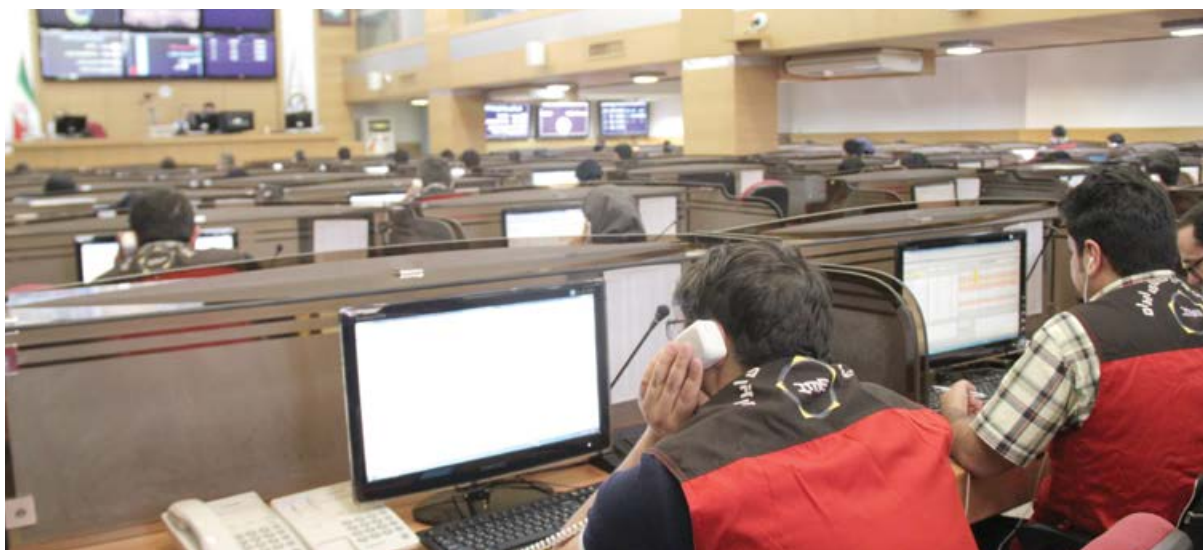
ابهام مالیات گواهی سپرده رفع شد
پرور با اشاره به یکی از مشکلاتی که در خصوص گواهی سپرده از سوی فعالان بازار مطرح می‌شد، عنوان کرد: این مشکل بحث عدم شفافیت گواهی سپرده در بحث مالیات بود. در واقع، هر کالایی که به بازار وارد می‌شود، نخستین بحث مطرح‌شده درباره آن موضوع چگونگی پرداخت مالیات است. این مشکل مهم به تازگی در ابزارهای نوین بورس کالا به طور کامل برطرف شده و همه ابزارهای نوین از پرداخت مالیات معاف شده‌اند. به این ترتیب، با رفع مشکل ابهام مالیاتی، این ابزار می‌تواند نقش بسیار مهمی را در بورس کالا بازی کند. در واقع، هر ابزار جدیدی که وارد بورس می‌شود؛ مدتی زمان خواهد برد تا شناخته شود و مورد استقبال معامله‌گران قرار گیرد، کما اینکه در مورد سکه نیز اکنون این اتفاق افتاده است.

به گفته او، گواهی سپرده کالایی می‌تواند پوشش‌دهنده ریسک قیمت از طرف خریدار باشد. ولی در مورد برخی از کالاها از سوی سازمان تنظیم بازار محدودیت‌هایی اعمال می‌شود که این کالاها را با چالش مواجه می‌کند. به طور مثال، گواهی سلف موازی در محصولاتی مانند فولاد، ورق و میلگرد منتشر شد اما فیزیکی این ابزار در عمل، چندان مورد استقبال قرار نگرفت. اگر این کالاها بخواند در گواهی سپرده موفق باشد باید مشکل ورود دستوری به قیمت‌گذاری حل شود.

بورس کالا

نمای بازار

برند شدن، پاداش ایستادگی

بورس کالا در آستانه ۱۴ سالگی با دفاع از مکانیزم بازار، عرصه را بر رانت‌خواران تنگ کرد

سیاوش ضرابی/ تا پیش از سال ۱۳۸۲ که اولین تکه پازل بورس کالای ایران با آغاز فعالیت سازمان کارگزاری بورس فلزات تهران شکل گرفت، فضای اقتصاد ایران، دچار عطش یافتن راهی برای خروج از روند حاکم مبتنی بر رانت و امضاهای طلایی بود. این روند، از آنجا قدرت گرفته بود که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، نه فقط صنایع مادر و اصلی بلکه حلقه دوم و سوم صنایع هم به دولت سپرده شد و به این ترتیب، دولت و سبک مدیریتی آن، فعال بلامنازع اقتصاد ایران بود.

که به چشم می‌دیدند که محصول آنها با چند برابر قیمت در بازار دست به دست می‌شود.

در این برهه زمانی هرچند همانند اکنون بسیاری از مدیران و مسئولان به‌شدت به تفکر دولتی و قیمت‌گذاری دستوری پایبند بودند، ولی مشکلات متعدد این تفکر آنها را به سوی استفاده از تجارب جهانی برای تنظیم بازارهای کالایی و بهره‌مندی از ابزارهای بازار سرمایه که سابقه طولانی در کشور دارد، متقاعد کرد. بدین ترتیب، در نخستین سال‌های دهه ۸۰، احساس نیاز به ایجاد بازار شفاف برای تسهیل معاملات و کشف نرخ قیمت کالاهای اساسی و مواد اولیه واسطه‌ای بر اساس مکانیزم عرضه و تقاضا، در شهریور ۱۳۸۲ بستر ایجاد سازمان کارگزاران بورس فلزات تهران به عنوان اولین بورس کالای کشور را فراهم و یک سال بعد سازمان کارگزاران بورس کالای کشاورزی شروع به فعالیت کرد.

دو سال پس از راه‌اندازی دومین بورس کالایی کشور، گام بلندتری برداشته شد و با بازنگری و تصویب قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۸۴ و تصمیم

در این دوره، برخلاف هدفی که دولت برای تحقق عدالت اجتماعی در سر داشت و سعی می‌کرد تا محصولات متنوع تولیدی خود را با قیمتی پایین‌تر از بازار به دست مصرف‌کننده برساند، اما در پیچ‌وخم صدور حواله‌ها و امضاهای طلایی، کالا تقریباً با قیمتی برابر با بازار آزاد به دست مردم و تولیدکننده می‌رسید و در این میان، فقط عده‌ای از شکاف قیمتی زیاد نرخ دولتی و آزاد سودهای کلان می‌بردند. این در حالی است که این شرایط برای کالاهای اساسی که حکم مواد اولیه برای تولید داشت، به مراتب بدتر از کالاهای مصرفی خانوار بود. چرا که به هر روی دولت با اجرای سیاست کوپن تا حدودی مواد غذایی ضروری را با سهمیه‌بندی به دست مردم می‌رساند اما سیستم حواله‌ای توزیع مواد اولیه تولید مانند فلزات اساسی، محصولات کشاورزی اساسی، محصولات پتروشیمی و ... علاوه بر اینکه با حضور دلالان به گرانی محصولات نهایی منجر می‌شد، بخش تولید کشور را نیز به‌شدت متضرر کرده بود. تولیدکنندگان مجبور بودند محصول خود را با قیمتی به مراتب پایین‌تر از بازار عرضه کنند، در حالی

جای دست به دست شدن توسط واسطه‌ها به صورت مستقیم و با معیارهای روشن و بر مبنای عرضه و تقاضا به طور مستقیم به تابلو می‌رود و سودی که تا پیش از این نصیب دلالان می‌شد، به جیب تولیدکننده می‌رود. ابزارهای متنوعی که در بورس کالا وجود دارد برای هر تولیدکننده و کالایی و با شرایط خاص تناسب دارد. بدین ترتیب این بازار از انعطاف بالایی برخوردار است. در این بازار هرچند بازار فیزیکی سهم قابل توجهی در معاملات دارد، اما همراه با آن ابزارهای مالی نوین نیز توسعه پیدا کرده است.

■ مقاومت‌هایی که جواب داد

در تاریخ حدود ۱۴ ساله بورس کالا، نمونه‌های بسیاری از مقاومت مدیران این شرکت در برابر تصمیماتی که مکانیزم بازار و عرضه و تقاضا را به خطر می‌اندازد، وجود دارد. البته تمام این مقاومت‌ها علاوه بر ایمان به کارایی ابزارهای بازار سرمایه از پشتوانه قانونی محکمی هم برخوردار بوده است. اگر نگاه قانونی به جایگاه بورس کالا داشته باشیم، بورس کالا بازاری متشکل برای اتصال نگاه‌ها به یکدیگر است. در قانون، «بورس کالا محلی بر مبنای عرضه و تقاضا که در آنجا کشف قیمت صورت می‌گیرد»، تعریف شده است. قوانینی هم پشتوانه بورس کالا هستند؛ غیر از قانون سال ۸۴، قوانین دیگری مانند ماده ۱۸ قانون توسعه ابزارها در مورد این بازار تعریف شده که طبق آن دولت مکلف است کالای پذیرفته‌شده در بورس را از نظام قیمت‌گذاری خارج کند. همان‌گونه که اشاره شد، هرچند برخی دخالت‌ها باعث شده است تا کالاهایی که در بورس کالا پذیرش شده‌اند، به طور کامل از نظام قیمت‌گذاری دولت خارج نشود، اما با مقاومت مدیران بازار سرمایه اجازه دخالت‌هایی که ذات بازار سرمایه را زیر سوال می‌برد، داده نشده است. یکی از نمونه‌های اخیر این مقاومت در خصوص کاهش سقف قیمتی فولاد از ۸۰ درصد کشورهای منطقه به ۷۰ درصد بود که با واکنش جدی مدیران بورس کالا مواجه شد و با پشتیبانی کارشناسان این حوزه نتیجه داد. هرچند هنوز تا رسیدن بورس کالا به ظرفیت‌های نهایی خود فاصله زیادی داریم، اما در شرایط فعلی این شرکت در برابر وسوسه‌های قیمت‌گذاری دستوری مقاومت می‌کند و در مسیر نزدیک به ۱۴ ساله خود بسیاری را همراه خود کرده است. این در حالی است که همچنان این بازار دشمنانی نیز دارد که عمده آنها در میان دلالان و رانت جوین قرار دارند. اما هیچ یک از این دشمنی‌ها مانع توسعه بورس کالا نشده است.

شورای عالی بورس، بورس‌های فلزات و کشاورزی در هم ادغام و بورس کالای ایران تشکیل شد و از ابتدای مهرماه سال ۱۳۸۶ فعالیت خود را آغاز کرد.

■ مدافع مکانیزم بازار

اکنون در آستانه ۱۴ سالگی شرکت بورس کالای ایران، با وجود تمام مقاومت‌ها و کارشکنی‌هایی که از سوی ذی‌نفعان صورت گرفته و همچنان ادامه دارد، یکی از بازوهای بازار سرمایه ایران به جایگاه بی‌بدیلی در اقتصاد ایران دست یافته است. در واقع، بورس کالا به مدافع اصلی مکانیزم بازار و کشف قیمت بر اساس عرضه و تقاضا تبدیل شده است و با وجود تمام دخالت‌هایی که از سوی سایر دستگاه‌ها صورت می‌گیرد و سرعت دستیابی کامل این شرکت را به اهداف اصلی خود کند کرده، اما تا حدود زیادی توانسته است با قراردادن قیمت، عرضه و تقاضا و نام خریدار و فروشنده، بازار کالاهای اساسی و حساس کشور را شفاف کند؛ شفافیتی که تا پیش از آن وجود نداشت. عملکرد قابل توجه بورس کالا باعث شده تا سازوکار آن حتی برای مدیران دولتی و نمایندگان مجلس هم مفری برای رهایی از رانت و مبادلات غیرشفاف باشد. بر همین اساس، به محض تصمیم مسئولان برای ساماندهی بازاری که با مشکلات متعدد روبروست، عرضه در بورس کالا نخستین و تنها گزینه روی میز است.

■ قابلیتی که نمی‌توان نادیده گرفت

اکنون با وجود اینکه همچنان مکانیزم بازار به عنوان دشمن فساد و رانت خود دشمنان بسیاری دارد، اما کارنامه‌ای از خود بر جای گذاشته که امکان نادیده گرفتنش نیست. باید از قابلیت‌های این بازار بهره برد و سایر بازارها را به آن سپرد. بدین ترتیب هرگاه بحث قیمت‌گذاری به میان می‌آید، نام بورس کالا مطرح می‌شود. به طوری که به خصوص در سال‌های اخیر شاهد رشد قابل توجه کالاهای پذیرش‌شده در رینگ‌های مختلف بورس کالا هستیم و در کنار کالاهای کشاورزی، فلزات و ... مسئولان برای عرضه کالاهای مهمی نظیر مسکن و خودرو نیز در این شرکت اصرار دارند. در واقع بازار سرمایه از چنان تنوع بالایی در ابزارها و روش‌های معامله کالاهای مختلف برخوردار است که با استانداردسازی، بسیاری از کالاها را می‌توان به مکانیزم‌های این بازار سپرد.

اکنون در کنار مدیرانی که به اتاق شیشه‌ای بورس کالا اعتماد کرده‌اند، تولیدکنندگان واقعی نیز از آن حمایت می‌کنند چراکه یکی از مزایای بازار سرمایه کوتاه کردن دست دلالان و واسطه‌هایی است که دسترنج تولیدکنندگان را از آن خود می‌کنند. بدین ترتیب محصول تولیدکنندگان به

ارتباط معنادار عدم مداخله دولت با موفقیت بورس کالا

عسگری مارانی: اغلب مقامات دولتی برای تنظیم هر بازار آشفته‌ای، مکانیزم بورس کالا را پیشنهاد می‌کنند

علی افلاکی/ سال‌هاست که دو تفکر قیمت‌گذاری دستوری و مکانیزم بازار در اقتصاد ایران در برابر هم قرار دارند. از یک سو، طرفداران قیمت‌گذاری اعتقاد دارند که با این روش از مصرف‌کننده حمایت می‌کنند و در سوی دیگر کسانی هستند که با تکیه بر تجربه چهار دهه گذشته قیمت‌گذاری را نه تنها به سود بلکه به زیان مصرف‌کننده و تولیدکننده می‌دانند. در این میان از سال ۱۳۸۶ بورس کالای ایران به عنوان مرجعی برای مکانیزم بازار در کشور شکل گرفته است تا بدین ترتیب، کفه طرفداران اقتصاد بازار سنگین‌تر شود. هرچند، همچنان ردپای مداخله‌ها و قیمت‌گذاری در برخی از محصولات پذیرش شده در بورس کالا آشکار است اما این بورس توانسته، در بسیاری از بازارها و کالاها، کارآمدی کشف قیمت متکی بر عرضه و تقاضا و شفافیت را به اثبات برساند. علی‌رضا عسگری مارانی، کارشناس خبره بازار سرمایه، از جمله صاحب نظرانی است که اعتقاد دارد با وجود تمام مداخلات، بورس کالا در دفاع از مکانیزم بازار عملکرد موفق داشته و افزایش تمایل تصمیم‌سازان به این بازار برای تنظیم بازارهای حساس کشور مؤید آن است.

کنیم به طور قطع با قیمت کمتر به دست مصرف‌کننده نمی‌رسد و تنها به ایجاد رانت منجر می‌شود. بنابراین برای استفاده کامل از مزیت‌های بورس کالا مداخلاتی که همچنان در خصوص برخی از کالاها از سوی دولت صورت می‌گیرد باید متوقف شود.

۲ بورس‌های کالایی در سایر کشورها چگونه عمل می‌کنند؟

دلیل اصلی ایجاد بورس‌های کالایی در جهان، تنظیم‌گری بازار است. محصولات که سهم قابل توجهی در تولید ناخالص داخلی دارند، در بورس کالا عرضه و قیمت آنها بر اساس مکانیزم شفاف عرضه و تعیین می‌شود. در ایران هم به همین دلیل محصولات مانند فولاد، زعفران، مس و ... به دلیل اهمیت بالای‌شان وارد بورس کالا شد. دولت‌ها با این راهکار کل یک زنجیره را تنظیم می‌کنند، زیرا وقتی کالای بالادستی که ماده اولیه صنایع پایین‌دستی است را به مکانیزم بازار می‌سپاریم و قیمت واقعی آن کشف می‌شود، بر روی تمام محصولات پایین‌دستی هم تاثیر

۲ در سال‌های اخیر به دلیل خسارت‌های آشکار نظام قیمت‌گذاری دستوری، گرایش به مکانیزم بازار بر اساس عرضه و تقاضا تقویت شده است، آیا می‌توان امید داشت که این گرایش تفکر غالب اقتصاد شود؟

از نگاهی کلی، دو نوع تفکر در حوزه اقتصاد قابل تفکیک است؛ یکی اعتقاد دارد که ثابت نگه داشتن قیمت و قیمت‌گذاری به نفع مردم است و دیگری معتقد است تنها بر اساس مکانیزم بازار و عرضه و تقاضا قیمت‌ها کنترل و بازار تنظیم می‌شود که مصداق بارز آن بورس کالا است.

اما همان‌گونه که اشاره کردید تجربه دهه‌های اخیر در اقتصاد ایران نشان داده است که تفکری که به دنبال قیمت‌گذاری است در نهایت به ضرر مصرف‌کننده و تولیدکننده تمام می‌شود که نمونه‌های بسیار زیادی از آن وجود دارد. ولی یکی از مشکلاتی که هم‌اکنون وجود دارد، مداخله با روش‌های مختلف در سازوکار بورس کالا است. درواقع اگر در بورس کالا محصولی را زیر قیمت بازار عرضه

و مصرف‌کننده است، بلکه عامل قاچاق گسترده بسیاری از این محصولات به خارج نیز می‌شود. در همین خصوص متأسفانه شیوه‌نامه فولادی که با شعار حمایت از تولید در واحدهای پایین‌دستی ابلاغ شد، زمینه تولید کاذب را فراهم آورد. در شرایطی که ساخت‌وساز در کشور راکد است و پروژه‌های عمرانی نیز رونق زیادی ندارد شاهد آمارهایی از رشد میزان مصرف محصولاتمانند فولاد، میلگرد و ... هستیم که ریشه آن قاچاق به خارج است.

۲ عده‌ای معتقدند به دلیل عرضه یارانه‌ای برخی کالاها مانند حامل‌های انرژی یارانه‌ای به تولیدکنندگان، استفاده از راهکار قیمت‌گذاری دستوری، قابل دفاع و درست است ...

برخی از صنایع را متهم می‌کنیم که از امکانات ارزان دولتی استفاده می‌کنند و محصول خود را گران می‌فروشند. برای مثال گفته می‌شود که تولیدکننده از حامل‌های انرژی ارزان استفاده می‌کند و باید محصول خود را با قیمت کمتری عرضه کند، اما واقعیت این است که دولت هیچ منتی بر واحدهای تولیدی ندارد، چرا که اولاً در بودجه ۱۴۰۰ قیمت بسیاری از حامل‌ها به سطح قیمت‌های جهان و منطقه رسیده است. برای مثال قیمت برق با ترکیه که یکی از گران‌ترین نرخ‌های برق دنیا را دارد برابری می‌کند. در خصوص گاز نیز دلیل اینکه قیمت هنوز به نرخ جهانی نرسیده، نبود بازار صادراتی است. در خصوص آب نیز بسیاری از واحدهای تولید بزرگ مانند چادرملو و مس سرچشمه با سرمایه‌گذاری خود و کشیدن خط لوله، آب را از دریا به واحدهای خود منتقل کرده‌اند. ضمن اینکه واحدهایی مثل چادرملو نیروگاه نیز خریداری کرده‌اند یا ساخته‌اند. بنابراین دولت نباید منتی بر سر واحدهای تولیدی بزرگ داشته باشد. در خصوص مواد معدنی ارزان نیز در سال ۱۳۹۲ آنقدر بهره‌مالکانه را افزایش دادند که جای صحبتی باقی نمی‌ماند.

۲ راهکارهای موثر برای تقویت بورس کالا چیست؟

علاوه بر کالاهایی که هم‌اکنون وارد بورس کالا شده است، باید تمام کالاهایی که امکان پذیرش در بورس را دارد وارد این بازار کرد تا مکانیزم آنها شفاف شود. هیچ بنگاهی نمی‌تواند محصول خود را با زیان عرضه کند و این در شرایطی است که به دلیل

می‌گذارد و دیگر نیازی نیست کل زنجیره تنظیم و کنترل شود. به عنوان نمونه، طی سالیان گذشته که اهمیت پنبه افزایش یافت، این محصول وارد بورس کالا شد تا به عنوان کالای بالادستی تنظیم شود. بنابراین دیگر نیازی نیست محصولات نساجی هم وارد عرضه بورس شوند، زیرا وقتی محصول اصلی بر اساس مکانیزم بازار عرضه شود تا انتهای زنجیره تنظیم می‌شود.

بر همین اساس در دنیا کالاهایی که برای هر اقتصادی اهمیت بالایی دارد و در تولید ناخالص داخلی سهمی دارد وارد بورس کالا می‌شود. برای مثال در برزیل شکر و در آمریکا آب پرتقال و در سایر کشورها کاکائو، محصولات کشاورزی و ... کالاهای اصلی در بورس کالاست. بدین ترتیب علاوه بر تنظیم بازار داخلی بازارهای صادراتی نیز شفاف می‌شوند.

۲ چالش‌های اصلی بورس کالای ایران چیست؟

اگر برای کالایی که وارد بورس شده است، مکانیزمی طراحی کنیم که حراج اتفاق نیفتد ایجاد رانت کرده‌ایم. مکانیزمی مانند سامانه «بهین‌یاب» وزارت صمت که مشخص می‌کند فقط افراد خاصی باید این محصول را خریداری کنند یا مقرراتی که برای مثال تعیین می‌کند که باید قیر با نصف قیمت برای آسفالت جاده و خیابان‌ها عرضه شود، به دلیل ناکارآمدی، برای بورس کالا چالش‌زا می‌شود. علاوه بر این در این زنجیره اتفاقاتی می‌افتد که دیگر هیچ مکانیزم کنترلی برای نظارت بر آن وجود ندارد و دولت‌ها هم اغلب مجال و تمرکز برای پیگیری و رفع این کاستی‌ها ندارند و گاهی تصمیم‌ها و مصوبات دولتی، خود عامل تحمیل تنش جدیدی به بورس کالا می‌شود. مثلاً تصمیم‌گیران با هدف کاهش قیمت‌ها در بازار مسکن با قیمت‌گذاری دستوری فولادسازان را ناچار می‌کنند تا محصولات خود را زیر قیمت بازار عرضه کنند. این در حالی است که قیمت فولاد باید برگرفته از نرخ جهانی و مبتنی بر مکانیزم عرضه و تقاضا تعیین شود. رعایت نکردن همین نکته بدیهی موجب شده تا شکاف قیمتی زیادی میان قیمت دولتی و نرخ آزاد کالاهای مشمول قیمت‌گذاری دستوری ایجاد شود که نه فقط به زیان تولیدکننده

مکانیزمی مانند سامانه «بهین‌یاب» وزارت صمت که مشخص می‌کند فقط افراد خاصی باید این محصول را خریداری کنند یا مقرراتی که برای مثال تعیین می‌کند که باید قیر با نصف قیمت برای آسفالت جاده و خیابان‌ها عرضه شود، به دلیل ناکارآمدی، برای بورس کالا چالش‌زا می‌شود

عیار بورس کالا در اقتصاد مشخص شد

محمد کاظم مهدوی: مقامات به ناکارآمدی
قیمت‌گذاری دستوری پی برده‌اند

سیاوش ضرابی/ با وجود تمام مقاومت‌ها و کارشکنی‌هایی که برخی مدیران در رابطه با بورس کالا انجام می‌دادند، در سال‌های اخیر شاهد افزایش تمایل مسئولان به این بازار هستیم تا با بهره‌گیری از مزیت‌ها و قابلیت‌های آن مشکلات و معضلات عدیده بازارهای کالایی برطرف شود، اما اینکه چرا مدیران دولتی به بورس کالا تمایل پیدا کرده‌اند، پرسشی است که محمدکاظم مهدوی، مدیرعامل کارگزاری آپادانا به آن پاسخ می‌دهد. به اعتقاد این کارشناس بازار سرمایه، آثار مخرب سیاست قیمت‌گذاری دستوری و مداخله در اقتصاد آنقدر گسترده است که مدیران دولتی چاره‌ای جز پذیرش ابزارهای بازار سرمایه ندارند؛ ابزارهایی که طی سال‌های متعددی در تمام کشورها تجربه موفق به همراه داشته است.

۱۲ سرکوب قیمت‌ها و مقاومت در برابر مکانیسم بازار در اقتصاد ایران چه پیامدهایی داشته است؟

در سال‌های اخیر، شاهد دخالت‌های زیادی در سازوکارهای بورس کالا هستیم. وقتی قیمت جهانی یک کالا افزایش یافته است، اگر نتوانیم در بازار داخل قیمت واقعی داشته باشیم، نتیجه آن بر هم خوردن نظم بازار و رشد قاچاق می‌شود. بر همین اساس حتی کالاهایی که از نظر اقتصادی حمل آنها به دلیل حجیم بودن دشوار است هم به خارج از کشور قاچاق شد که در خصوص کالاهای قابل حمل شاهد قاچاق چندبرابری هستیم. علاوه بر این، قیمت‌گذاری دستوری بخش تولید را نیز ناتوان و فرسوده کرده است و در مقابل عده‌ای واسطه سود سرشاری از اختلاف قیمت دولتی و آزاد به دست آورده‌اند. به طور معمول در اقتصاد ایران قیمت‌ها را سرکوب می‌کنند و هنگامی که شرایط بحرانی می‌شود، شاهد یک ولنگاری در قیمت‌ها هستیم چرا که دیگر با سرکوب قیمت امکان ثبات

قیمت‌گذاری دستوری برخی از صنایع مانند خودرو هم‌اکنون با زیان محصول عرضه می‌کنند و ضمن اینکه صنعت با زیان انباشته مواجه می‌شود، منافع میلیون‌ها سهامدار مستقیم و غیرمستقیم این صنایع نیز پایمال می‌شود. باید به نظام سرمایه‌ای که مالیات پرداخت می‌کند، احترام گذاشت و تنها با بخش‌هایی که از مالیات فرار می‌کنند باید برخورد شود. این در حالی است که تمام کالاهایی که در بورس کالا عرضه می‌شود به صورت شفاف مالیات خود را می‌پردازند. مکانیزم جهانی قیمت‌گذاری در حیطه مدیریت استراتژیک قرار دارد، به این معنا که عرضه باید بر اساس قیمت تمام‌شده روز و محاسبه تمام هزینه‌ها صورت گیرد و بر همین اساس، قیمت جهانی در هر منطقه و هر فصل تفاوت دارد. بحث دیگر، حلقه مفقوده‌ای است که در توزیع داریم. توزیع به دلیل سنتی بودن مشکلات بسیاری دارد. در سایر کشورها با فعالیت واحدهای عمده‌فروشی که کالا را با قیمت تمام‌شده عرضه می‌کنند، این مشکل حل شده است.

۱۳ کارنامه بورس کالا در دفاع از از مکانیزم بازار را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

بورس کالا در مقایسه با سایر بخش‌های اقتصاد ایران، عملکرد موفقیت‌آمیزی داشته تا حدی که می‌توان گفت، بیش از ۸۰ درصد از اهداف خود را محقق کرده و اگر دخالت‌های دولتی نبود، این رقم می‌توانست بیشتر هم باشد. در واقع هر بخشی از بورس کالا که دولت در آن حضور ندارد، شاهد موفقیت چشمگیری بوده‌ایم و این بورس در برآورده‌سازی اهداف و عملیاتی کردن مکانیزم بازار و عرضه و تقاضا، توانمند ظاهر شده است. برای مثال دلیل نبود مشکل در معاملات بورسی زعفران یا نقره، حضور نداشتن دولت در این معاملات است. نکته‌ای که به بورس کالا مجال می‌دهد تا بر اساس سازوکارهای خود، این بازارها را تنظیم و رضایت فعالان بازار را جلب کند. اما در بخش‌های دیگر بورس کالا که دولت حضور و مداخله خود را تحمیل کرده، کاستی‌هایی مشاهده می‌شود و میان هدف‌گذاری‌ها و خروجی‌ها شکافی پدید آمده است. اما با وجود تمام این مداخلات و مشکلات، هم‌اکنون بورس کالا نقش مهمی در اقتصاد ایران بازی می‌کند و در حد توان خود از مکانیزم بازار جانانه دفاع کرده است. به همین دلیل طی سال‌های اخیر، اغلب مقامات دولتی برای تنظیم هر بازار آشفته‌ای، مکانیزم بورس کالا را پیشنهاد می‌کنند و در همین چارچوب، طرح ورود خودرو به بورس کالا هم تدوین شده تا با استفاده از مزیت‌های بورس، این بازار هم سامان یابد.

قیمت‌ها وجود ندارد. مدیران دولتی در تمام اقتصادها به طور معمول کارایی دانش‌محور را به دور از منافع سیستمی و حزبی دنبال نمی‌کنند و تابع دستورات هستند. بر همین اساس در دولت‌های مختلف نظرات مدیریتی و غیرکارشناسی خود را به مدیران تحمیل کرده‌اند.

۴ پس چرا مدیران و مسئولان به خصوص در سال‌های اخیر به بورس کالا تمایل پیدا کرده‌اند؟

اینکه مدیران دولتی و نمایندگان مجلس برای تنظیم بازار کالاها سازوکار بورس کالا را انتخاب می‌کنند به این دلیل است که دیگر راهی ندارند و درواقع مجبور هستند. وقتی مشاهده می‌کنند که با روش‌های سنتی تولیدکنندگان یکی پس از دیگری از چرخه رقابت حذف می‌شوند چاره‌ای جز انتخاب سازوکارهای بازار سرمایه ندارند. به عبارت دیگر، در حالی که بخشی از مدیران دولتی و نمایندگان مجلس تصور می‌کردند که با قیمت‌گذاری دستوری و شیوه‌های سنتی قادر به تنظیم و مدیریت بازار هستند، اجبارها و واقعیت‌های اقتصادی به آنها نشان داد که این مسیر چاره‌ساز نیست. وقتی که به‌رغم اختصاص منابع هنگفت برای پرداخت یارانه، همچنان بازار متعادل نیست و محصول با قیمت تعیین‌شده به دست مصرف‌کننده نمی‌رسد، مشخص است که این روش کارایی ندارد. روشی که تولیدکنندگان را نیز با مشکلات جدی روبه‌رو کرده است.

بر همین اساس، استفاده از ابزارهای شفاف بازار سرمایه در بورس کالا تنها گزینه شده است. از سوی دیگر اگر قرار باشد، روش‌های سنتی تداوم یابد با شرایطی به‌مراتب بدتر مواجه خواهیم شد.

در سال ۱۳۸۶ قیمت شیر یارانه‌ای ۱۳۰ تومان تعیین شده بود. در این دوره به دلیل افزایش شدید هزینه‌ها، همه تولیدکنندگان درخواست کردند که قیمت ۱۰ تومان افزایش یابد و به ۱۴۰ تومان برسد. اما شخص رئیس‌جمهور وقت با این درخواست مخالفت کرد. به گفته وی اینکه قیمت دوغ به ۵۰۰ تومان رسیده منطقی نیست. این در

حالی است که در اقتصادی که با تورم بالایی روبروست، درخواست این افزایش قیمت طبیعی بود. اما شخص رئیس‌جمهور وقت در شورای اقتصاد به عنوان متولی این حوزه، نظر تمام اعضا را رد کرد. در این دوره، به دلیل اینکه گاوداری‌ها با فشار هزینه روبه‌رو بودند، بسیاری از آنها گوساله‌ها را سر بردند و نتیجه این کار کمبود تولید شیر و جهش قیمتی شد. نمونه‌های مشابه بسیاری در اقتصاد ایران وجود دارد. وقتی تولیدکننده سیمان مجبور است که محصول خود را برای مثال ۲۰ تومان عرضه کند و قیمت آن در بازار ۷۰ تومان است، تنها این فاصله ۵۰ تومانی به جیب دلالتان و عده‌ای خاص می‌رود.

۴ بورس کالا چه مزیت‌هایی نسبت به بازار سنتی دارد؟

در مجموع و در هر شرایطی ابزارهای بازار سرمایه کارایی و عملکرد مطلوب‌تری نسبت به روش‌های دولتی دارد. در بورس کالا محصول بر اساس مکانیزم بازار یعنی عرضه و تقاضا و رقابت به صورت شفاف کشف می‌شود و دیگر دلالتان و واسطه‌ها نقشی در آن ندارند. به این ترتیب تولیدکننده هم به دلیل قیمت واقعی که کشف می‌شود، می‌تواند سر پا بماند. در یک سال اخیر که بسیاری بورس اوراق بهادار را حبابی می‌دانند باید این پرسش را مطرح کرد که اگر بورس نبود چه اتفاقی در اقتصاد ایران می‌افتاد. این موضوع برای بورس کالایی نیز صادق است. در شرایطی که اقتصاد ایران با آن روبروست، استفاده از بورس کالا ضروری است. حداقل در این بازار کشف قیمت بر اساس عرضه و تقاضا به صورت واقعی انجام و هزینه واقعی تولیدکنندگان پوشش داده می‌شود. این در حالی است که در روش سنتی، آسیب زیادی به تولیدکنندگان وارد می‌شود. با این حال باید گفت، در صورتی که اقتصاد ایران با خارج تعامل گسترده‌ای داشته باشد، بسیاری از مشکلات فعلی اقتصادی حل خواهد شد.

اینکه مدیران دولتی و نمایندگان مجلس برای تنظیم بازار کالاها سازوکار بورس کالا را انتخاب می‌کنند به این دلیل است که دیگر راهی ندارند و درواقع مجبور هستند

شفافیت گریزی، حلقه وصل مخالفان عرضه‌های بورسی

بهادر شمس: اغلب کاستی‌های بورس کالا ناشی از ناهمراهی سایر نهادهای مرتبط با این بورس است

سپاوش ضرابی/ این روزها نام بورس کالا با بازارهای کلایی گره خورده و هرگاه قرار است بازاری به سامان برسد و متعادل شود، رینگ‌های شفاف بورس کالا گزینه اصلی روی میز مدیران است. این در حالی است که بر خلاف سایر کشورها، بورس کالا در ایران هنوز با ظرفیت‌ها و قابلیت‌های خود فاصله دارد. در واقع مداخلاتی که از سوی وزارتخانه‌های دولتی و ستادها و شوراهای مختلف در سازوکارهای آن صورت می‌گیرد، از شتاب توسعه این بازار کاسته است. با این وجود مرور عملکرد بیش از ۱۳ ساله بورس کالا حاکی از موقعیتی ویژه برای آن در اقتصاد است، به‌گونه‌ای که این بورس به مأمنی برای مقابله با قیمت‌گذاری دستوری و رجوع به اقتصاد بازار تبدیل شده است.

در همین خصوص، بهادر شمس، کارشناس بازار کلایی و مدیرعامل کارگزاری آرمان تدبیر نقش جهان، جایگاه امروزی بورس کالا را تحلیل می‌کند. به گفته وی، در طول فعالیت این بازار مخالفت‌های بسیاری از سوی مدیران سنتی صورت گرفت، اما به دلیل نقش و اهمیتی که سازوکارهای این بازار دارد، هیچ یک از این مخالفت‌ها اثر نداشت.

می‌اندازند و برخی مقامات حتی کمر به تعطیلی بورس کالا بسته بودند که موفق نشدند. با این وجود، هم‌اکنون اتفاق نظر ایجاد شده که معاملات بورس کالا شفاف است و در این سازوکار، فساد و رانت کمتر می‌شود. البته همان‌گونه که اشاره شد همانند دیگر بازارها کاستی‌هایی هم در بورس کالا وجود دارد که البته اغلب آنها ناشی از ناهمراهی سایر نهادهای مرتبط با این بورس است. به عنوان نمونه در سامانه «بهین‌باب» که مسئول معرفی متقاضیان به بورس کلاست، تخلفاتی صورت می‌گیرد.

❑ دلیل کارشکنی و ناهمراهی برخی مسئولان با بورس کالا چیست؟

همان‌گونه که اشاره شد، طی سال‌های گذشته مقاومت‌ها و کارشکنی‌های بسیاری در برابر بورس کالا صورت گرفت. به طوری که برخی از مدیران اگر توانش

❑ به عنوان یک کارشناس، وضعیت و جایگاه بورس کالا در اقتصاد ایران را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

واقعیت این است که در سایر بورس‌های کلایی جهان، به خصوص کشورهای صنعتی، سازوکارها با ایران تفاوت دارد. چرا که در کشورهای توسعه‌یافته به طور عمده به جای معاملات فیزیکی، ابزارهای مالی و قراردادهای آتی مورد دادوستد قرار می‌گیرد. با این حال، با توجه به وضعیت اقتصادی متفاوت ایران نسبت به سایر کشورها، بورس کالا در معاملات فیزیکی هم نقش پررنگی دارد.

البته، بورس کالا در ایران بدخواهان بسیاری هم دارد. طیفی از مدیران از شفافیت معاملات بورس کالا خرسند نیستند و ترجیح می‌دهند همانند دهه ۶۰ معاملات به صورت سنتی و غیرشفاف انجام شود. به همین دلیل هجمه‌هایی از سوی برخی مدیران دولتی و شماری از نمایندگان مجلس به بورس کالا صورت می‌گیرد و برخی مشکلات را گردن این بورس

سرمایه بالاست که این موضوع علاوه بر بورس کالا در بورس اوراق بهادار نیز مشاهده می‌شود که نتیجه آن نوسانات شدید سال‌های اخیر در بورس اوراق است. طبق قانون بازار سرمایه که در سال ۱۳۸۴ به تصویب رسید، شورای عالی بورس در رأس قرار دارد که وزیر اقتصاد و امور دارایی، رئیس این شورا است. بدین ترتیب دولت نقش مهمی در اداره بازار سرمایه دارد. تاثیر این نگاه دولتی را در بورس کالا هم مشاهده می‌کنیم و یکی از دلایلی که باعث شده است تا از تمام ظرفیت‌های این بازار استفاده نشود، همین موضوع است. متأسفانه برخی از نمایندگان مجلس که دانش لازم در حوزه بازار سرمایه ندارند و با سازوکارهای آن آشنایی کافی ندارند، صرف اینکه قیمت کالاها باید در بازار ثابت باشد با بورس کالا زاویه پیدا کرده‌اند. از سوی دیگر فرهنگ‌سازی مناسب در میان مردم نیز صورت نگرفته است و مهم‌تر از آن برخی از قوانین و مقررات نیز مشکل دارد. این در حالی است که بازار سرمایه نباید تحت تاثیر تصمیم یک مدیر یا نماینده مجلس قرار گیرد. در برخی از موارد مدیران و تصمیم‌گیران به جای ریشه‌یابی مشکلات، صورت مساله را پاک می‌کنند. برای مثال در دوره‌ای که قیمت مسکن با جهش مواجه شد، درج قیمت در فضای مجازی ممنوع شد، اما هیچ نتیجه‌ای نداشت چرا که جلوی قیمت را با این اقدامات نمی‌توان گرفت و قیمت سازوکار خاص خود را دارد.

❑ با وجود تمام مشکلاتی که به آن اشاره کردید، آینده بورس کالا را چگونه می‌بینید؟

نسبت به آینده بورس کالا بسیار خوشبین هستم. هرچقدر شفافیت بیشتر شود و فرار مالیاتی کاهش یابد، استقبال از بورس کالا نیز بیشتر می‌شود. با توجه به برنامه‌های متعددی که وزارت اقتصاد برای جلوگیری از فرار مالیاتی تدوین و اجرا کرده است، به طور قطع شاهد افزایش استقبال برای ورود به بورس کالا خواهیم بود.

❑ به چه دلیل استقبال از بورس کالا بیشتر می‌شود؟

هم‌اکنون به دلیل اینکه فضا شفافیت لازم را ندارد، بسیاری از تولیدکنندگان برای فرار از مالیات ترجیح می‌دهند که محصول خود را خارج از بورس عرضه کنند، اما اگر موضوع مالیات‌ها شفاف شود، این عامل حذف خواهد شد و در این صورت به نفع همه تولیدکنندگان است که کالای خود را بر اساس مکانیزم بازار و عرضه و تقاضا عرضه کنند.

را داشتند حتی این بورس را تعطیل می‌کردند. در این زمینه مدیران برخی از شرکت‌ها که خود سهامدار بورس کالا هم هستند، ترجیح می‌دهند که محصولات خود را در خارج از بورس کالا عرضه کنند یا به صورت حداقلی این کار را انجام دهند. اما به دلیل ارتقای نقش بورس کالا در اقتصاد ایران، این دست از مدیران نتوانستند در برابر آن ایستادگی کنند. در واقع بورس کالا توانسته است در اقتصاد ایران که تمایل زیادی برای مداخله دولت در آن وجود دارد هم موفق عمل کند، به طوری که عمده کالایی که در این بازار عرضه می‌شود با مشکلات به مراتب کمتری نسبت به کالاهای خارج از بورس مواجه است. بر همین اساس و البته پس از سال‌ها تلاش، اکنون این بورس جایگاه خود را در اقتصاد کشور تقویت کرده و قاطبه تصمیم‌گیران و مسئولان به

کارایی آن اعتماد دارند. روند صعودی کالاهای پذیرش‌شده در بورس کالا که در سال‌های اخیر دامنه آن به مسکن و خودرو نیز کشیده شده، مهر تاییدی بر این تحول است.

❑ برای بهبود جایگاه بورس کالا چه اقداماتی باید صورت گیرد؟

اگر بخواهیم با فساد مقابله کنیم باید میزان مبادلات در بورس کالا به عنوان یک بازار شفاف افزایش یابد. در این خصوص باید از ابزارهای نوین مالی بیشتر و متنوع‌تری در بورس کالا استفاده کنیم. همچنین کالاهایی را که هم‌اکنون در بورس انرژی معامله می‌شود، به راحتی می‌توانستیم در بستر بورس کالا وارد کنیم، اما این بخش از کالاهای انرژی‌محور از بورس کالا جدا شد. اگر کالاهای جدیدی در بورس کالا پذیرش

شود و ابزارهای معاملاتی توسعه یابد، نقش این بازار در اقتصاد پرنرنگ‌تر می‌شود. البته پذیرش برخی از کالاها مانند مسکن و املاک دشوار است و به تابلوی ویژه‌ای نیاز دارد. با این حال این دست از کالاها را نیز می‌توان با استانداردسازی وارد بورس کالا کرد. حتی فراتر از آن می‌توان اتفاقاتی را که در حوزه خصوصی‌سازی در کشور می‌افتد، از بستر بورس کالا هدایت کرد.

❑ دلیل اصلی اینکه در ایران از ظرفیت کامل بازار سرمایه استفاده نشده، چه بوده است؟

یکی از نکات مهم این است که نقش و سهم دولت در بازار

برخی از مدیران اگر توانش را داشتند حتی این بورس را تعطیل می‌کردند. در این زمینه مدیران برخی از شرکت‌ها که خود سهامدار بورس کالا هم هستند، ترجیح می‌دهند محصولات خود را در خارج از بورس کالا عرضه کنند یا به صورت حداقلی این کار را انجام دهند

پله پله تا قله

بازخوانی سیر تکاملی ۱۴ ساله بورس کالا

علی افلاکی / مهر ماه امسال، بورس کالا ۱۴ ساله می‌شود، ۱۴ سالی که آجرهای این بازار یک به یک بر روی هم گذاشته شده تا امروزه شرکت بورس کالای ایران، نقشی بی‌بدیل در بازار کالایی کشور داشته باشد.

در حالی که نخستین حلقه شرکت بورس کالای ایران یعنی سازمان کارگزاران بورس فلزات تهران، تنها با هدف پوشش فلزات به خصوص فولاد راه‌اندازی شده بود، اما با اضافه شدن محصولات کشاورزی که با راه‌اندازی بورس کشاورزی دنبال شد و ادغام این دو بورس و تشکیل بورس کالای مستقل، دایره پذیرش محصولات متعدد و متنوع گسترش یافت. به طوری که هم‌اکنون مجموعه گسترده‌ای از کالاها در این بورس پذیرش و دادوستد می‌شود. اما گام دیگری که جایگاه این شرکت را بیش از پیش محکم کرده، توسعه ابزارهای متنوع مالی همچون معاملات سلف، سلف موازی استاندارد، قراردادهای آتی و اختیار معامله، گواهی سپرده کالایی و صندوق‌های کالایی است که در شرایط نوسانی اقتصاد ایران به یکی از نقاط قوت بورس کالا تبدیل شده است. در همین راستا، سال ۱۳۹۳ اولین اوراق سلف موازی استاندارد منتشر و در سال ۱۳۹۵ معاملات اختیار معامله راه‌اندازی شد. در سال ۱۳۹۷ نیز معاملات آتی زعفران به بازار بورس معرفی و در آخرین اقدام شرکت بورس کالا، بورس املاک و مستغلات در بازار فرعی این بازار راه‌اندازی شد.

سیر تکاملی بورس کالای ایران

و در نهایت با قوانینی که به تصویب رسید، شرکت بورس کالای ایران در مهرماه سال ۸۶ به صورت رسمی تشکیل شد.

به این ترتیب نخستین بازار به فلزات اختصاص داشت که با متنوع شدن محصولات راه یافته به آن هم‌اکنون به تالار محصولات صنعتی و معدنی تغییر نام داده است. محصولات کشاورزی نیز دومین بازار تشکیل شده در بستر بورس کالا است. بازار سوم نیز به محصولات پتروشیمی نیز فرآورده‌های نفتی اختصاص دارد که در بهمن سال ۸۶ به بورس کالا راه یافتند و در آبان سال ۸۸ تالار صادراتی در جزیره کیش برای مبادلات این

بررسی روند و مسیر تکاملی بورس کالای ایران در سال‌های اخیر حاکی از توسعه مداوم این بازار دارد. در کنار گسترش فیزیکی که با افتتاح تالارها و کارگزاری‌های اختصاصی در سایر استان‌ها و شهرها برای سهولت دسترسی انجام شده، در دوره‌های مختلف از ابزارهای جدید معاملاتی نیز رونمایی شده است.

همان‌گونه که اشاره شد، شکل‌گیری بورس کالا به سال ۸۲ برمی‌گردد که سازمان کارگزاران فلزات تهران راه‌اندازی شد و بعد از آن در سال ۸۳ بورس کشاورزی نیز به عنوان بخشی دیگر آغاز به کار کرد

پس از عضویت در فیاس، در شهریور سال ۹۳، بورس کالا به عضویت کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) درآمد تا از این پس بورس کالای ایران بتواند در کمیسیون‌های ICC در داخل کشور و همچنین در کمیسیون‌های معادل در سراسر دنیا از جمله در پاریس شرکت کند.

در آخرین ماه سال ۹۴، ابزار جدیدی در بورس کالا رونمایی شد که منشأ تحول بزرگی شد. در اسفند این سال معاملات گواهی سپرده سکه آغاز شد و در تیر ماه ۹۵ نیز معاملات آنلاین گواهی سپرده سکه طلا کلید خورد. این ابزار در حوزه کشاورزی نیز توسعه پیدا کرد. در همین راستا اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی محصولات جو و ذرت عملیاتی شد. در سال ۹۵ نیز معاملات گواهی سپرده زعفران آغاز شد که با راه‌اندازی معاملات اختیار معامله روند توسعه ابزارها ادامه یافت.

در آبان سال ۹۵ با پذیرش بورس کالا به منظور حمایت و حراست از منافع سهامداران حقیقی و روان‌تر شدن معاملات سهام، در بازار پایه الف فرابورس ایران، جایگاه این شرکت به عنوان یک شرکت بورسی تقویت شد.

عضویت بورس کالای ایران در فدراسیون جهانی بورس‌ها (WFE) در تیر سال ۹۵ تحول بزرگ دیگری بود که بسترهای همکاری با سایر بورس‌های کالایی جهان را فراهم کرد.

سال ۱۳۹۶ نیز سه رخداد مهم در کارنامه بورس کالا ثبت شد. پذیره نویسی اولین صندوق سرمایه‌گذاری کالایی، راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده پسته و آغاز معاملات ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش

محصولات راه‌اندازی شد که البته به مرور محصولات صنعتی، معدنی و حتی کشاورزی نیز از طریق تالار کیش به بازارهای جهانی صادر شد.

روند توسعه بازار بورس کالا، در سال ۸۷ با معاملات جدید قراردادهای آتی سرعت گرفت که با سکه طلا جای خود را میان معامله‌گران باز کرد و با پیوستن محصولات کشاورزی مانند زیره، زعفران و پسته تکمیل‌تر شد. در اردیبهشت ۸۷، با آغاز به کار رینگ صادراتی بورس کالا، سکویی برای صادرات محصولات پذیرش‌شده در این بازار ساخته شد. اما در اواخر سال ۱۳۹۱ با تصویب هیات‌مدیره سازمان بورس، تالار فرعی نیز به عنوان بازار پنجم در پیکره بورس کالا قرار گرفت. این بازار در مهر سال ۱۳۹۳ به صورت رسمی کار خود را با هدف پذیرش کالاهایی که استاندارسازی آنها مشکل است، آغاز کرد.

نگاهی به روند توسعه این بورس نشان می‌دهد که در آذر سال ۱۳۹۲ با عضویت بورس کالای ایران در فدراسیون بورس‌های اوراق بهادار اروپایی و آسیایی (FEAS) در راستای توسعه مناسبات و ارتباطات و همکاری با تشکلهای و نهادهای بین‌المللی یکی از گام‌های توسعه برداشته شد.

فدراسیون بورس‌های اوراق بهادار اروپایی و آسیایی در سال ۱۹۹۵ با هدف ایجاد رویه واحد در بازارهای مالی اعضا و ارتقای توانمندی‌های بورس‌ها، نهادهای شرکت‌ها و کارگزاران عضو و با ۱۲ عضو تأسیس شد و اکنون دارای ۳۴ عضو ثابت و ۱۴ عضو وابسته است. انتشار اولین اوراق سلف موازی استاندارد در تیر ۱۳۹۳ نیز باعث شد تا ابزارهای بورس کالا متنوع‌تر شود. در مهر همین سال شروع معاملات در بازار فرعی که تمام محدودیت‌ها را برای پذیرش کالا از بین برد، فصل تازه‌ای را برای بورس کالا رقم زد.

پس از آن با فروش یک قطعه زمین از سوی بانک اقتصاد نوین و معامله ملک وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح عملاً پای املاک مازاد بانک‌ها و دستگاه‌های اجرایی کشور به بورس کالا باز شد. همواره، محصولات کشاورزی و ابزارهای متنوعی که برای آن تعریف شده یکی از نقاط قوت بورس کالای ایران بوده است. در همین راستا در پنجم مهر سال گذشته معاملات گواهی سپرده کشمش بعد از محصولاتی چون زعفران نگین، زعفران پوشال، زیره سبز، پسته فندق و بادامی راهی بازار گواهی سپرده بورس کالا شد.

هرچند محصول خرما از سال ۱۳۸۳ در بازار فیزیکی بورس پذیرش شده و عرضه‌های مقطعی داشته است، اما در ۱۶ دی، خرمای مضافتی هم به معاملات گواهی سپرده بورس کالای ایران راه یافت. همزمان با ورود خرمای مضافتی به رینگ بورس کالا، از دو صندوق کالایی کشاورزی هم رونمایی شد تا پس از صندوق‌های سرمایه‌گذاری کالایی بر پایه دارایی طلا، نوبت به راه‌اندازی دو صندوق کشاورزی به نام‌های سحرخیز و نهال برسد که مبتنی بر کالاهای کشاورزی در حوزه بازار گواهی سپرده و ابزار مشتقه است. در بهمن ماه سال گذشته با امضای یک تفاهنامه میان بورس کالا و یکی از غول‌های اقتصادی ایران یعنی شرکت سرمایه‌گذاری تامین اجتماعی که برخی از زیرمجموعه‌های آن سابقه همکاری با بورس کالا را داشتند، گامی جدید در جهت ورود شرکت‌های جدید و توسعه اقدامات گذشته است.

در اسفند ماه قطار توسعه بورس کالا سرعت گرفت. در دومین روز از آخرین ماه سال ۹۹، معاملات به شیوه مناقصه با همکاری شرکت توانیر و بورس کالا و در پی درخواست خرید ۳ هزار عدد کنتور برق از سوی

کشاورزی و منابع طبیعی محصول گندم و راه‌اندازی معاملات کشف پرمیوم؛ سه گام جدید این بازار به سمت جلو در سال ۹۶ بود. در سال ۱۳۹۷ نیز پس از آنکه معاملات آتی زعفران راه‌اندازی شد، در تیر همین سال بورس کالای ایران در بازار اول بورس اوراق بهادار پذیرش شد و بدین ترتیب سهام بورس کالای ایران که تاکنون در بازار پایه فرابورس معامله می‌شد، پس از این با درج در فهرست نرخ‌های بورس اوراق بهادار، روی تابلوی اول بورس معاملات خود را از سر گرفت.

۱۳۹۹، فصلی تازه

مرور تاریخچه بورس کالا از ابتدای پیدایش تا کنون، سرشار از گام‌های جدیدی است که باعث شده تا جایگاه این بازار در اقتصاد ایران محکم‌تر شود. اما می‌توان سال ۱۳۹۹ را به دلیل اقدامات متنوع مدیران این شرکت، آغازگر فصل تازه‌ای برای این بورس دانست.

سال گذشته با وجود اینکه بورس کالا به سد قیمت‌گذاری دستوری از سوی وزارت صمت درخصوص برخی از کالاهای استراتژیک برخورد، اما توانست با اتخاذ راهکارهای مناسب و موثر، دایره فعالیت خود را گسترش قابل توجهی دهد.

یکی از این اقدامات، ورود املاک و مستغلات به بورس کالا بود که معاملات آن با وجود تمام کش‌وقوس‌ها از روز ۲۹ مرداد ۹۹ بر تابلوی املاک و مستغلات بورس کالای ایران آغاز شد. نخستین عرضه متعلق به شرکت عمران شهر جدید پردیس بود که این شرکت، یک باب واحد تجاری را با قیمت پایه ۱۰ میلیارد و ۶۳۹ میلیون ریال به فروش رساند.

فروردین ماه امسال آغاز شد.

در روز ۱۰ خرداد ماه نیز پس از کشوقوس‌های فراوان یک بار دیگر تجربه عرضه سیمان در بورس کالا عملیاتی شد و ۹ واحد تولیدی بزرگ‌ترین هلدینگ تولیدی سیمان روی تابلو رفت و تجربه موفقی داشت. محصولی که طی سال‌های گذشته به دلیل قیمت‌گذاری دستوری با مشکلات فراوانی روبه‌رو شده است و فعالان این صنعت امید دارند بر اساس ماده ۱۸ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید مصوب سال ۸۴ که دولت را مکلف کرده کالای پذیرفته‌شده در بورس را از نظام قیمت‌گذاری خارج کند؛ سیمان از قید دستور خارج شود و بر پایه ابزارهای رقابتی خرید و فروش شود. البته نمایندگان مجلس نیز در حال پیگیری طرحی برای عرضه خودرو در بورس کالا هستند. اقدامی که یک بار با عرضه خودرو سراتو تجربه شده بود و اکنون قانون‌گذاران برای ساماندهی بازار خودرو دوباره به فکر استفاده از ابزارهای بورس کالا افتاده‌اند که در صورت تصویب و نهایی شدن در سال جاری شاهد بورسی شدن کامل خودرو خواهیم بود. در اوایل خرداد یکی از پرونده‌های قدیمی در بازار آتی بورس کالا بازگشایی شد، یعنی ورود ارز به این بازار که سال‌ها قبل بحث آن جدی شد، اما به دلیل مخالفت بانک مرکزی به سرانجام نرسید. اما اکنون مرکز پژوهشی بانک مرکزی در گزارشی جدید اعلام کرده که بسترهای راه‌اندازی قراردادهای آتی ارز در بستر بورس کالای ایران فراهم شده است. بنابراین در صورتی که نهادهای ذیربط در این زمینه مصمم باشند، می‌توان امید داشت که ارز هم به کالاهای متنوع بورس کالا بپیوندد.

دادوستد ۱۸۴ کالا در بازار فیزیکی بورس کالا

با رسیدن تدریجی قافله کالاهای مختلف به رینگ‌های مختلف بورس کالا هم‌اکنون ۱۸۴ کالا در زیرگروه فرعی و

شرکت توزیع نیروی برق منطقه استان آذربایجان غربی کلید خورد.

چهار روز بعد امضای تفاهمنامه همکاری میان مرکز توسعه تجارت الکترونیکی وزارت صمت و بورس کالای ایران در راستای تسهیل تبادل الکترونیکی اطلاعات و توسعه به‌کارگیری امضای الکترونیکی در سامانه‌های بورس کالا، امضای دیجیتال هم وارد تالار نقره‌ای شد. در روز ۱۳ اسفند نیز تفاهمنامه معامله حواله حمل‌ونقل با بهره‌گیری از ظرفیت اوراق حق امتیاز در بورس کالا با همکاری راه‌آهن ایران امضا شد. بر این اساس، تولیدکنندگان حوزه‌های مختلف شامل صنایع فولاد، پتروشیمی و سنگ آهن که در بورس کالای ایران حضور دارند می‌توانند همزمان با انجام معاملات کالاهای‌شان، حواله‌های حمل‌ونقل را نیز خریداری کنند تا با بهترین قیمت قادر به حمل‌ونقل کالای خود باشند.

چهارمین رخداد مهم در اسفند ماه در روز هفدهم این ماه با افتتاح تالار حراج باز با عرضه ۲۵۰ هزار تن سنگ آهن کلوخه و ۵۰ هزار تن سنگ آهن دانه‌بندی رقم خورد تا زنجیره محصولات فولادی در بورس کالا تکمیل شود. در همین روز در قراردادهای آتی پنجمین تحول اسفند ماه عملیاتی شد. بدین ترتیب در ۱۷ اسفند، با راه‌اندازی قرارداد آتی نقره این محصول روی تابلوی بازار آتی بورس کالا رفت تا نقره در همسایگی زعفران، پسته و زیره قرار گیرد.

تداوم توسعه در ۱۴۰۰

بعد از سال طلایی ۱۳۹۹ برای توسعه بورس کالا، این مسیر در سال جاری نیز ادامه داشته است. در همین فروردین امسال با ورود برنج به بورس کالا، محصول جدیدی طبق استاندارد در انبارها پذیرش شد. بدین ترتیب برنج نیز به عنوان یک دارایی پایه جدید به این بازار اضافه و معاملات آن نیز در این بازار از ۱۴

۵۴ زیرگروه اصلی در تالار نقره‌ای پذیرش شده است. همچنین در بازار فیزیکی تالار صنعتی و معدنی که محصولاتمانند فولاد، آلومینیوم، مس، روی، سرب، فلزات گرانبها و صنعتی و معدنی را شامل می‌شود دارای ۲۴ زیرگروه اصلی و ۵۱ زیرگروه فرعی است که انواع مقاطع، شمش و ... را در بر می‌گیرد.

در تالار محصولات صنعتی و معدنی بیش از ۱۳ میلیون و ۷۳۸ هزار تن کالا به ارزشی بالغ بر ۱۶۶ هزار میلیارد تومان مورد دادوستد قرار گرفت که نسبت به سال پیش از آن به ترتیب رشد ۴۲ و ۱۷۱ درصدی را در حجم و ارزش معاملات داشت.

در این تالار حدود ۹/۸ میلیون تن کالا به صورت سلف، ۲۷۹ هزار تن کالا در قالب قرارداد نسیه و ۳/۶ میلیون تن کالا به صورت نقدی فروخته شد که در این بین حجم معاملات سلف و نقدی با افزایش ۲۹/۷ و ۱۰۷/۸ درصدی همراه بود که عمده این حجم و ارزش مربوط به معاملات فولاد بوده است.

در تالار محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی نیز ۹ زیرگروه اصلی و ۵۶ زیرگروه فرعی مشاهده می‌شود. عملکرد این تالار در سال گذشته حاکی از دادوستد ۵ میلیون و ۱۴۱ هزار و ۵۵۰ تن محصول به ارزش ۸۳ هزار و ۳۷۷ میلیارد تومان است که نسبت به سال ۹۸ رشد ۱۱ و ۹۶ درصدی به ترتیب در حجم و ارزش معاملات در بازار محصولات پتروشیمی داشته است.

در بخش محصولات فرآورده‌های نفتی نیز ۱۴ میلیون و ۳۸۷ هزار و ۳۷۱ تن کالا معامله شد که رشد ۲۰/۵ درصدی نسبت به سال ۹۸ برای این معاملات به ثبت رسید. ارزش معاملات نیز با ۸۳ درصد افزایش به رقم ۶۰ هزار و ۷۲۸ میلیارد تومان بالغ شد. همچنین در تالار محصولات کشاورزی دامنه وسیعی از محصولات دیده می‌شود. در این تالار ۲۱ زیرگروه اصلی و ۷۶ زیرگروه فرعی وجود دارد.

در سال گذشته بازار محصولات کشاورزی نیز با معامله ۶۸۴ تن محصول، ارزش ۶۴۹ میلیارد تومانی را به ثبت رساند تا علی‌رغم کاهش حجم معاملات، شاهد رشد چشمگیر ارزش معاملات سال ۹۹ باشیم. در سالی که گذشت معامله‌گران ۷۴ تن زعفران و ۶۱۰ تن خرما را در تالار محصولات کشاورزی مورد دادوستد قرار دادند. در تالار کالا و اوراق مبتنی بر بازار مشتقه نیز جمع کالاهای به ۲۶ مورد می‌رسد. این بازار نیز شاهد معامله ۱۳ میلیون و ۷۶۱ هزار و ۸۸۵ قرارداد آتی و اختیار معامله به ارزشی حدود ۱۹ هزار و ۵۶۲ میلیارد تومان بود.

بازار ابزارهای مالی بورس کالای ایران نیز در حالی بالغ بر یک میلیارد و ۷۴۵ میلیون و ۶۶۴ هزار قرارداد شامل اوراق سلف موازی استاندارد، گواهی سپرده کالایی و واحدهای صندوق‌های سرمایه‌گذاری دست به دست شد که ارزشی بیش از ۱۸ هزار و ۷۲۲ میلیارد تومان را در پی داشت. در این تالار حجم و ارزش معاملات به ترتیب ۹ و ۱۸۷ درصد رشد را تجربه کرد.

در بازار فرعی بورس کالا تعداد کالاهای در زیرگروه اصلی ۸ مورد و در زیرگروه فرعی ۵۶ مورد است. در سال گذشته، ۱۲۲ هزار و ۹۷۳ تن کالا در بازار فرعی معامله شد که ارزش این معاملات به رقمی بیش از ۹۲۶ میلیارد تومان رسید. به این ترتیب، رشد ۳۳ و ۹۵ درصدی حجم و ارزش معاملات بازار فرعی از دیگر رکوردهای ثبت‌شده در بورس کالا است. به این ترتیب هرچند همچنان ظرفیت‌های بسیاری برای پذیرش کالاهای جدید در بورس کالای ایران وجود دارد، اما محصولات متنوعی که در بخش‌های مختلف وارد این بورس شده‌اند نشان‌دهنده سهم و نقش بورس کالا در بازار کالایی و اقتصاد ملی ایران است.

دادوستد ۳۵۰ هزار میلیارد تومان کالا

هرچند تعداد محصولات که وارد تالارهای مختلف بورس کالا شده، زیاد است اما حجم و ارزش معاملات آنهاست که کارایی بورس کالا را تایید می‌کند. بر همین اساس نگاهی به آمار معاملات بورس کالا در سال گذشته حاکی از ثبت رکوردهای جدیدی در تاریخ این شرکت است. در همین راستا پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد که در آینده ارزش معاملات بورس کالا یک چهارم تولید ناخالص داخلی کشور را شامل شود. امیرحمزه مالیر، عضو هیات‌مدیره بورس کالا با ترسیم چشم‌اندازی روشن طی سال‌های آینده، پیش‌بینی کرد طی سال‌های آینده ارزش معاملات این بورس حداقل تا ۲۵ درصد تولید ناخالص داخلی افزایش یابد.

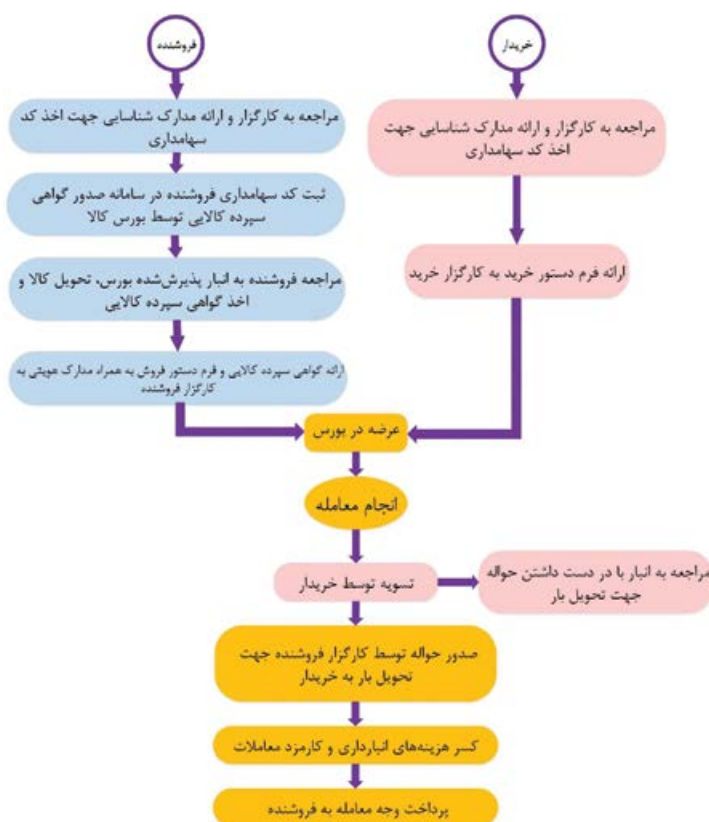
مرور معاملات سال ۹۹ بورس کالا نشان می‌دهد که جدای از ثبت رکوردهای جدید در حجم و ارزش معاملات به تفکیک محصولات مختلف، ۸ رکورد اصلی در بازار فیزیکی به ثبت رسیده است؛ طی سال گذشته رکورد تاریخی حجم و ارزش معاملات بازار فیزیکی، حجم و ارزش معاملات محصولات صنعتی، حجم و ارزش معاملات پتروشیمی و حجم و ارزش معاملات فرآورده‌های نفتی همگی شکسته شد. همچنین علاوه بر رشد بسیاری از متغیرها، رکورد تاریخی ارزش معاملات گواهی سپرده کالایی و ارزش معاملات صندوق‌های سرمایه‌گذاری کالایی در سال گذشته نیز جابه‌جا شد. در سال ۱۳۹۹ ارزش معاملات بورس کالا به رقم ۳۵۰ هزار و ۹۲۷ میلیارد تومان رسید که ۱۰۸ درصد بیشتر از سال ۱۳۹۸ است.

در سال گذشته، در بازار فیزیکی بورس کالا بیش از ۳۳ میلیون و ۳۹۰ هزار تن انواع کالا دادوستد شد که این حجم نسبت به سال ۹۸ با رشد ۲۷ درصدی همراه بود. ارزش معاملات در این بازار نیز با افزایش ۱۲۷ درصدی به

رقم ۳۱۲ هزار و ۶۳۵ میلیارد تومان نزدیک شد.

از کل کالاهای معامله شده در بازار فیزیکی بورس کالای ایران نزدیک به ۱۲/۷ میلیون تن کالا به صورت سلف فروخته شد و حدود دو میلیون تن کالا نیز به صورت نسبه مورد معامله قرار گرفت و مابقی یعنی بیش از ۱۸/۶ میلیون تن کالا نیز به صورت نقدی خریداری شد و در این بین، حجم معاملات نسبه رشد ۲۲۵ درصدی را نسبت به دوره پیش از آن تجربه کرد. اما رکوردزنی بورس کالا محدود به سال گذشته نماند و در دومین ماه از سال جاری رکورد تاریخی ارزش معاملات ماهانه بورس کالا شکسته شد.

طی اردیبهشت ماه سال جاری، ۲ میلیون و ۹۲۵ هزار تن انواع کالا به ارزش بیش از ۴۰۶ هزار میلیارد ریال در بازار فیزیکی بورس کالای ایران مورد دادوستد قرار گرفت که نسبت به فرودین ماه به ترتیب رشد ۶ و ۱۶ درصدی را در حجم و ارزش معاملات دارد. رویداد مهم در این حوزه، ثبت رکورد جدید ۴۰۰ هزار میلیارد ریالی ارزش معاملات ماهانه بوده که در تاریخ معاملات بورس کالا رقمی بی‌سابقه است.

ضربه مرگبار دستکاری در عرضه و تقاضا

جعفری طهرانی: اغلب تصمیمات دولتی اعتماد فعالان بازار را کاهش می‌دهد

علی افلاکی/ تعیین قیمت‌های دستوری در بورس اگرچه به عنوان یک چالش در بورس کالا قابل طرح است اما آنچه به عقیده کیوان جعفری طهرانی مهم‌تر از قیمت‌های دستوری محسوب می‌شود؛ دستکاری در عرضه و تقاضاست. کیوان جعفری طهرانی، تحلیلگر ارشد بازار بین‌المللی فولاد و سنگ آهن معتقد است: دستکاری در این عرضه و تقاضا بسیار خطرناک است و سبب می‌شود اعتماد مردم به بازار کم شود. به همین دلیل او توصیه می‌کند بورس کالا زمان‌های مناسبی را برای عرضه کالاها در نظر بگیرد. او همچنین سیاست‌های مقطعی در بازار را موجب زیان اقتصاد و از بین رفتن اعتماد عمومی می‌داند.

بیشتر از تقاضا باشد و قیمت‌ها حتی به آن عدد مورد نظر کف قیمت هم نرسد. گاهی اوقات اما تقاضا بسیار زیاد است و اصطلاحاً بازار تشنه است اما عدد عرضه و تناژ آن از میزان تقاضا شده پایین‌تر است؛ در این مواقع قیمت‌ها به صورت هیجانی افزایش می‌یابد و به سقف قیمتی می‌رسد. هر دو این اتفاقات باعث برهم خوردن نظم بازار می‌شود. بنابراین آنچه بیش از همه اهمیت دارد میزان عرضه و تقاضای صورت گرفته است. بنابراین دستکاری در عرضه و تقاضا بسیار خطرناک است و سبب می‌شود اعتماد مردم به بازار کم شود، همان‌طور که در مورد بورس اوراق بهادار اتفاق افتاد.

توصیه‌ام به فعالان بازار این است که زمان‌های درستی را برای عرضه در نظر بگیرند. به طور مثال وقتی ۵۰ هزار تن تقاضا برای گندله وجود دارد نباید عرضه برای یکصد هزار تن انجام شود. زیرا باعث می‌شود حتی ۵۰ هزار تن گندله مورد تقاضا به پایه قیمت اعلام‌شده هم نرسد.

۲ محصولات فلزی چه مقدار تحت تاثیر این نظامات دستوری قرار گرفته و بازار آنها چه اندازه متلاطم شده است؟

بازار محصولات فلزی به شدت تابع بازار جهانی است. چین هم به عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده و مصرف‌کننده محصولات فلزی نقش تعیین‌کننده‌ای در تعیین قیمت‌ها دارد و به شدت در بازار تاثیرگذار است. طبیعتاً ما به دلیل تحریم‌ها به بورس کالای جهانی وصل نیستیم به طوری که اغلب مواقع شاهد تفاوت قیمت‌های جهانی و داخلی هستیم. مساله‌ای که بازار ما را تحت تاثیر زیادی قرار می‌دهد، سیاست‌گذاری‌های مقطعی است. تجربه ثابت کرده اگر برنامه‌ریزی‌ها در سه بازه زمانی کلان، کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت در نظر گرفته نشود، زیان بسیار زیادی برای اقتصاد به همراه خواهد داشت. متأسفانه، بسیاری از تصمیمات دولتی اعتماد فعالان بازار را کاهش می‌دهد.

۴ بورس کالا به عنوان بازاری شفاف که تابع نظام عرضه و تقاضاست در سال‌های گذشته تا چه اندازه تحت فشار سیاست‌های دستوری دولت قرار گرفته است؟

دستورالعمل‌هایی که در گذشته توسط وزارت صمت بابت عرضه کالایی در بورس تعیین می‌شد، به شدت تاثیرگذار بوده است؛ هم محدودکننده صادرات بوده و هم به عنوان یک ابزار محدودکننده عرضه در بورس کالا عمل کرده است. این مساله بسیار مهم است که دولت بخشنامه‌ای را تصویب و ابلاغ کند که بتواند از هر دو بخش حمایت کند. یعنی هم از عرضه‌های بورسی حمایت شود تا قیمت به صورت واقعی کشف و فروخته شود و هم بخش صادرات را پشتیبانی کند.

بخشنامه جدید وزارت صمت از این منظر عملی، اجرایی و صحیح است. در این بخشنامه تاکید شده که هر کالایی پس از دو بار عرضه، در صورتی که متقاضی درخواست خرید آن را نداشته باشد می‌تواند صادر شود و دیگر نیازی به تیک صادراتی و امضای طلایی نیست.

۴ اینکه گاهی اوقات برای کالاهایی سقف قیمت یا قیمت‌های پایه پایین تعیین می‌شود چه تبعاتی می‌تواند بر بازار داشته باشد؟

در اغلب بورس‌های کالایی یک سقف یا یک کف تعیین می‌شود. سقف قیمت به این منظور تعیین می‌شود که قیمت‌ها از یک حدی بالاتر نرود و کف قیمت برای این تعیین می‌شود که رقابت قیمتی از یک نرخ پایه شروع شود. مساله اینجاست که بازار باید با یک عرضه و تقاضای درست به تعادل برسد. عرضه و تقاضای درست به این صورت است که مطابق با تقاضای موجود، عرضه هم صورت گیرد. در واقع معتقدم بیشتر از آنکه تعیین کف و سقف قیمت موثر باشد، میزان عرضه و تقاضا تاثیرگذار است.

یعنی وقتی در بازاری که کشش وجود ندارد عرضه مازاد انجام دهیم. این مازاد عرضه سبب می‌شود که عرضه

بورس کالا

بورس های جهانی

TOCOM
SQUARE

TOCOM
Tokyo Commodity Exchange

株式会社
東京商品取引所

عملکرد بزرگ‌ترین بورس کالا در ژاپن

بررسی فرآیند قراردادهای و کالاهایی که در بورس کالای توکیو عرضه می‌شوند

هدا عربشاهی / بورس کالای توکیو (TOCOM) بزرگ‌ترین بورس در نوع خودش در ژاپن است. مأموریت این شرکت تسهیل در تجارت کالاهایی است که براساس «قانون مشتقات کالا» (Commodity Derivatives Act) تنظیم شده‌اند. وظیفه این قانون، تنظیم مقررات کسب‌وکارهای حول کالاهای داخلی است. بورس کالای توکیو زیرمجموعه «گروه بورس ژاپن» (JPX) است و قراردادهای آتی و معاملات اختیار طیف وسیعی از کالاهای بازار انرژی را عرضه می‌کند. بورس کالای توکیو (TOCOM) نوعی شرکت سهامی انتفاعی است که گروه بورس ژاپن آن را در اکتبر ۲۰۱۹ خرید و از آن پس، به‌عنوان شرکت تابعه کاملاً متعلق به این گروه فعالیت می‌کند و بازارهای الکترونیکی را برای قراردادهای آتی و معاملات اختیار مجموعه گسترده‌ای از کالاها به‌ویژه در بازار انرژی، مواد اولیه و منابع طبیعی اداره می‌کند. گروه بورس ژاپن در جولای ۲۰۲۰ تصمیم گرفت معاملات آتی و قراردادهای اختیار مربوط به فلزات گرانبها و محصولات کشاورزی را از بورس کالای توکیو به بورس اوزاکا (OSE)، یکی دیگر از بورس‌های تابعه خودش انتقال دهد که این اقدام با ادغام شرکت تسوبه وجوه اوراق بهادار ژاپن (JSCC) و شرکت تسوبه وجوه کالای ژاپن (JCCH) همزمان شد.

بورس کالا

چه کالاهایی در بورس کالای توکیو معامله می‌شود؟

در آغاز و پس از تشکیل بورس کالای توکیو که در سال ۱۹۸۴ از ادغام بورس نساجی توکیو، بورس لاستیک توکیو و بورس طلای توکیو رخ داد این بورس روی عرضه معاملات در بازارهای لاستیک، طلا، نقره و پلاتین متمرکز شد. بیش از دو دهه بعد، در دهه ۱۹۹۰، پالادیوم، آلومینیوم، بنزین و نفت سفید هم فهرست معاملات این بورس افزوده شد.

به تدریج و تا جولای ۲۰۲۰ این بورس بازارهای فلزات گرانبها، نفت، لاستیک و کالاهای نرم کشاورزی را اداره می‌کرد و در این بورس قراردادهای آتی و معاملات

اختیار برای تجارت طلا (در سه شکل استاندارد، مینی و نوردشده)، نقره، پلاتین (در دو شکل استاندارد و مینی)، پالادیوم، نفت خام، بنزین، نفت سفید، لاستیک طبیعی، دانه‌های سویا، ذرت و آذوکی (لوبیای قرمز) عرضه می‌شد و به‌خصوص، در این سال، حجم معاملات کالاهای طلا، نفت خام، پلاتین و لاستیک در این بورس به بالاترین میزان خودش رسید. اما بعد از جولای ۲۰۲۰ تاکنون، این بورس به سرمایه‌گذاران قراردادهای آتی و معاملات اختیار را در بازار انرژی، نفت سفید، نفت گاز، بنزین و نفت خام و برق عرضه می‌کند.

است و از این رو، می‌تواند امکان دسترسی مستقیم به بازار را برای فعالان در بازارهای ایالات متحده، سنگاپور، دبی و هنگ‌کنگ فراهم کند.

۴ اعضای بورس کالای توکیو به چند دسته تقسیم می‌شوند؟

عضو کارگزار- اعضای کارگزار قادرند معاملات اختصاصی و معاملات مشتری را در بازار آتی کالا که بورس کالای توکیو عرضه می‌کند انجام دهند. تعرفه ماهانه عضویت در این بخش ۶۰ هزار ین ژاپن برای هر قسمت بازار است. عضو تجارت- اعضای تجارت قادرند معاملات اختصاصی در بازار آتی کالا را که TOCOM ارائه می‌دهد، انجام دهند. تعرفه ماهانه عضویت در این بخش ۵۰ هزار ین ژاپن برای هر قسمت بازار است.

عضو کارگزار از راه دور- اعضای کارگزار از راه دور هیچ دفتری در ژاپن ندارند و قادرند معاملات اختصاصی و معاملات مشتری خارج از کشور را در بازار آتی کالا که TOCOM ارائه می‌دهد، انجام دهند. تعرفه ماهانه عضویت در این بخش ۵۰ هزار ۵۰۰۰۰ ین ژاپن برای هر قسمت بازار است.

عضو تجارت از راه دور- اعضای تجارت از راه دور هیچ دفتری در ژاپن ندارند و قادرند معاملات اختصاصی در بازار آتی کالا را که TOCOM ارائه می‌دهد انجام دهند. تعرفه ماهانه عضویت در این بخش ۵۰ هزار ین ژاپن برای هر قسمت بازار است.

گروه بورس ژاپن چیست؟

گروه بورس ژاپن (JPX) از ترکیب تجاری میان گروه بورس اوراق بهادار توکیو و بورس اوراق بهادار اوزاکا در اول ژانویه ۲۰۱۳ تاسیس شد. این گروه در اول اکتبر ۲۰۱۹ باهدف توسعه کسب‌وکار خودش در بازار معاملات مشتقات کالا، بورس کالای توکیو را خرید. JPX بازارهای ابزارهای مالی بورس را اداره می‌کند و محیط‌های معتبری را برای خرید و فروش اوراق بهادار و ابزارهای مشتقات در اختیار کاربران بازار قرار دهد. علاوه بر تأمین زیرساخت‌های بازار و داده‌های بازار، JPX خدمات تسویه حساب و تسویه وجوه را هم ارائه می‌دهد و برای حفظ یکپارچگی بازارها بر عملکرد معاملات نظارت می‌کند.

کوتاه درباره بورس کالای توکیو:

بورس کالای توکیو بزرگ‌ترین بورس آتی کالا در ژاپن است

این بورس در سال ۱۹۸۴ از ادغام بورس نساجی توکیو، بورس لاستیک توکیو و بورس طلای توکیو تشکیل شد. بورس کالای توکیو در حال حاضر، قراردادهای آتی و معاملات اختیار را برای نفت خام، بنزین، نفت گاز و برق عرضه می‌کند. این بورس روزهای دوشنبه تا جمعه در دو نوبت صبح و عصر با یک زمان استراحت بین آنها فعالیت می‌کند.

۴ اعضای بورس کالای توکیو

بورس کالای توکیو از سامانه معاملات الکترونیکی بهره‌مند است. این بورس، نخستین بار در آوریل ۱۹۹۱ معاملات مداوم را روی یک سامانه الکترونیکی عامل مجاز دانست و به دلیل استقبال از این سامانه، در ژانویه ۲۰۰۳، بستر پیشرفته معاملات الکترونیکی نسل دوم را معرفی کرد. نسخه‌های نسل‌های سوم و چهارم این سامانه به ترتیب در سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۳ عرضه شد. TOCOM چند سطح عضویت را بسته به نوع کسب‌وکاری که هریک از اعضا انجام می‌دهند، ارائه می‌دهد. شرط اصلی عضویت در بورس کالای توکیو این است که متقاضیان پیش از هرچیز باید عضو شرکت تسویه وجوه کالای ژاپن (JCCH) باشند تا بتوانند برای عضویت در نظر گرفته شوند.

اعضای این بورس، اپراتورهای تجارت مشتقات کالا در داخل، بازرگانان، اپراتورهای تجارت مشتقات کالا در خارج، اپراتورهای تجارت مشتقات کالای فرابورس، اپراتورهای شیوه بازاریابی CTA (دعوت به عمل)، موسسات بازرگانی اختصاصی و موسسات مالی ثبت شده را شامل می‌شود. برای عضویت، متقاضیان باید در بررسی کسب صلاحیت این بورس امتیاز لازم را به دست آورند و پس از کسب صلاحیت می‌توانند مستقیماً وارد بورس کالای توکیو شوند. نکته مثبت در این عضوگیری این است که اعضای بورس کالای توکیو نیاز ندارند که حتماً در ژاپن دفتر داشته باشند. این بورس دارای تاییدیه نظارتی

■ بورس کالای توکیو چگونه تنظیم می‌شود؟

کارگروه خودتنظیمی (SRC) باید در وهل اول از مدیران خارج‌سازمانی تشکیل شود تا اطمینان حاصل شود که این کارگروه مستقل از معاملات، تسویه وجوه و سایر عملیات بورس است. قدرت اختیارات کارگروه خودتنظیمی بورس کالای توکیو درباره موضوعاتی در سه حوزه براساس جدول زیر است:

TOCOM بر تنظیم مبادلات نظارت دارد و در این سمت، به‌عنوان یک سازمان خودتنظیمی (SRO) عمل می‌کند. قانون ابزارهای مالی و مبادلاتی در ژاپن، نوع فرآیند خودتنظیمی و تشکیل کارگروه خودتنظیمی را تعیین می‌کند.

شرح	عملکردهای تنظیم
دوره بررسی صلاحیت اعضای جدید حدود سه‌ماه به‌طول می‌انجامد و براساس فرآیند زیر انجام می‌شود: TOCOM مشاوره‌های لازم را عرضه می‌کند و شرایط لازم را برای عضو احتمالی توضیح می‌دهد بورس فرم عضویت را در اختیار متقاضی قرار می‌دهد متقاضی درخواست عضویت را تکمیل می‌کند و کارگروه خودتنظیمی آن را بررسی و تایید می‌کند متقاضی هزینه ثبت‌نام را پرداخت می‌کند بورس قرارداد عضویت را منعقد می‌کند سپرده‌های اعضا وجوه را تضمین می‌کنند	بررسی صلاحیت اعضا
اگر بورس مشکوک شود که عضو از ظوابط و مقررات یا قوانین مربوط به بورس تخطی کرده است، کارگروه خودتنظیمی تصمیم می‌گیرد تحریم‌های ویژه‌ای را علیه آن عضو اعمال کند. این کار براساس فرآیند زیر انجام می‌شود: به‌نظر می‌رسد موردی تحت معاملات ناعادلانه یا تخلفات دیگری در بورس انجام شده است کارگروه خودتنظیمی پیش از هرچیز در این خصوص تحقیق می‌کند، سپس فرصتی را در اختیار عضو قرار می‌دهد تا درخصوص موضوع تحقیق توضیح دهد کارگروه خودتنظیمی نوع تحریم و مجازات و دلایل آن را اعلام می‌کند و سپس آن را اعمال می‌کند	اعمال تحریم علیه اعضا
TOCOM بر کلیه معاملات انجام‌شده در بازارهای بورس نظارت دارد و وضعیت معاملات و روند قیمت‌ها را بررسی می‌کند تا اقدامات تجاری ناعادلانه ازجمله دستکاری در بازار را تشخیص دهد	بررسی معاملات و شیوه‌های تجارت

بهره می‌گیرد. SPAN یا «تحلیل استاندارد شده دارایی در مواجهه با ریسک» است و بنابراین، مارجین SPAN براساس دارایی نسبت به ریسک محاسبه می‌شود. یک سامانه پیشرو که برپایه مجموعه‌ای پیچیده از الگوریتم‌ها است با انجام ارزیابی‌ها جهانی (مجموع دارایی‌ها) ریسک یک‌روزه برای حساب بازرگانان را بررسی و سپس نیازهای مارجین را تعیین می‌کند.

■ نیازهای مارجین در بورس کالای توکیو

شرکت تسویه وجوه ژاپن (JCCH) قوانینی را درخصوص نیازهای مارجین برای مشتریان TOCOM وضع می‌کند. از سال ۲۰۱۱، JCCH استفاده از مدل اختصاصی مارجین SPAN را که ازسوی در بورس کالای شیکاگو (CME) توسعه یافته است اجرا می‌کند. این مدل برای تعیین نیازهای مارجین، از نوسانات تاریخی و نوسانات قیمت

TOCOM
Tokyo Commodity Exchange

株式会社
東京商品取引所

TOCOM کدامیک از داده‌های بازار را در دسترس قرار می‌دهد؟

بورس کالای توکیو انواع مختلفی از داده‌های بازار و اخبار مرتبط با آنها را در اختیار مشتریان قرار می‌دهد که ازجمله آنها می‌توان به این موارد اشاره کرد:

- قیمت محصولات به صورت مجزا
- قیمت تمام محصولات براساس تاریخ معامله- داده‌های تاریخی تا پنج روز قبل، مربوط به قیمت تمام محصولات که در فهرست معاملات آمده‌اند عرضه می‌شود
- قیمت تمام محصولات براساس هر بخش- داده‌های تاریخی مربوط به قیمت هر محصول از پنج روز قبل که در بخش‌های روز یا عصر سازمان‌دهی شده‌اند عرضه می‌شود
- بازار گسترده (تقویم)- داده‌های معاملات براساس ماه انقضای قراردادهای آتی
- قیمت دوره‌ای کلیه محصولات براساس تاریخ معاملات (معاملات آتی)
- حجم معاملات و سود باز- شامل هر کالا و ماه انقضا

فراز و فرود بورس سرزمین آفتاب تابان

مرور روند تاریخی بورس کالای توکیو

هدا عربشاهی / بورس کالای توکیو که با نام اختصاری TOCOM هم شناخته می‌شود، بزرگترین بورس کالای آتی در ژاپن و یکی از ارزشمندترین آنها در آسیا است. TOCOM تا یک سال قبل، بازارهای الکترونیکی فلزات گران‌بها، روغن، لاستیک و کالاهای نرم را اداره می‌کرد و معاملات آتی و قراردادهای اختیار را برای فلزات گران‌بهای چون طلا، نقره، پلاتین و پالادیوم برای انرژی شامل نفت خام، بنزین، نفت سفید و نفت گاز و برای لاستیک طبیعی و محصولات کشاورزی شامل سویا، ذرت و لوبیای قرمز را عرضه می‌کرد. بورس کالای توکیو سال ۱۹۸۴ از ادغام بورس نساجی توکیو، بورس لاستیک توکیو و بورس طلای توکیو تاسیس شد. این بورس در سال ۲۰۰۸ به شرکت انتفاعی تحت مالکیت سهامداران تغییر وضعیت داد.

سپتامبر ۲۰۰۱

عرضه قراردادهای نفت خام

جولای ۱۹۹۹

ورود نفت با عرضه بنزین و نفت سفید

آوریل ۱۹۹۷

ورود فلز آلومینیوم به فهرست عرضه‌ها (توقف قرارداد معاملات از اکتبر ۲۰۱۰)

ژانویه ۲۰۰۳

راه‌اندازی نسل دوم سکوی معاملات الکترونیک

ژوئن ۲۰۰۳

آغاز فعالیت شرکت تسویه وجوه درون بورس

جولای ۲۰۰۳

شروع اتصال به ISVها (فروشنده‌های مستقل نرم‌افزار) برای تسهیل در امر سفارش از خارج از کشور

دسامبر ۲۰۰۸

تغییر وضعیت بورس کالای توکیو از سازمان عضویت غیرانتفاعی به شرکت سهامی انتفاعی

نوامبر ۲۰۰۸

آغاز عرضه مینی پلاتین

جولای ۲۰۰۷

شروع عرضه مینی طلا

می ۲۰۰۹

تعریف نسل سوم سامانه معاملات الکترونیک و افزایش ساعت معاملات تا ۱۱ شب

مارس ۲۰۱۰

شروع بازار شاخص کالای Nikkei-TOCOM و عرضه شاخص معاملات آتی کالای Nikkei-TOCOM (توقف عرضه در اکتبر ۲۰۱۲)

دسامبر ۲۰۱۱

تبدیل شرکت تسویه وجوه کالای
ژاپن، به شرکت تابعه بورس
کالای توکیو

فوریه ۲۰۱۳

عرضه محصولات کشاورزی و بازار
شکر و آغاز معاملات سویا، لوبیای
قرمز، ذرت و شکرخام (توقف عرضه
معاملات شکر خام در ژانویه ۲۰۱۵)

ژانویه ۲۰۱۷

عرضه معاملات نفت
فیزیک

سپتامبر ۲۰۱۷

راه‌اندازی نسل چهارم سامانه معاملات الکترونیکی

مارس ۲۰۱۷

عرضه معاملات آتی
پلاتین نوردشده

می ۲۰۱۷

راه‌اندازی معاملات آتی محصولات نفتی با
پرداخت نقدی

اکتبر ۲۰۱۹

ارائه پیشنهاد مناقصه سهام‌های بورس کالای توکیو از سوی
گروه بورس ژاپن (JPX) و تبدیل بورس کالای توکیو به
شرکت تابعه و متعلق به گروه بورس ژاپن

دسامبر ۲۰۱۹

تغییر ماهیت بورس کالای توکیو به شرکت دارای هیات
حسابرسی

نوامبر ۲۰۱۳

تاسیس فرابورس ژاپن از طریق سرمایه‌گذاری مشترک با شرکت انرژی جینگای ژاپن با هدف عرضه بستر معاملات فرابورس انرژی

جولای ۲۰۱۴

بازتنظیم ساعات معاملات:
ساعت تعطیلی بخش روز: ۱۵:۱۵
و شروع بخش عصر: ۱۶:۳۰

جولای ۲۰۱۶

عرضه معاملات طلای فیزیکی

می ۲۰۱۵

عرضه معاملات آتی طلای نوردشده

ژانویه ۲۰۱۵

ثبت کمیسیون معاملات آتی کالا به‌عنوان هیات معاملات خارجی

اکتبر ۲۰۱۸

آغاز معاملات آتی لاستیک مشخص‌شده فنی

سپتامبر ۲۰۱۹

عرضه بخش بازار نفت به بخش بازار انرژی تغییر نام داد و معاملات آتی حوزه برق نیز به همین ترتیب

اکتبر ۲۰۱۹

ارائه پیشنهاد مناقصه سهام‌های بورس کالای توکیو از سوی گروه بورس ژاپن (JPX) و تبدیل بورس کالای توکیو به شرکت تابعه و متعلق به گروه بورس ژاپن

سپتامبر ۲۰۱۹

عرضه بخش بازار نفت به بخش بازار انرژی تغییر نام داد و معاملات آتی حوزه برق نیز به همین ترتیب

جولای ۲۰۲۰

انتقال تمام محصولات، از جمله کالاهای بخش‌های فلزات گرانبها، لاستیک و محصولات کشاورزی، به استثنای محصولات مرتبط با انرژی، مانند نفت خام و برق از بورس کالای توکیو به بورس ازاکا

کارنامه سلاطین بازارهای کالایی جهان

بررسی افتوخیز معاملاتی ۱۵ کالای برتر در سال ۲۰۲۰

نسیم بنائی /

بازارها هنوز بیشتر از آنکه در اختیار ارزها، شاخص‌ها و رمزارزها باشند، تحت نفوذ کالاها قرار دارند. کالاهایی مانند نفت، طلا، نقره، گاز طبیعی، گندم، ذرت، آهن و ... بر دنیای بازارها حکمرانی می‌کنند. هنوز هم این نفت و آلومینیوم و پنبه، تاج پادشاهی را در جهان بازارها به سر دارند. واقعیت این است که کالاها دنیای ما را می‌چرخانند: کالاهای سوخت‌رسانی، ماشین‌ها را به حرکت درمی‌آورند، کالاهای زیرساختی مصالح مورد نیازمان برای ساخت‌وساز را تامین می‌کنند، کالاهای خوراکی، تغذیه روزانه‌مان را فراهم می‌آورند و بخش عمده‌ای از آنها هم به پوشاک و تجهیزات مورد نیاز زندگی‌مان بدل می‌شوند. به همین خاطر است که کالاها، نقشی حیاتی در بازارهای جهانی ایفا می‌کنند. در نتیجه نوسان ارزش آنها اهمیت زیادی دارد.

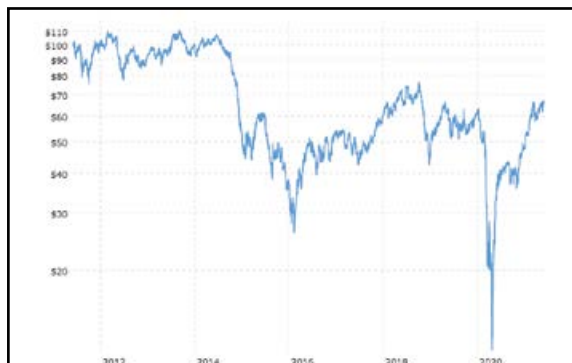
همه کالاها در بازارهای جهانی معامله می‌شود. هیچ‌یک از آنها به یک بازار محلی محدود نمی‌شود، از نفت گرفته تا ذرت، همگی وارد بازار جهانی می‌شوند و تاجران به کمک آنها به تجارت می‌پردازند. هر بار که تغییرات و تحولاتی در شرایط جامعه، سیاست، فناوری و اقتصاد ایجاد می‌شود، نوساناتی در ارزش و قیمت این کالاها پدید می‌آید. سرمایه‌گذاران باهوش هم پول و سرمایه خود را وارد این بازار می‌کنند و به تناسب شرایط اجتماعی، سیاسی و اقتصادی، در مورد خرید و فروش این کالاها تصمیم می‌گیرند.

اما یک نکته حائز اهمیت است: همه کالاها ارزش و اثر یکسانی در بازار ندارند. برخی از آنها سهم بیشتری در معاملات را به خود اختصاص می‌دهند، برخی دیگر هم به کلی از بازار محو می‌شوند. سال گذشته، سال کرونا بود. البته هنوز هم این ویروس، در بازار نقشی پررنگ ایفا می‌کند. اما در سال ۲۰۲۰ چه اتفاقاتی برای بازار کالاها افتاد؟ در این گزارش، با پانزده کالایی آشنا شوید که به صورت مستمر در بازار معامله می‌شدند و ارزش آنها مدام نوسان پیدا می‌کرد. البته دنیای کالاها بسیار پهناورتر از این پانزده کالا است اما اینها همان کالاهای اساسی و اصلی هستند که بازار را تحت سلطه خودشان دارند. با سلاطین بازار کالاها و عملکرد آنها در سال ۲۰۲۰ بیشتر آشنا شوید.

در بازار نفت، دو سبب قیمتی وجود دارد که به عنوان دو متغیر اصلی در این بازار شناخته می‌شود. یکی نفت برنت یا همان حوزه دریای شمال است و دیگری دبیو. تی. آی که در حقیقت همان نفت تگزاس به شمار می‌آید. این دو سبب قیمتی به عنوان مرجع برای تشخیص وضعیت تجارت نفت

زندگی بدون نفت، در ماه‌های سرد زمستان، ناممکن است. اگر نفت نباشد، حتی نمی‌توان در سرمای زمستان، جایی نشست و به زندگی ادامه داد. اما این کالا که تا این اندازه نقش پررنگی را در زندگی ما ایفا می‌کند، چه وضعیتی در بازار کالاها دارد؟

نمودار تحولات قیمت نفت دبیو تی آی

طلا

بازرغش‌ترین فلز دنیا، طلاست. فلزی که در سال‌های گذشته نوسان زیادی را تجربه کرد. هر بار اتفاق بدی در جهان رخ می‌دهد، طلا دوباره ارزش و قیمتش را پیدا می‌کند. اما هر بار اتفاقات به خوبی و خوشی ختم می‌شود، طلا هم ارزشش را از دست می‌دهد. دلیل این ماجرا هم ساده است. طلا کالایی امن برای سرمایه‌گذاری محسوب می‌شود. هر بار سرمایه‌گذاران دچار ترس و اضطراب می‌شوند، به این کالا به عنوان کالایی امن برای سرمایه‌گذاری مراجعه می‌کنند. اما هر بار وضعیت بازار بهبود پیدا می‌کند، سرمایه‌گذاران هم به سمت کالاهای دیگر هجوم می‌برند و در نتیجه از ارزش طلا کاسته می‌شود.

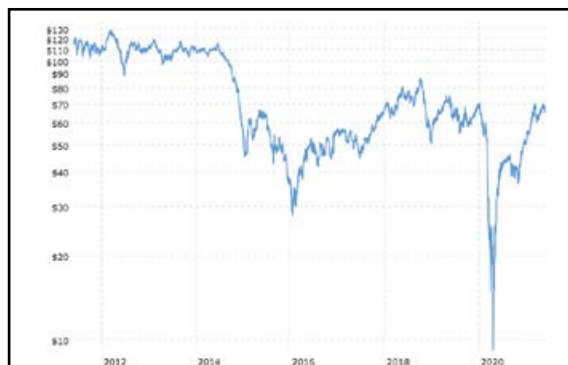
در سال ۲۰۲۰ به دلیل بحران کرونا، همه سرمایه‌گذاران دچار ترس و نگرانی شدند. در نتیجه برای سرمایه‌گذاری به طلا روی آوردند. حاصل ماجرا، افزایش ارزش طلا و بازگشت این فلز زرد درخشان به میدان بود. بر اساس گزارش فاکس، طلا در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹ افزایش ارزش ۲۴ درصدی را تجربه کرد. این فلز، سال را با قیمت هزار و ۵۲۰ دلار در ازای هر اونس آغاز کرد و به ۲ هزار و ۶۰ دلار در ازای هر اونس رسید. نهایتاً هم سال را تنها با کمی فاصله از قیمت هزار و ۹۰۰ دلار در ازای هر اونس پایان داد. البته عوامل مختلفی در افزایش قیمت طلا اثرگذار بودند که مهم‌ترین آنها، کووید-۱۹ بود. طلا در میان کالاهای همیشه امن‌ترین موقعیت را داشته است. در جهانی که با همه‌گیری یک بیماری سخت مواجه شده، این فلز نقشی پررنگ را ایفا کرده است.

به شمار می‌آید. البته شاخص‌های نفتی بی‌شماری در بازار نفت وجود دارد، به‌ویژه در کشورهای حاشیه خلیج فارس. مثلاً سبد نفتی دویی یکی از آنهاست اما آن سبد قیمتی که بیشتر مورد توجه واقع می‌شود، همین نفت برنت و نفت دبیو تی آی است. طبق گزارش بلومبرگ، سال ۲۰۲۰، سالی پرنوسان برای نفت بود. نفت برنت با قیمت ۶۴ دلار به ازای هر بشکه، سال ۲۰۲۰ را سپری کرد. اما این قیمت کاهش ۹ دلاری را نسبت به سال گذشته‌اش تجربه می‌کرد و دلیل آن هم، همه‌گیری کرونا بود.

اما وضعیت برای نفت دبیو تی آی در آمریکا، بسیار بدتر از اینها بود. این شاخص نفت در اوایل بهار ۲۰۲۰ قیمتی باورنکردنی را تجربه کرد: منفی ۳۷ دلار در ازای هر بشکه. یعنی قیمت نفت در سال ۲۰۲۰ نه تنها کاهش یافت، بلکه منفی شد. یعنی تولیدکنندگان حاضر بودند پولی هم بدهند تا بشکه‌های نفت روی دستشان نماند و فضایی برای ذخیره، اشغال نکند.

البته هر دو شاخص نفتی در نهایت بهبود پیدا کردند. فاجعه تا حدی به پایان رسید و قیمت نفت دوباره ثبات خودش را پیدا کرد. حالا تحلیل‌گران می‌گویند قیمت نفت در سال ۲۰۲۱ در محدوده ۵۰ دلار در ازای هر بشکه به ثبات خواهد رسید. به این ترتیب، نفت روزهای خوبی را سپری نکرده و قرار هم نیست روزهای بهتری را تجربه کند اما در کل، از یک طوفان عظیم، به صورت موقتی نجات پیدا کرده است. در ضمن، هنوز هم انسان‌ها به این کالای اساسی در زندگی خود نیاز دارند. همین نیاز باعث می‌شود این کالا فعلاً ارزش خود را به صورت کامل از دست ندهد.

تحولات قیمت نفت برنت

افزایش ارزش شدیدی را تجربه کرده بود. اکنون می‌توان در انتظار وضعیتی بهتر برای این بازار بود.

تحولات بازار نقره

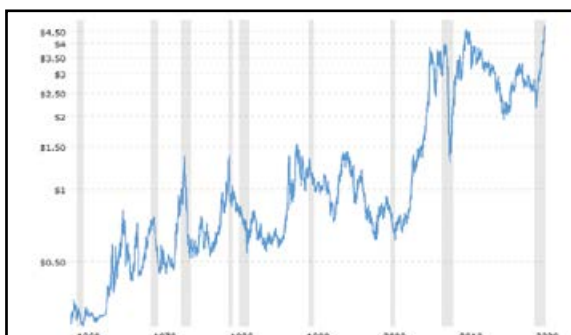

مس

فلز دیگری که پایش را جای طلا و نقره گذاشته و مثل آنها عملکرد خوبی را در سال ۲۰۲۰ از خودش به ثبت رسانده، مس است. این فلز هم در سال ۲۰۲۰ با افزایش ارزش زیادی همراه شد. بر اساس گزارش اف.ایکس.پرمیوس، این فلز در ساخت و ساز و صنایع سنگین کاربرد زیادی دارد. در سال ۲۰۲۰ این فلز زیاد مورد استفاده قرار گرفت. در سال ۲۰۲۱ اما با کم‌رنگ‌شدن حضور کرونا می‌توان در انتظار پیشرفت بیشتری برای بازار مس بود. در واقع ۲۰۲۱ می‌تواند سالی به مراتب بهتر برای مس باشد.

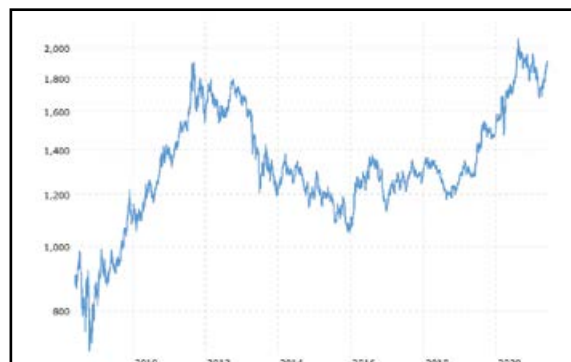
مس در سال ۲۰۲۰ قیمت‌های پایینی را هم تجربه کرد اما در نهایت سال را با قیمت ۳/۵۶ دلار در ازای هر تن به پایان رساند. به این ترتیب این فلز از ابتدا تا انتهای سال، افزایش ۲۷/۲۵ درصدی را در ارزش خود تجربه کرد. روی هم رفته می‌توان گفت سال ۲۰۲۰ برای فلزات بد نبود، اما برای طلا و نقره بهتر و برای مس هم تقریباً سال خوبی بود. اکنون در ۲۰۲۱ هم سرنوشت مشابهی برای این سه فلز پیش‌بینی می‌شود.

«تحولات بازار مس»

البته قضیه فقط کرونا نبود. دولت‌ها هم اقداماتی داشتند و سیاست‌های پولی خود را در مسیری پیش بردند که نهایتاً نرخ بهره را برای مصرف‌کننده پایین می‌آورد و حاصل همه اینها، افزایش ارزش طلا بود. طلا در برابر فشارهای تورمی هم یک نقطه اطمینان ایجاد کرده بود.

تحولات قیمت طلا

نقره

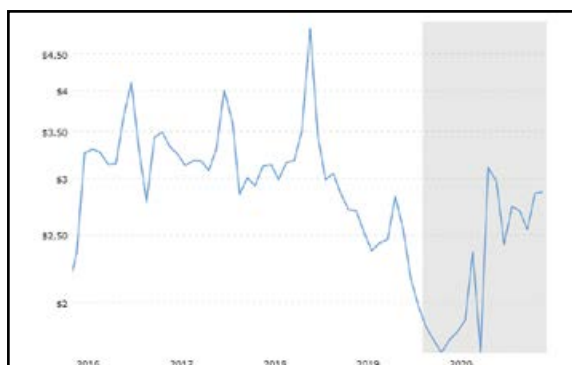
خواهر یا برادر ناتنی طلا، نقره است. فلزی که در سال ۲۰۲۰ مانند طلا، عملکرد موفقیت‌آمیزی داشت. نقره نسبت به طلا کم‌ارزش‌تر است اما توانسته نزدیک به طلا، افزایش ارزش را در سال ۲۰۲۰ تجربه کند.

بر اساس گزارش اف.ایکس.پرمیوس، نقره در سال ۲۰۲۰ افزایش ارزش ۴۵ درصدی را تجربه کرد. در واقع نقره هم مانند طلا از وضعیت و شرایطی که در جهان ایجاد شده بود، نهایت بهره را برد و به این ترتیب سالی خوش را سپری کرد. اکنون در سال ۲۰۲۱ انتظار می‌رود نقره باز هم شرایط خوب و مطلوبی را سپری کند. حتی برخی تحلیل‌گران می‌گویند وضعیت عرضه این کالا به گونه‌ای است که باعث می‌شود ارزش آن در سال ۲۰۲۱ نسبت به سال ۲۰۲۰ بیشتر شود. این ماجرا می‌تواند به نفع کشورهای باشد که تولیدکننده نقره هستند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد ۵۰ درصد از نقره جهان در چین، پرو و مکزیک تولید می‌شود. اما تعطیلی‌های کرونایی در این کشورها باعث شده عرضه نقره دچار اختلال شود. این اختلال در عرضه، می‌تواند به باارزش‌تر شدن این کالا کمک زیادی کند. به هر حال باید در انتظار افزایش ارزش شدیدی برای نقره باشیم. این افزایش احتمالاً نسبت به طلا هم بیشتر خواهد بود. به این ترتیب این فلز از طلا پیشی خواهد گرفت. نقره پیش از این هم در سال‌های پس از بحران بزرگ اقتصادی،

نهایت در بهار ۲۰۲۰ پس از نوسانات بسیار پس از بحران کرونایی، توانست اندکی بهبود را در میان کالاهای تجربه کند. پیش‌بینی‌ها از این قرار است که گاز طبیعی در سال ۲۰۲۱ نیز همچنان با ثبات به وضعیت خود ادامه خواهد داد. این جریان می‌تواند به نفع کشورهای تولیدکننده و صادرکننده گاز طبیعی در جهان باشد.

تحولات بازار گاز طبیعی

قهوه

خیلی‌ها روز خود را با قهوه شروع می‌کنند. برای چنین افرادی، آغاز روز بدون قهوه، ناممکن است. اما آیا از بازار این کالا خبر دارید؟ آیا می‌دانید یکی از کالاهای اساسی در جهان بازار کالاهای، همین قهوه است. در ابتدا، سال ۲۰۲۰ سالی مطلوب برای این نوشیدنی تلخ بود اما به مرور، سال به اندازه خود قهوه برای این کالا تلخ شد. البته در کل نوسان برای این کالا زیاد بود.

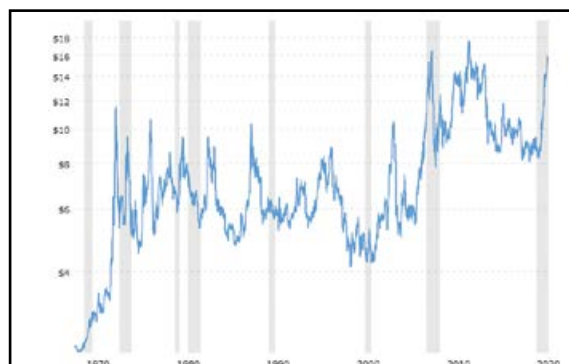
قهوه سالش را در ۲۰۲۰ با قیمت ۱/۱۵ دلار در ازای هر پوند آغاز کرد و در مقطعی از سال به ۰/۹۴ دلار در ازای هر پوند هم رسید. اما در نهایت سال را با قیمت حدوداً ۱/۲۶ دلار به ازای هر پوند به پایان رساند. به این ترتیب محدوده نوسان این کالا در سال ۲۰۲۰ بسیار بالا بود. البته حالا که فرآیند واکسیناسیون در جهان آغاز شده و کافه‌ها هم کار خود را از سر گرفته‌اند، می‌توان امید داشت که روزهای تلخ این نوشیدنی تلخ هم دوباره شیرین شود. هرچند عمده نگرانی‌ها مربوط به برزیل است که نقش مهمی در تولید این کالا دارد. وضعیت قرنطینه و اقتصاد در این کشور به گونه‌ای است که نمی‌توان امید چندانی به قهوه داشت.

سویا

آیا می‌دانستید سویا یکی از مهم‌ترین کالاهای جهان است؟ البته یک نکته جالب در مورد سویا وجود دارد. براساس گزارش فائو، ۸۵ درصد از سویایی که در جهان تولید می‌شود، برای خوراک دام و حیوانات است. در واقع درصد کمی از این کالا، برای مصرف مستقیم انسان‌ها به کار می‌رود. اما همین که خوراک حیوانات است، یعنی در زندگی انسان‌ها هم نقشی اساسی دارد.

یکی از اتفاقاتی که در سال ۲۰۲۰ افتاد این بود که سویا هم از همه‌گیری کرونا بهره‌گرفت و با افزایش ارزش همراه شد. افزایش ارزش سویا از ابتدای سال تا پایان آن سال، به اندازه ۳۳ درصد بود. این یعنی همه‌گیری لطفی بیکران به سویا داشت. تقاضا برای سویا در میان مردم جهان افزایش پیدا کرد. همزمان با افزایش تقاضا، ارزش این کالا هم بالا رفته است. تعطیلی‌های کرونایی می‌تواند منجر به کاهش تولید و عرضه سویا شود و این مساله می‌تواند در زنجیره تامین و همچنین قیمت این کالا اثر منفی داشته باشد، اما در درازمدت، بازار سویا با قدرت و با ثبات پیش خواهد رفت.

تحولات بازار سویا

گاز طبیعی

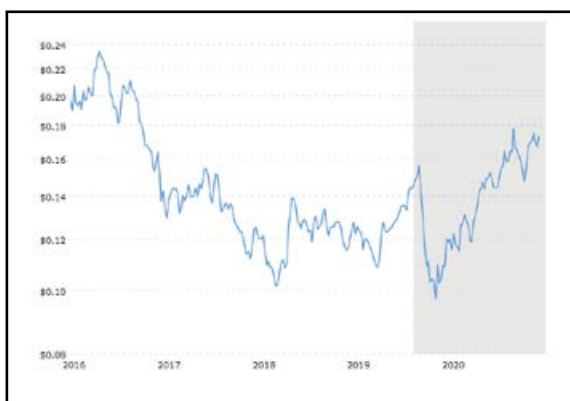
یکی از جانشین‌های دوست‌داشتنی برای نفت، گاز طبیعی است. این کالا در سال ۲۰۲۰ نوسانات بسیاری را تجربه کرد، اما در نهایت وضعیتش آنقدر هم بد نبود.

براساس گزارش اف.ای.کس.پریمیوس، گاز طبیعی بار ۲۵ سال کاهش قیمت را به دوش می‌کشید اما در

شکر دوباره به سرابری شیرین افتاد و به لحاظ قیمتی بهبود پیدا کرد.

ماجرای شاید قدری پیچیده باشد اما تولید اتانول و شکر به هم ارتباط دارد. کاهش قیمت اتانول، به افزایش قیمت شکر کمک می‌کند. در سال ۲۰۲۰ هم همین اتفاق یعنی کاهش قیمت اتانول باعث شد شکر افزایش قیمت را تجربه کند. تحلیل‌گران در اف.ایکس.پرمیوس می‌گویند شکر در سال ۲۰۲۱ افزایش ارزشی را تجربه نخواهد کرد و شاید نسبت به قیمت فعلی، کاهش ارزش را هم تجربه کند.

تحولات بازار شکر

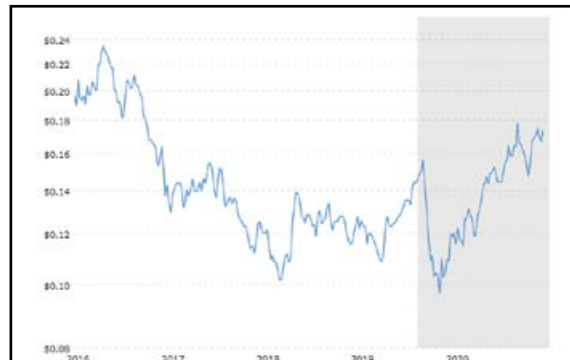

ذرت

ذرت در سال ۲۰۲۰ روندی مشابه به شکر را تجربه کرد. این کالا سالش را با قیمتی پایین شروع کرد و در پایان سال هم افزایش نسبی داشت. افزایش تقاضا برای خوراک دام در چین به بهبود وضعیت قیمت ذرت در جهان کمک کرد. قیمت این کالا ابتدا کاهش شدیدی داشت اما به لطف تقاضایی که ایجاد شد، قیمت ذرت هم بهبود پیدا کرد.

وضعیت عرضه ذرت کاملاً به شرایط تولید در برزیل و آرژانتین وابسته است، دو کشوری که به لحاظ شرایط کرونایی، بسیار ضعیف هستند و به نظر می‌رسد قرنطینه در آنها تازه آغاز شده است. به این ترتیب شاید تولید ذرت هم دچار اختلال شود. این کاهش تولید می‌تواند بازار این کالا را دچار مشکل کند. به علاوه ذرت روی بازار چپس‌های تردیلا و کورن‌فلکس‌ها اثر زیادی می‌گذارد. در نتیجه باید در انتظار افزایش قیمت برای این کالاها بود.

تحولات بازار قهوه»

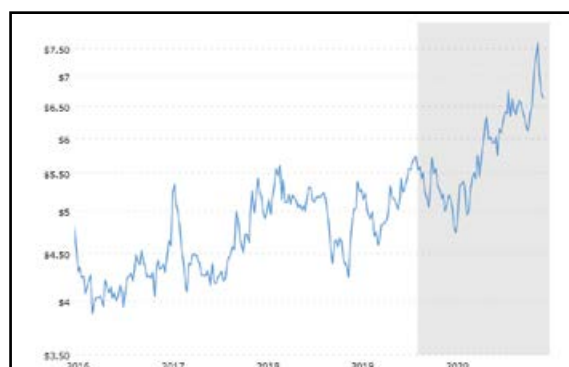

گندم

در این دنیا بدون گندم نمی‌توان زنده ماند. هر لقمه نان با گندم حاصل می‌شود. اما این کالا چه وضعیتی دارد؟ سال ۲۰۲۰ برای گندم هم سالی پر نوسان بود. در این سال، قیمت گندم زیاد بالا و پایین شد. اما در نهایت گندم سال ۲۰۲۰ را با افزایش ارزش ۱۲/۲ درصدی به پایان رساند.

تحلیل‌گران در اف.ایکس.پرمیوس معتقدند گندم مانند سویا در سال ۲۰۲۱ با کمبود تولید مواجه خواهد شد، اما انتظار می‌رود از تابستان ۲۰۲۱ قیمت گندم کمی کاهش پیدا کند.

تحولات بازار گندم

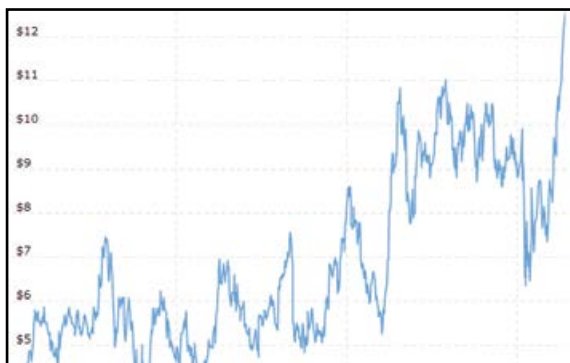
شکر

باور کنید یا نه، شکر یکی از کالاهایی است که در دنیا زیاد معامله می‌شود و به همین خاطر در دنیای تجارت نقشی حیاتی دارد. قیمت این کالای اساسی در اواسط سال ۲۰۲۰ ناگهان سقوط کرد. اما از دسامبر سال ۲۰۲۰

آهن

سالی که گذشت برای آهن جهنم بود. وضعیت تجارت کالا برای آهن به قدری بد بود که خیلی‌ها در این حوزه دچار مشکل و ورشکستگی شدند. بسیاری از افراد از آهن قراضه در تولید فولاد بهره می‌گیرند، اما این کالا نتوانست به اندازه نفت، اهمیت داشته باشد و به یک کالای اولیه مهم در سال ۲۰۲۰ تبدیل شود. چین هم عملکرد ضعیفی داشت و در نتیجه نتوانست کمکی به حال آهن کند. البته در مواقعی از سال، وضعیت آهن به عنوان یک کالای اساسی، بهبود پیدا می‌کرد اما در کل، وضعیت مطلوب نبود. اگر عرضه از چین افزایش پیدا کند، باید دید تقاضا برای آهن از طرف شرکت‌های بزرگ فولادی به چه صورت خواهد بود. در صورتی که شرکت‌های تولیدکننده فولاد برای آهن، تقاضا کنند، می‌توان به آینده بازار آهن هم امیدوار بود.

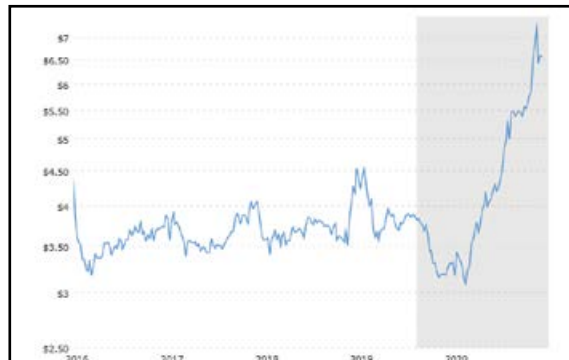
تحولات بازار آهن

آلومینیوم

اگر می‌خواهید یک سرسره هیجان‌انگیز ببینید کافی است به نمودارهای قیمت آلومینیوم در سال ۲۰۲۰ نگاهی بیندازید. این کالا مدام در حال نوسان بود. ابتدا قیمت این کالا کاهش پیدا کرد. بعد دوباره افزایش یافت و این افت و خیز همین‌طور تا پایان سال ادامه داشت. در سال ۲۰۲۱ انتظار می‌رود قیمت برای آلومینیوم کاهش پیدا کند، دلیل آن هم وضعیت بحرانی چین است. تقاضای چین برای آلومینیوم نقشی حیاتی در سرنوشت این کالا بازی می‌کند. چین جزو اصلی‌ترین واردکنندگان آلومینیوم در جهان است و به همین خاطر وضعیت تقاضای این کشور می‌تواند کاملاً سرنوشت این کالا را تعیین کند.

تحولات بازار ذرت

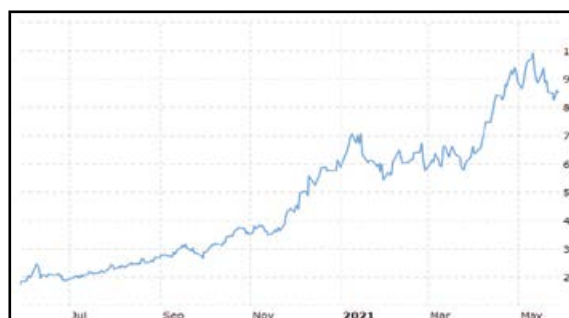

فولاد

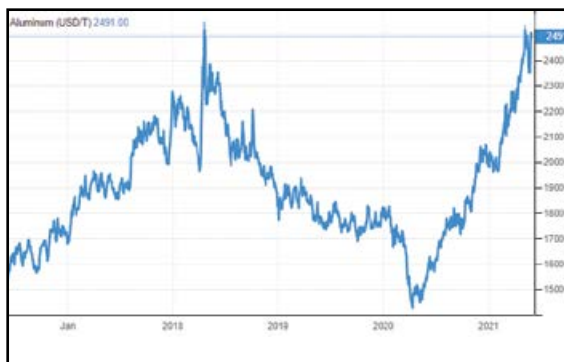
یکی از اصلی‌ترین کالاهای ساخت‌وساز، ساختمان‌سازی و ایجاد تجهیزات، فولاد است. این کالا، ماده اولیه برای بسیاری از امور محسوب می‌شود. تجارت این کالا عمدتاً در شانگهای متمرکز است. البته در بازار فلزات لندن هم شاهد معاملات سنگین برای فولاد هستیم. از طرفی محصولات و فرآورده‌های فولاد هم بسیار مهم هستند.

قیمت فولاد در اواخر سال ۲۰۲۰ ناگهان افزایش شدیدی را تجربه کرد. بر اساس گزارش اف.ایکس.پریمیوس، افزایش تقاضا در چین برای فولاد، باعث شد قیمت این کالا در شرایط پساکرونا تا حدودی بهبود پیدا کند. به صورت کلی، تقاضا برای فولاد در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال قبل آن، کاهش داشت اما انتظار می‌رود تا سال ۲۰۲۲ دوباره ارزش فولاد به سطوح پیش از کرونا برسد. در سال ۲۰۲۱ هم شاهد ثبات برای قیمت فولاد خواهیم بود. البته فرصت‌های جدید برای مبادلات با فولاد می‌تواند شرایط را به کلی دگرگون کند.

تحولات بازار فولاد

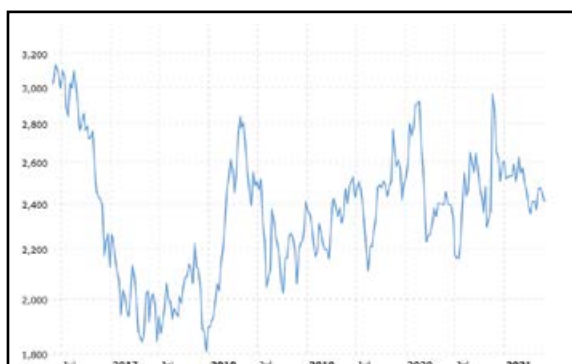
تحولات بازار آلومینیوم

کاکائو

در میان کالاهای اساسی خوراکی، کاکائو لذیذترین است. این آخرین کالایی است که در فهرست ۱۵ کالای اساسی قرار می‌گیرد. کاکائو ماده اولیه برای ساخت شکلات است. این کالا هم نوسانات قیمتی زیادی را تجربه کرد. هرچند این کالا در میان کالاهای کشاورزی، سهم اندکی دارد اما نقش بسیار مهمی را در صنایع غذایی جهان ایفا می‌کند. به همین خاطر، نوسانات قیمت این کالا، اهمیت زیادی دارد. اما کاکائو، کالایی پرنوسان است و به همین خاطر نمی‌توان آینده آن را در سال ۲۰۲۱ به طور دقیق برآورد کرد.

تحولات بازار کاکائو

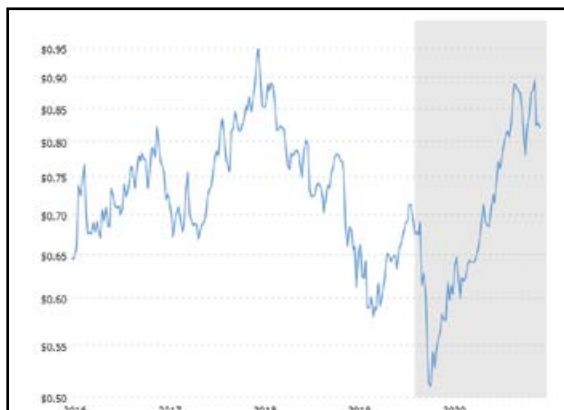

پنبه

بسیاری از نیازهای پوشاکی در جهان با پنبه برطرف می‌شود. این کالا باید همیشه در دسترس باشد. نخستین امواج کرونا اثراتی مخرب بر بازار پنبه داشت. اما به مرور و تا پایان سال ۲۰۲۰ شرایط برای این کالا در جهان بهبود پیدا کرد.

اکنون در سال ۲۰۲۱ قدری دشوار است که آینده این کالا را پیش‌بینی کنیم. عوامل مختلفی می‌توانند در این زمینه اثرگذار باشند. برای مثال تولید این کالا هنوز مشخص نیست به چه سمتی مایل شود. خرده‌فروشی‌ها هم که نقشی تعیین‌کننده در زمینه وضعیت پنبه دارند، هنوز وضعیت مشخصی ندارند. اگر برنامه‌های واکسیناسیون در جهان به‌درستی انجام شود، می‌توان امید داشت سرنوشت خوبی در انتظار بازار پنبه باشد. اقدامات آمریکا در برابر چین هم می‌تواند نقشی اساسی در سرنوشت این کالا ایفا کند.

تحولات بازار پنبه

جمع‌بندی

کالاهایی که مورد اشاره قرار گرفتند، نقشی اساسی در بازارهای جهانی و زندگی انسان‌ها ایفا می‌کنند. قیمت آنها در سال ۲۰۲۰ به دلیل شیوع کرونا و چندین عامل دیگر، دستخوش تحولات بسیاری شد. برای مثال، انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا هم روی قیمت کالاهای مختلف اثر می‌گذاشت. به این ترتیب، سال ۲۰۲۰ برای کالاهای اساسی، سالی پرنوسان بود. برخی از آنها رشد کردند و برخی دیگر، در جا زدند یا به عقب برگشتند. اکنون اما در سال ۲۰۲۱، همراه با واکسیناسیون سرتاسری در جهان، باید در انتظار بهبود کلی برای کالاهای مختلف در جهان باشیم. براساس گزارش بانک جهانی، اینکه در سال ۲۰۲۱ شاهد چه وضعیتی باشیم، کاملاً وابسته به وضعیت همه‌گیری کرونا و واکسیناسیون در جهان است. در واقع، روند واکسیناسیون می‌تواند نقشی تعیین‌کننده در این زمینه داشته باشد. اگر دولت‌ها هم اقدامات حمایتی داشته باشند، می‌توان به آینده کالاهای مختلف در بازار امید داشت.

منبع تمامی نمودارهای این گزارش سایت ماکروترندز است

بازار مشتقه

صنعتی

کشاورزی

پتروشیمی

معدنی

نفتی

بازار مالی

بورس کالای ایران

من شعار امسال را این جور تنظیم کردم: «تولید؛ پشتیبانی ها، مانع زدایی ها»؛
یعنی شعار این است: تولید؛ پشتیبانی ها، مانع زدایی ها. ما بایستی تولید را محور
کار قرار بدهیم و حمایت های لازم را انجام بدهیم و مانع ها را از سر راه تولید برداریم.
امیدواریم ان شاء الله به لطف الهی این شعار تحقق لازم را پیدا کند.

رهبر انقلاب اسلامی
۱۳۹۹/۱۲/۳۰

شرکت بورس کالای ایران
Iran Mercantile Exchange

www.ime.co.ir

[imereport](https://www.instagram.com/imereport)

[@kalakhabar](https://www.t.me/kalakhabar)

imereport.ir

تهران، خیابان آیت الله طالقانی، نبش بندر انزلی، شماره ۳۵۱

نمابر: ۸۸۳۸۳۰۰۰

تلفن: ۰۲۱-۸۵۶۴۰۰۰۰